MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Cristian Alexa
Marius Bîzoi
Sorina Ciucă
Dragoș Ioniță
Mirela Șova

RELIGIE

CULTUL ORTODOX

akademos Art

Manual pentru clasa a V-a

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației Naționale.

Acest proiect de manual școlar este realizat în conformitate cu Programa școlară aprobată prin O.M. nr. 3393 / 28.02.2017.

116.111 – numărul de telefon de asistență pentru copii

Ministerul Educației Naționale

Religie

Cultul Ortodox

Manual pentru clasa a V-a

Cristian Alexa
Marius Bîzoi
Sorina Ciucă
Dragoș Ioniță
Mirela Șova

akademos Art

Manualul școlar a fost aprobat prin O.M.E.N. nr. 5491/14.11.2017.

Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit, atât în format tipărit, cât și în format digital, și este transmisibil timp de patru ani școlari, începând din anul școlar 2017–2018.

Inspectoratul Școlar .....
Școala / Colegiul / Liceul .....

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*			
				Format tipărit		Format digital	
				la primire	la predare	la primire	la predare
1							
2							
3							
4							

* Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni: ***nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat***.

Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.

Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.

Copyright © 2017 Akademos Art

Toate drepturile asupra acestei ediţii aparţin editurii Akademos Art. Reproducerea integrală sau parţială a acestei lucrări este interzisă fără acordul prealabil scris al editurii Akademos Art.

Editura Akademos Art
Aleea Botorani 2, bl. V80,sc. 2, ap. 40, București, sector 5
Tel./Fax: 021/411.76.80
Tel.: 0742.15.42.36; 0766366500
e-mail: akademos_art@yahoo.com
comenzi@akademos.ro
www.akademos.ro

Referenți: pr. prof. inspector ISMB Dogaru Gheorghe
pr. prof. univ. Holbea Gheorghe
Credite foto: Agenția de Presă „Basilica”, Ziarul „Lumina”
Video: Trinitas Tv
Înregistrări audio: Radio Trinitas
Tehnoredactare: Gheorghe Popescu
Varianta digitală: Ionel Ciobanu

ISBN 978-606-8336-93-0

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
Religie : cultul ortodox : manual pentru clasa a V-a / Cristian Alexa, Marius Bîzoi, Sorina Ciucă, ... - București : Akademos Art, 2017
ISBN 978-606-8336-93-0

I. Alexa, Cristian
II. Bîzoi, Marius
III. Ciucă, Sorina

28

Deșteaptă-te, române!

Andrei Mureșanu

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adâncirăbarbarii de tirani!
Acum ori niciodată croiește-ți altă soartă,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate ori moarte!" strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

Cuvântul autorilor

Dacă în clasele primare ai aflat răspunsul la multe întrebări personale despre religie, în primul an de gimnaziu vei studia și alte adevăruri de credință!

Pe parcursul lecțiilor din clasa a V-a, vei descoperi istorisiri și învățături minunate, în special din Vechiul Testament. Vei avea ocazia să afli despre Dumnezeu – Părintele omenirii și despre modul în care El Se face cunoscut oamenilor; despre iubirea Sa și răspunsul oamenilor. Vei putea analiza modele demne de urmat pentru calități sufletești, precum credința, prietenia, răbdarea, iertarea, bunătatea, hărnicia, loialitatea și multe altele. Toate aceste însușiri îți vor fi de folos în relația cu semenii.

În această aventură a descoperirii, vei fi impresionat de soluțiile găsite de personalități biblice care au trăit în armonie cu Dumnezeu și cu semenii, în diferite contexte istorice. Vei afla că acestea au păstrat identitatea religioasă și de neam, înfruntând diferite obstacole. Nu în ultimul rând, vei cunoaște detalii despre diferite sărbători specifice românilor. Vei putea consolida toate aceste cunoștințe prin exerciții și aplicații interactive, prin proiecte, dramatizări și lecturi atractive.

Ceea ce vei cunoaște nu este o simplă informație. Vei găsi cuvinte care luminează mintea, întăresc voința și bucură inima, mai ales când sunt puse în practică. Dincolo de toate, vei fi surprins de unitatea dintre Vechiul și Noul Testament!

Acum te lăsăm să descoperi aceste taine ale religiei creștin-ortodoxe, alături de colegi, sub îndrumarea profesorului.

Mult succes!

Cuprins

Ghid de utilizare a manualului 6
Competențele generale și competențele specifice 8
Recapitulare clasa a IV-a 9

I. DUMNEZEU SE FACE CUNOSCUT OMULUI 11
Crearea lumii 12
Prima familie: Adam și Eva 16
Prietenia lui Dumnezeu cu Noe și Avraam 20
Iosif și frații săi – model de iertare 24
Moise, omul care a vorbit cu Dumnezeu 28
De la regele David la Împăratul Hristos 32
Recapitulare 36
Evaluare 38

II. IUBIREA LUI DUMNEZEU ȘI RĂSPUNSUL OMULUI 39
Decalogul: importanța lui în viața omului 40
Răspunsul omului la chemarea lui Dumnezeu 44
Mărturisirea credinței în Vechiul Testament 48
Calitățile omului și slujirea lui Dumnezeu 52
Recapitulare 56
Evaluare 58

III. VIAȚA CREȘTINULUI ÎMPREUNĂ CU SEMENII 59
Respectul, în lumina credinței 60
Slujirea propriului popor 64
Ajutorul oferit semenilor 68
Dialogul despre credința în Dumnezeu 72
Recapitulare 76
Evaluare 78

IV. VIAȚA COMUNITĂȚII ȘI SĂRBĂTORILE CREȘTINE 79
Sărbătoarea – timp sfințitor și de bucurie 80
Relația dintre sărbătorile religioase și alte sărbători 84
Recapitulare 88
Evaluare 90

Recapitulare anuală 91
Evaluare anuală 95

Ghid de utilizare a manualului

Manualul cuprinde: • varianta tipărită • varianta digitală

Simboluri folosite la varianta digitală:

„Privește” „Vizionează” „Exersează”

Structura manualului tipărit:

Cuvânt de început: element introductiv ce leagă noțiunile anterioare de noile cunoștințe.

Conținutul lecțiilor: informații necesare pentru o bună înțelegere și însușire a temei, abordate din perspectiva competențelor specifice, conform programei școlare în vigoare.

Citatul scripturistic: text biblic reprezentativ pentru subiectul lecției.

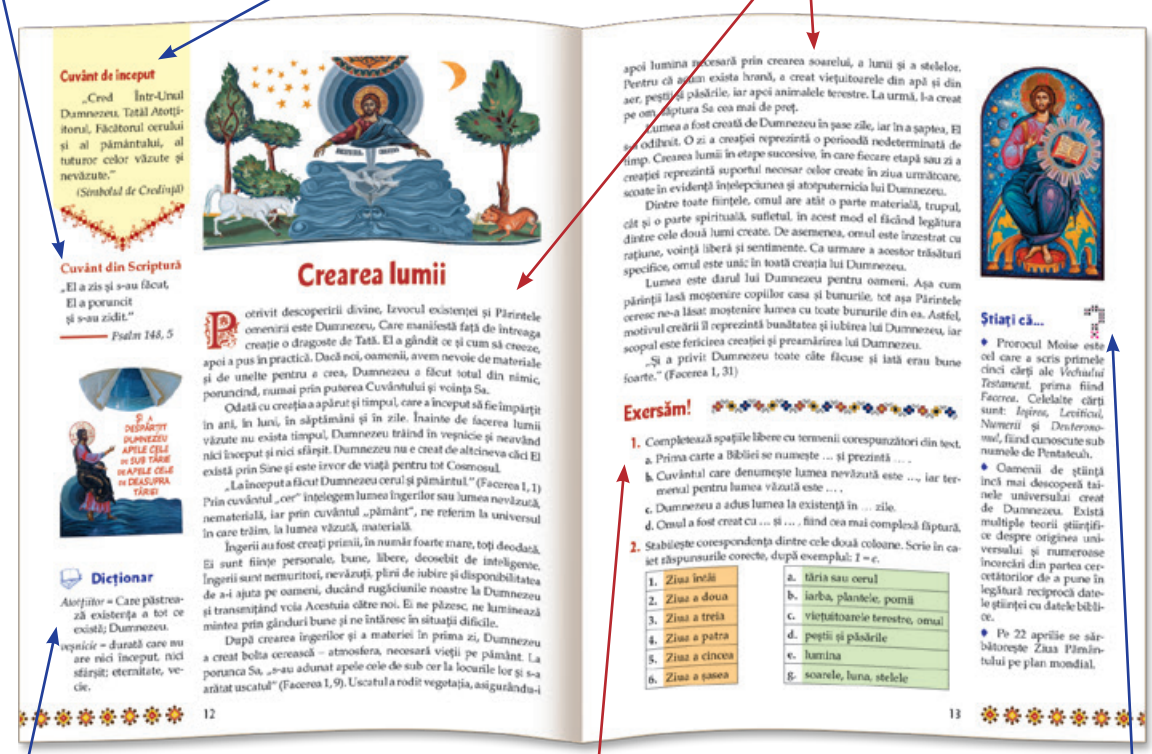

Dicționar: explicarea termenilor utilizați în lecție, în ordine alfabetică.

Exersăm: exerciții pentru înțelegerea textului și fixarea cunoștințelor.

Știați că: informații suplimentare actualizate.

Asociem, generalizăm, aplicăm: exerciții pentru corelarea cunoștințelor nou dobândite fie între ele, fie cu cele însușite anterior, la ora de religie sau în cadrul altor discipline, și cu experiențe de viață ale elevilor. De asemenea, exerciții care presupun extragerea unor învățături din diferite tipuri de texte, cu mare aplicabilitate practică.

Aprofundăm: cele două tipuri de aplicații vizează detalierea unor aspecte tratate în lecție și realizarea de conexiuni intradisciplinare.

- *Unitatea Vechiului și Noului Testament:* prezentarea în paralel a unor citate biblice selectate din cele două părți ale Sfintei Scripturi, pentru a evidenția continuitatea învățăturii de credință.
- *Valoare morală:* accentuarea unei virtuți desprinse din subiectul lecției, în scopul dezvoltării și întăririi caracterului religios-moral al elevilor.

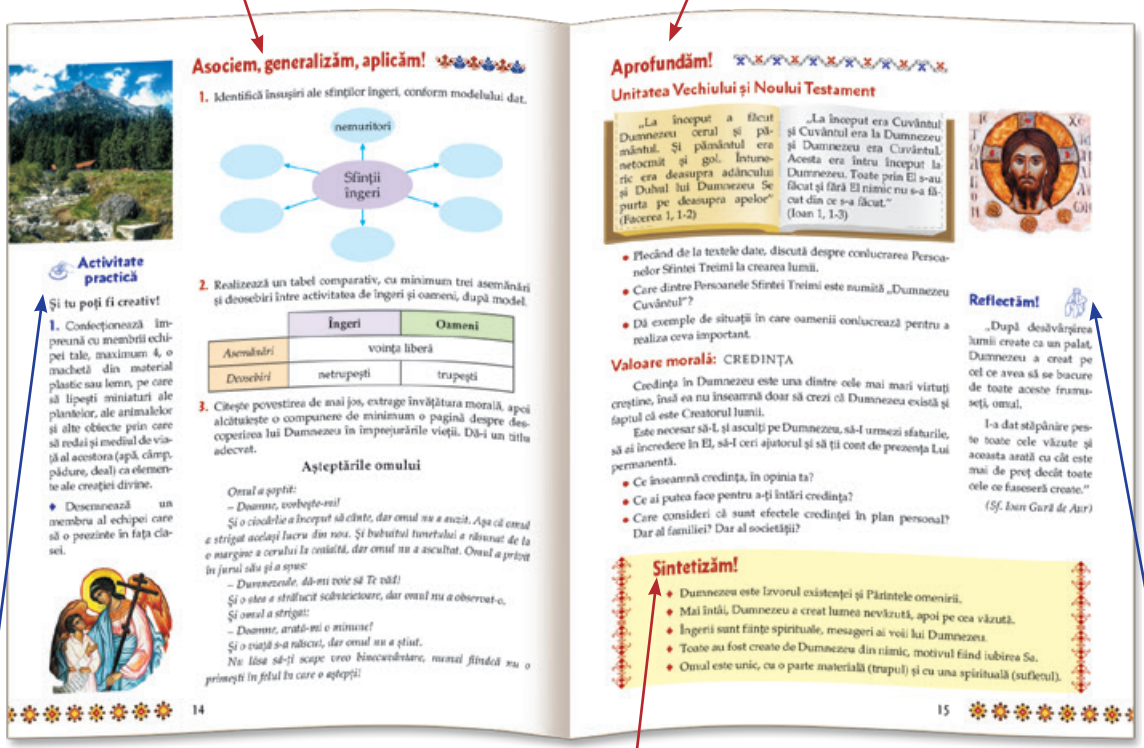

Asociem, generalizăm, aplicăm!

1. Identifică însușiri ale sfinților îngeri, conform modelului dat.

nemuritori

Sfinții îngeri

Activitate practică

Și tu poți fi creativ!

1. Confecționează împreună cu membrii echipei tale, maximum 4, o machetă din material plastic sau lemn, pe care să lipești miniaturi ale plantelor, ale animalelor și alte obiecte prin care să redai și mediul de viață al acestora (apă, câmp, pădure, deal) ca elemente ale creației divine.

♦ Desemnează un membru al echipei care să o prezinte în fața clasei.

2. Realizează un tabel comparativ, cu minimum trei asemănări și deosebiri între activitatea de îngeri și oameni, după model.

	Îngeri	Oameni
Asemănări	voința liberă	
Deosebiri	netrupești	trupești

3. Citește povestirea de mai jos, extrage învățătura morală, apoi alcătuiește o compunere de minimum o pagină despre descoperirea lui Dumnezeu în împrejurările vieții. Dă-i un titlu adecvat.

Așteptările omului

Omul a spus:
– Doamne, vorbește-mi!
Și o ciocârlie a început să cânte, dar omul nu a auzit. Așa că omul a strigat același lucru din nou. Și bubuitul tunetului a răsunat de la o margine a cerului la cealaltă, dar omul nu a ascultat. Omul a privit în jurul său și a spus:
– Dumnezeule, dă-mi voie să Te văd!
Și o stea a strălucit scânteietoare, dar omul nu a observat-o.
Și omul a strigat:
– Doamne, arată-mi o minune!
Și o viață s-a născut, dar omul nu a știut.
Nu lăsa să-ți scape vreo binecuvântare, numai fiindcă nu o primești în felul în care o aștepți!

14

Aprofundăm!

Unitatea Vechiului și Noului Testament

„La început a făcut Dumnezeu cerul și pământul. Și pământul era netocmit și gol. Întunericul era deasupra adâncului și Duhul lui Dumnezeu Se purta pe deasupra apelor" (Facerea 1, 1-2)

„La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul. Acesta era întru început la Dumnezeu. Toate prin El s-au făcut și fără El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut." (Ioan 1, 1-3)

- Plecând de la textele date, discută despre conlucrarea Persoanelor Sfintei Treimi la crearea lumii.
- Care dintre Persoanele Sfintei Treimi este numită „Dumnezeu Cuvântul"?
- Dă exemple de situații în care oamenii conlucrează pentru a realiza ceva important.

Valoare morală: CREDINȚA

Credința în Dumnezeu este una dintre cele mai mari virtuți creștine, însă ea nu înseamnă doar să crezi că Dumnezeu există și faptul că este Creatorul lumii.

Este necesar să-L și asculți pe Dumnezeu, să-I urmezi sfaturile, să ai încredere în El, să-I ceri ajutorul și să ții cont de prezența Lui permanentă.

- Ce înseamnă credința, în opinia ta?
- Ce ai putea face pentru a-ți întări credința?
- Care consideri că sunt efectele credinței în plan personal? Dar al familiei? Dar al societății?

Reflectăm!

„După desăvârșirea lumii create ca un palat, Dumnezeu a creat pe cel ce avea să se bucure de toate aceste frumusețți, omul.

I-a dat stăpânire peste toate cele văzute și aceasta arată cu cât este mai de preț decât toate cele ce fuseseră create."

(Sf. Ioan Gură de Aur)

Sintetizăm!

- Dumnezeu este Izvorul existenței și Părintele omenirii.
- Mai întâi, Dumnezeu a creat lumea nevăzută, apoi pe cea văzută.
- Îngerii sunt ființe spirituale, mesageri ai voii lui Dumnezeu.
- Toate au fost create de Dumnezeu din nimic, motivul fiind iubirea Sa.
- Omul este unic, cu o parte materială (trupul) și cu una spirituală (sufletul).

15

Activitate practică: aplicație pentru dezvoltarea creativității, abilităților motrice, de relaționare sau de selectare a informațiilor din diverse surse.

Sintetizăm: prezentarea ideilor principale din lecție.

Reflectăm: citat relevant din opere ale Părinților și scriitorilor Bisericii, pentru a stimula gândirea reflexivă / meditația creștină.

Competențele generale și competențele specifice

1. Utilizarea conceptelor specifice religiei proprii, în conexiune cu diferite manifestări ale credinței

1.1. Explicarea rolului personalităților din Vechiul Testament în devenirea umanității/istoria mântuirii

1.2. Descrierea unor aspecte caracteristice religiei proprii, utilizând concepte specifice

1.3. Identificarea mesajului moral-religios din texte sau suporturi expresive date (biblice, religioase, literare, plastice, istorice)

2. Manifestarea unui comportament moral, în viața personală și în societate, în acord cu valorile religioase

2.1. Exprimarea unor aprecieri personale privind semnificația morală a comportamentului persoanelor din textele studiate

2.2. Selectarea unor reguli de comportament moral-religios din diferite contexte de viață, din perspectiva unor criterii date

3. Raportarea experiențelor din viața de zi cu zi la principiile religioase, cu respectarea identității și diversității religioase

3.1. Evidențierea unor elemente definitorii ale propriei identități religioase

3.2. Identificarea unor responsabilități față de sine și față de comunitate, după repere date, prin raportare la valorile moral-religioase

3.3. Prezentarea modalităților de celebrare a diferitelor sărbători și tradiții religioase, în viața personală și în comunitățile de apartenență

Recapitulare – Clasa a IV-a

1. Completează enunțurile de mai jos, alegând cuvintele corespunzătoare din paranteză:

a. Biblia sau Sfânta Scriptură a fost scrisă sub inspirația … … .

b. Cele două părți ale Bibliei sunt … … și … … .

c. Pentru că ne poartă de grijă în viață, Dumnezeu este numit … .

d. Sfinții Apostoli au vestit … tuturor popoarelor.

e. Cei patru … sunt: Matei, Marcu, Luca și Ioan.

f. Sfântul Evanghelist Luca a pictat prima icoană a … … .

(Noul Testament, Duhului Sfânt, Proniatorul, Maicii Domnului, Vechiul Testament, Evanghelia, evangheliști)

2. Asociază acțiunile următoare crailor de la Răsărit sau profeților Vechiului Testament, pentru a forma enunțuri adevărate:

- Au vestit Nașterea Domnului cu sute de ani înainte.
- S-au închinat Pruncului Iisus, la Betleem.
- Se numesc și proroci.
- S-au născut în poporul evreu.
- Erau cunoscuți drept înțelepți, învățați și magi.
- L-au întrebat pe Irod ce știe despre stea.
- Ultimul și cel mai mare dintre ei este Sfântul Ioan Botezătorul.

Profeții?

Craii?

3. Ordonează cronologic evenimentele de mai jos, referitoare la Mântuitorul Hristos și apoi răspunde întrebărilor de mai jos.

- Rugăciunea din Grădina Ghetsimani.
- Venirea femeilor mironosițe, pentru a-I unge trupul.
- Trădarea lui Iuda pentru 30 de arginți.
- Răstignirea Domnului pe Cruce.
- Cina cea de Taină împreună cu Apostolii.
- Învierea Domnului.
- Intrarea Domnului în Ierusalim, pe mânzul asinei.

- Cum se numește săptămâna în care au avut loc Patimile Domnului?
- Ce le-a spus îngerul femeilor care au venit la mormântul Domnului?
- În ce zi a săptămânii a înviat Domnul nostru Iisus Hristos?

a)

b)

c)

d)

e)

4. Corelează icoana fiecărui sfânt cu numele acestuia și cu data sărbătoririi sale:

Sfântul Dimitrie cel Nou

Sfântul Ioan Iacob Hozevitul

Sfântul Voievod Ștefan cel Mare

Sfânta Mucenită Filofteia

Sfântul Apostol Andrei

2 iulie

7 decembrie

30 noiembrie

5 august

27 octombrie

5. Alege dintre temele studiate în clasa a patra, pe aceea care ți-a plăcut cel mai mult și motivează alegerea făcută.

6. Ajutat de proverbele de mai jos, alcătuiește o compunere de 10-15 rânduri, despre iubirea și despre armonia din familie. Dă-i un titlu potrivit. Poți însoți compunerea de unul sau de mai multe desene reprezentative.

Unde omul (se) mulțumește,
Acolo raiul îl găsește.
(România)

Vorba e ca acul:
poate să coasă,
dar poate să și înțepe.
(România)

Când te binecuvintează părintele,
poți urca fără piedică și muntele.
(Grecia)

Iubirea tatălui este mai înaltă ca muntele; iubirea mamei întrece adâncurile oceanului.
(Rusia)

Răbdarea-i din rai.
(România)

Familia e o frânghie ale cărei noduri nu se desfac niciodată.
(Spania)

I. Dumnezeu Se face cunoscut omului

- Crearea lumii
- Prima familie: Adam și Eva
- Prietenia lui Dumnezeu cu Noe și Avraam
- Iosif și frații săi – model de iertare
- Moise, omul care a vorbit cu Dumnezeu
- De la regele David la Împăratul Hristos
- *Recapitulare*
- *Evaluare*

Cuvânt de început

„Cred Într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atotțiitorul, Făcătorul cerului și al pământului, al tuturor celor văzute și nevăzute.”

(Simbolul de Credință)

Cuvânt din Scriptură

„El a zis și s-au făcut,
El a poruncit
și s-au zidit.”

Psalm 148, 5

Dicționar

Atotțiitor = Care păstrează existența a tot ce există; Dumnezeu.

veșnicie = durată care nu are nici început, nici sfârșit; eternitate, vecie.

Crearea lumii

Potrivit descoperirii divine, Izvorul existenței și Părintele omenirii este Dumnezeu, Care manifestă față de întreaga creație o dragoste de Tată. El a gândit ce și cum să creeze, apoi a pus în practică. Dacă noi, oamenii, avem nevoie de materiale și de unelte pentru a crea, Dumnezeu a făcut totul din nimic, poruncind, numai prin puterea Cuvântului și voința Sa.

Odată cu creația a apărut și timpul, care a început să fie împărțit în ani, în luni, în săptămâni și în zile. Înainte de facerea lumii văzute nu exista timpul, Dumnezeu trăind în veșnicie și neavând nici început și nici sfârșit. Dumnezeu nu e creat de altcineva căci El există prin Sine și este izvor de viață pentru tot Cosmosul.

„La început a făcut Dumnezeu cerul și pământul.” (Facerea 1, 1) Prin cuvântul „cer” înțelegem lumea îngerilor sau lumea nevăzută, nematerială, iar prin cuvântul „pământ”, ne referim la universul în care trăim, la lumea văzută, materială.

Îngerii au fost creați primii, în număr foarte mare, toți deodată. Ei sunt ființe personale, bune, libere, deosebit de inteligente. Îngerii sunt nemuritori, nevăzuți, plini de iubire și disponibilitatea de a-i ajuta pe oameni, ducând rugăciunile noastre la Dumnezeu și transmițând voia Acestuia către noi. Ei ne păzesc, ne luminează mintea prin gânduri bune și ne întăresc în situații dificile.

După crearea îngerilor și a materiei în prima zi, Dumnezeu a creat bolta cerească – atmosfera, necesară vieții pe pământ. La porunca Sa, „s-au adunat apele cele de sub cer la locurile lor și s-a arătat uscatul” (Facerea 1, 9). Uscatul a rodit vegetația, asigurându-i

apoi lumina necesară prin crearea soarelui, a lunii și a stelelor. Pentru că acum exista hrană, a creat viețuitoarele din apă și din aer, peștii și păsările, iar apoi animalele terestre. La urmă, l-a creat pe om, făptura Sa cea mai de preț.

Lumea a fost creată de Dumnezeu în șase zile, iar în a șaptea, El s-a odihnit. O zi a creației reprezintă o perioadă nedeterminată de timp. Crearea lumii în etape succesive, în care fiecare etapă sau zi a creației reprezintă suportul necesar celor create în ziua următoare, scoate în evidență înțelepciunea și atotputernicia lui Dumnezeu.

Dintre toate ființele, omul are atât o parte materială, trupul, cât și o parte spirituală, sufletul, în acest mod el făcând legătura dintre cele două lumi create. De asemenea, omul este înzestrat cu rațiune, voință liberă și sentimente. Ca urmare a acestor trăsături specifice, omul este unic în toată creația lui Dumnezeu.

Lumea este darul lui Dumnezeu pentru oameni. Așa cum părinții lasă moștenire copiilor casa și bunurile, tot așa Părintele ceresc ne-a lăsat moștenire lumea cu toate bunurile din ea. Astfel, motivul creării îl reprezintă bunătatea și iubirea lui Dumnezeu, iar scopul este fericirea creației și preamărirea lui Dumnezeu.

„Și a privit Dumnezeu toate câte făcuse și iată erau bune foarte.” (Facerea 1, 31)

Exersăm!

1. Completează spațiile libere cu termenii corespunzători din text.

a. Prima carte a Bibliei se numește … și prezintă … .

b. Cuvântul care denumește lumea nevăzută este …, iar termenul pentru lumea văzută este … .

c. Dumnezeu a adus lumea la existență în … zile.

d. Omul a fost creat cu … și … , fiind cea mai complexă făptură.

2. Stabilește corespondența dintre cele două coloane. Scrie în caiet răspunsurile corecte, după exemplul: *1 = e*.

1. Ziua întâi	**a.** tăria sau cerul
2. Ziua a doua	**b.** iarba, plantele, pomii
3. Ziua a treia	**c.** viețuitoarele terestre, omul
4. Ziua a patra	**d.** peștii și păsările
5. Ziua a cincea	**e.** lumina
6. Ziua a șasea	**g.** soarele, luna, stelele

Știați că...

- Prorocul Moise este cel care a scris primele cinci cărți ale *Vechiului Testament*, prima fiind *Facerea*. Celelalte cărți sunt: *Ieșirea, Leviticul, Numerii* și *Deuteronomul*, fiind cunoscute sub numele de Pentateuh.
- Oamenii de știință încă mai descoperă tainele universului creat de Dumnezeu. Există multiple teorii științifice despre originea universului și numeroase încercări din partea cercetătorilor de a pune în legătură reciprocă datele științei cu datele biblice.
- Pe 22 aprilie se sărbătorește Ziua Pământului pe plan mondial.

Activitate practică

Și tu poți fi creativ!

1. Confecționează împreună cu membrii echipei tale, maximum 4, o machetă din material plastic sau lemn, pe care să lipești miniaturi ale plantelor, ale animalelor și alte obiecte prin care să redai și mediul de viață al acestora (apă, câmp, pădure, deal) ca elemente ale creației divine.

♦ Desemnează un membru al echipei care să o prezinte în fața clasei.

Asociem, generalizăm, aplicăm!

1. Identifică însușiri ale sfinților îngeri, conform modelului dat.

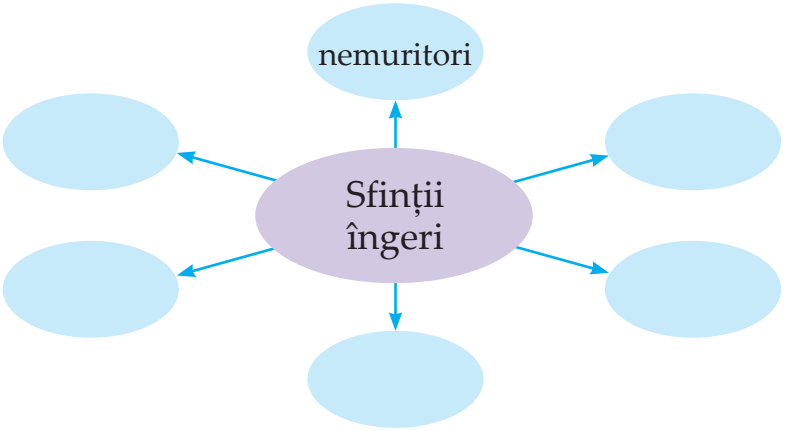

2. Realizează un tabel comparativ, cu minimum trei asemănări și deosebiri între activitatea de îngeri și oameni, după model.

	Îngeri	Oameni
Asemănări	voința liberă	
Deosebiri	netrupești	trupești

3. Citește povestirea de mai jos, extrage învățătura morală, apoi alcătuiește o compunere de minimum o pagină despre descoperirea lui Dumnezeu în împrejurările vieții. Dă-i un titlu adecvat.

Așteptările omului

Omul a șoptit:

– Doamne, vorbește-mi!

Și o ciocârlie a început să cânte, dar omul nu a auzit. Așa că omul a strigat același lucru din nou. Și bubuitul tunetului a răsunat de la o margine a cerului la cealaltă, dar omul nu a ascultat. Omul a privit în jurul său și a spus:

– Dumnezeule, dă-mi voie să Te văd!

Și o stea a strălucit scânteietoare, dar omul nu a observat-o.

Și omul a strigat:

– Doamne, arată-mi o minune!

Și o viață s-a născut, dar omul nu a știut.

Nu lăsa să-ți scape vreo binecuvântare, numai fiindcă nu o primești în felul în care o aștepți!

Aprofundăm!

Unitatea Vechiului și Noului Testament

„La început a făcut Dumnezeu cerul și pământul. Și pământul era netocmit și gol. Întuneric era deasupra adâncului și Duhul lui Dumnezeu Se purta pe deasupra apelor” (Facerea 1, 1-2)

„La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul. Acesta era întru început la Dumnezeu. Toate prin El s-au făcut și fără El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut.” (Ioan 1, 1-3)

- Plecând de la textele date, discută despre conlucrarea Persoanelor Sfintei Treimi la crearea lumii.
- Care dintre Persoanele Sfintei Treimi este numită „Dumnezeu Cuvântul”?
- Dă exemple de situații în care oamenii conlucrează pentru a realiza ceva important.

Valoare morală: CREDINȚA

Credința în Dumnezeu este una dintre cele mai mari virtuți creștine, însă ea nu înseamnă doar să crezi că Dumnezeu există și faptul că este Creatorul lumii.

Este necesar să-L și asculți pe Dumnezeu, să-I urmezi sfaturile, să ai încredere în El, să-I ceri ajutorul și să ții cont de prezența Lui permanentă.

- Ce înseamnă credința, în opinia ta?
- Ce ai putea face pentru a-ți întări credința?
- Care consideri că sunt efectele credinței în plan personal? Dar al familiei? Dar al societății?

Reflectăm!

„După desăvârșirea lumii create ca un palat, Dumnezeu a creat pe cel ce avea să se bucure de toate aceste frumuseți, omul.

I-a dat stăpânire peste toate cele văzute și aceasta arată cu cât este mai de preț decât toate cele ce fuseseră create.”

(Sf. Ioan Gură de Aur)

Sintetizăm!

- Dumnezeu este Izvorul existenței și Părintele omenirii.
- Mai întâi, Dumnezeu a creat lumea nevăzută, apoi pe cea văzută.
- Îngerii sunt ființe spirituale, mesageri ai voii lui Dumnezeu.
- Toate au fost create de Dumnezeu din nimic, motivul fiind iubirea Sa.
- Omul este unic, cu o parte materială (trupul) și cu una spirituală (sufletul).

Cuvânt de început

Omul, coroana creației divine, aparține prin trupul său lumii văzute, iar prin suflet, aparține lumii nevăzute.

Cuvânt din Scriptură

„Și a zis Dumnezeu: Să facem om după chipul și asemănarea Noastră...”

Facerea 1, 26

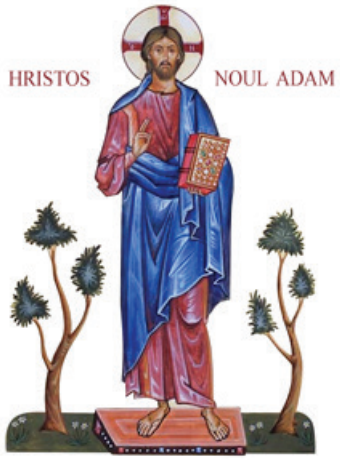

Dicționar

Adam = om, pământ, țărână;

Eva = viață;

ispită = îndemn, ademenire, tentație spre rău.

protopărinți = nume dat primilor oameni, Adam și Eva, părinții neamului omenesc; strămoși.

Prima familie: Adam și Eva

Primii oameni, creați de Dumnezeu din iubire, după chipul și asemănarea Sa, au fost Adam și Eva. Spre deosebire de celelalte făpturi care au luat ființă prin cuvântul lui Dumnezeu, omul a fost creat într-un mod cu totul deosebit: Dumnezeu a luat țărână din pamânt și, cu mâinile Sale, l-a făcut pe Adam, apoi a suflat asupra lui și i-a dat sufletul, astfel omul devenind ființă vie.

Omul este alcătuit din trup material și din suflet nemuritor, rațional și liber. Viața este cel mai important dar pe omul l-a primit de la Dumnezeu și de aceea se cuvine să o prețuim, să o respectam și să o conservăm. Încă de la început, omul a fost pus de Dumnezeu stăpân peste lumea materială, iar Adam a dat nume potrivite tuturor animalelor și păsărilor.

Pentru că bărbatul era singur, neîmplinit și nu avea ajutor potrivit lui, Dumnezeu a creat-o pe Eva din coasta lui Adam.

Primii oameni au fost așezați de Dumnezeu într-o grădină minunată în care se afla splendoarea frumuseții fără margini. Această grădină se numea Eden, adică Rai. Aici, Adam și Eva trăiau în armonie cu Dumnezeu și cu toată creația Sa.

Apoi, Dumnezeu i-a binecuvântat și le-a zis: „Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și îl stăpâniți!” (Facere 1, 28). Astfel, prin binecuvântarea lui Dumnezeu, a luat naștere prima familie, alcătuită dintr-un bărbat și o femeie. Familia este, deci, cea mai veche instituție umană și ea stă la baza societății omenești.

Pentru a testa libertatea omului, Dumnezeu i-a dat o poruncă: „Din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănânci!” (Facere 2, 17). Porunca era simplă și ușor de respectat, prin aceasta arătându-se marea iubire a lui Dumnezeu față de om.

Folosind greșit libertatea voinței în urma ispitirii șarpelui, protopărinții au încălcat voia lui Dumnezeu și au căzut în păcat. Ei au greșit prin neascultare, neîncredere, prin nerecunoștință și mândrie față de Părintele Ceresc. Astfel, au stricat armonia de la început și au fost alungați din grădina Edenului. Neascultarea primilor oameni se numește păcat strămoșesc.

Dumnezeu, în marea Sa iubire față de oameni, nu i-a lăsat pe aceștia în deznădejde, ci le-a dat o mare speranță. Chiar după căderea în păcat, Dumnezeu le-a profețit protopărinților un Mântuitor, Care urma să zdrobească puterea păcatului. Această nădejde a fost ținută trează de către Dumnezeu, prin descoperirile făcute profeților, iar oamenii au menținut-o vie milenii întregi, până la nașterea din Fecioara Maria a Domnului nostru Iisus Hristos. Acesta ne-a împăcat cu Tatăl Ceresc și ne-a adus mântuirea.

Noi avem datoria să fim responsabili față de întreaga creație, pentru că ne aflăm într-o strânsă legătură și dependență față de tot ce este în jurul nostru. În același timp, prin diversitatea și unitatea creației, putem descoperi tot mai mult înțelepciunea, măreția și puterea lui Dumnezeu.

Exersăm!

1. Pornind de la textul lecției, răspunde la următoarele întrebări.
   - **a.** Cum au fost creați primii oameni?
   - **b.** Prin ce se deosebește omul de celelalte făpturi create de Dumnezeu?
   - **c.** Care este numele locului în care au fost așezati primii oameni?
   - **d.** Cum a apărut prima familie?
2. Completează spațiile libere cu termenii corespunzători.
   - **a.** Omul a fost creat de Dumnezeu după … și asemănarea Sa.
   - **b.** Cel mai important dar primit de om de la Dumnezeu este… .
   - **c.** Cea mai veche instituție umană este … .
   - **d.** Dumnezeu le-a spus primilor oameni să nu mănânce fructe din pomul … .

Știați că...

- Pomul cunoștinței binelui și răului nu este identificat nicăieri în Sfânta Scriptură cu un anumit pom fructifer.
- Păcatul strămoșesc se iartă prin Taina Sfântului Botez.
- Grădina Edenului este localizată conform „Facerii”, între râurile Fison, Gihon, Tigru și Eufrat.

Activitate practică

Și tu poți fi creativ!

1. Pentru a exersa responsabilitatea față de creația lui Dumnezeu, confecționează din materiale reciclabile, obiecte utile pentru viața de zi cu zi (ghiveci de flori, suport de creioane, căsuțe pentru păsări etc.)

2. Înfrumusețează clasa! Într-un ghiveci făcut din materiale reciclabile, pune semințele unei plante pe care apoi să o îngrijești.

Asociem, generalizăm, aplicăm!

1. Găsește caracteristici despre protopărinții Adam și Eva, conform exemplului:

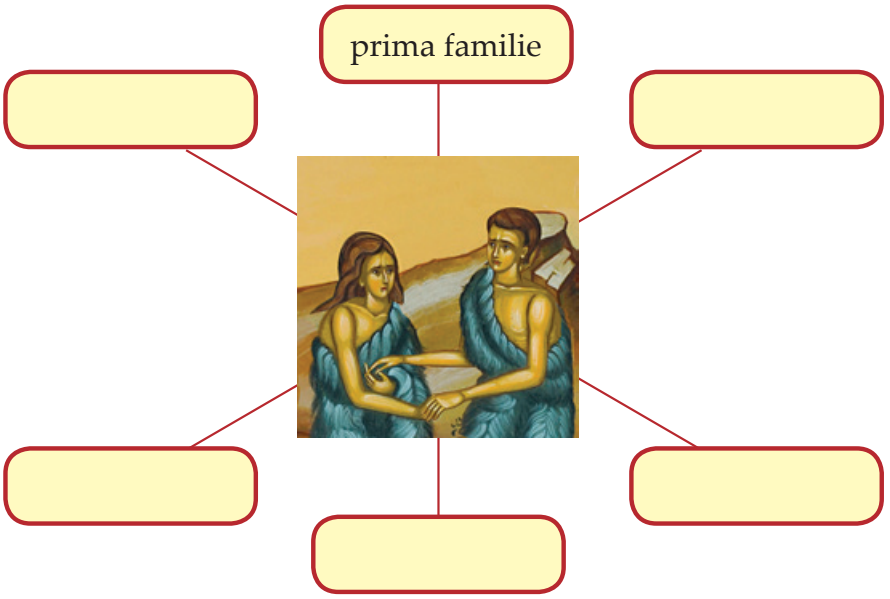

2. Citește următorul articol din *Ziarul Lumina* și prezintă opinia ta despre importanța acțiunilor de ecologizare.

Sâmbătă, 1 aprilie 2017, membrii proiectului „Greenopolis" al Colegiului „Sfântul Nicolae" au desfășurat o activitate cu un impact ecologic important în zona Centrului de depozitare a deșeurilor Țuțora, locul unde se depozitează totalitatea deșeurilor din orașul Iași.

Scopul atins al proiectului a fost plantarea a peste 7.000 de pomi în jurul Centrului de depozitare, pentru a împiedica în viitor extinderea deșeurilor aduse, dar și pentru absorbirea mirosurilor. Prin plantarea puieților (frasin și măceș) se va crea o „perdea" în jurul acestui centru, schimbând imaginea mediului și favorizând dezvoltarea unei zone cu potențial spre ecologie și reciclare.

Numărul voluntarilor implicați în proiect a fost aproximativ 300, alăturându-se elevi din școli gimnaziale, ONG-uri, oameni din localitatea Țuțora, angajați ai Primăriei Țuțora, îndrumători de la Direcția de Servicii Publice Municipale Iași și mulți alți voluntari.

http://ziarullumina.ro/greenopolis-peste-7-000-de-puieti-plantati-in-comuna-utora-121507.html

3. Realizează o compunere de 10 – 15 rânduri, în care să descrii grădina Edenului, unde au fost așezați protopărinții, așa cum ți-o imaginezi. Poți alătura compunerii un desen sugestiv. Adaugă fișa realizată la portofoliu.

Aprofundăm!

Unitatea Vechiului și Noului Testament

„Atunci, luând Domnul Dumnezeu țărână din pământ, a făcut pe om și a suflat în fața lui suflare de viață și s-a făcut omul ființă vie” (Facerea 2, 7).

„Făcutu-s-a omul cel dintâi, Adam, cu suflet viu; iar Adam cel de pe urmă (Hristos) cu duh dătător de viață” (I Corinteni 15, 45).

Pornind de la textele de mai sus:

- Discută împreună cu profesorul despre făgăduința făcută de Dumnezeu primilor oameni, promisiune ce s-a împlinit prin venirea Mântuitorului Hristos.
- Prezintă legătura dintre Adam și noul Adam (Hristos), valorificând și imaginea de mai sus.

Valoare morală: NĂDEJDEA

Nădejdea este una dintre virtuțile cele mai importante, alături de credință și de iubire. Cea mai mare nădejde sau speranță a noastră este aceea că vom fi mântuiți de Dumnezeu. Omul trebuie să își pună toată nădejdea în Dumnezeu, în Învățătura Sa și în promisiunile Sale și să își păstreze speranța în orice situație, oricât de grea ar fi: „ Prin nădejde ne-am mântuit” (Romani 8, 24).

- Identifică situații din viața ta în care ai dovedit virtutea nădejdii.
- Formulează o definiție a virtuții nădejdii.
- Prezintă beneficiile nădejdii, prin comparație cu efectele lipsei acesteia.

Reflectăm!

„Făcătorul meu, Domnul, luând țărână din pământ și însuflețindu-mă cu suflare de viață, m-a mângâiat și m-a cinstit a fi stăpânitor celor de pe pământ și concetățean împreună cu îngerii”.

(din Triod)

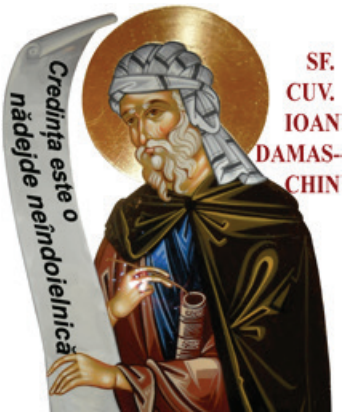

Sintetizăm!

- Adam și Eva au fost primii oameni creați de Dumnezeu din iubire. Ei au alcătuit prima familie.
- Viața este darul cel mai important făcut de Dumnezeu omului.
- În Rai, omul trăia în armonie cu toată creația.
- Omul trebuie să fie responsabil față de creația lui Dumnezeu.
- După căderea în păcat, primii oameni au primit promisiunea unui Mântuitor.

Cuvânt de început

„Văzînd Adam pe înger alungîndu-l și încuind ușa dumnezeiești grădini, tare a oftat și a zis: Îndurate, miluiește-mă pe mine cel căzut.” *(din slujba Utreniei – Duminica înaintea Postului Paștelui)*

Cuvânt din Scriptură

„Voi sunteți prietenii
Mei, dacă faceți
ceea ce vă poruncesc.”

Ioan 15, 14

Dicționar

Canaan = țara promisă evreilor; Pământul Făgăduinței

legământ = promisiune solemnă; angajament de a face ceva;

neprihănit = curat la suflet; fără păcat;

patriarh = (aici) cap de familie, conducător al poporului evreu, predecesor al lui Moise.

Prietenia lui Dumnezeu cu Noe și Avraam

După ce au pierdut bucuria vieţuirii în rai alături de Dumnezeu, oamenii s-au îndepărtat din ce în ce mai mult de Creatorul lor. Au existat însă persoane care au păstrat credința în Dumnezeul cel adevărat. Este vorba despre drepții Vechiului Testament, printre care se numără Noe și Avraam.

Noe a fost descendent din neamul lui Set, cel de-al treilea fiu al lui Adam și Eva. Noe era om drept și neprihănit între oamenii timpului său, plin de credință și de bunătate. Pentru aceasta a aflat har și ocrotire de la Dumnezeu, care l-a salvat de la potopul abătut atunci asupra lumii. Însuși Domnul l-a învățat pe Noe să construiască o corabie, în care să urce împreună cu soția sa și cu familiile celor trei fii, Sem, Ham și Iafet. De asemenea, l-a povățuit să ia pe corabie câte o pereche din toate vieţuitoarele de pe pământ și hrana necesară de-a lungul celor 40 de zile de ploaie.

După retragerea apelor, Noe a coborât din corabie și a adus jertfă de mulțumire lui Dumnezeu. Domnul a încheiat legământ cu Noe, făgăduind să ferească pământul de apele altui potop și să-i poarte de grijă lui și tuturor celor ce vor păstra credința și dreptatea. Ca semn al legământului Său cu Noe, Dumnezeu a lăsat curcubeul, a cărui apariție vestește mereu încetarea ploii și respectarea făgăduinței divine.

Din urmașii lui Sem s-a născut Avraam, model de credință, de ascultare și de iubire față de Dumnezeu. Cu acesta Domnul a

încheiat un legământ nou și i-a zis: „Ieși din pământul tău, din neamul tău și din casa tatălui tău și vino în pământul pe care ți-l voi arăta Eu. Și Eu voi ridica din tine un popor mare, te voi binecuvânta (…) și se vor binecuvânta întru tine toate neamurile pământului” (Facere 12, 1-3). Avraam, urmând cuvântul Domnului, a plecat din Urul Caldeei cu soția lui, Sarra, și s-au stabilit în țara Canaan, la stejarul din Mamvri. Acolo li S-a arătat Dumnezeu, în chipul a trei Tineri, față de Care Avraam a fost ospitalier. Sfânta Treime le-a vestit că vor avea un fiu, ceea ce s-a împlinit când Sara, deși în vârstă, l-a născut pe Isaac.

Avraam a devenit părintele poporului evreu, numit și poporul ales. Legământul încheiat de Dumnezeu cu Avraam se referă la întemeierea poporului și la grija pe care i-o va purta de-a lungul timpului, urmând ca acesta să rămână credincios Domnului. Prin poporul ales s-a revărsat mila și binecuvântarea lui Dumnezeu asupra oamenilor, pentru că din el avea să Se nască Mântuitorul lumii.

Noe și Avraam, ca strămoși ai Mântuitorului Iisus Hristos, sunt primii care au primit numele de patriarhi ai Vechiului Testament. Ei au fost atât conducători ai poporului ales, cât și persoane prin care Dumnezeu S-a descoperit lumii. Cei doi au fost prieteni ai lui Dumnezeu, L-au iubit și au împlinit voia Sa.

Exersăm!

1. Pornind de la textul lecției, răspunde următoarelor întrebări.

a. Prin ce calități s-a remarcat Noe? Dar Avraam?
b. Cât timp a durat potopul și care a fost misiunea lui Noe?
c. Unde s-a stabilit Avraam după chemarea Domnului?
d. În ce a constat legământul lui Dumnezeu cu fiecare dintr cei doi patriarhi?
e. Cu ce scop a întemeiat Dumnezeu poporul ales?

2. Apreciază cu *adevărat* sau *fals* următoarele enunțuri.

a. Noe este descendent din neamul lui Abel, cel de-al doilea fiu al lui Adam și Eva. A/F
b. La sfârșitul potopului, Noe a adus jertfă de mulțumire lui Dumnezeu. A/F
c. Dumnezeu s-a arătat lui Noe la stejarul din Mamvri și i-a vestit că va avea un fiu. A/F
d. Avraam a devenit izvor de binecuvântare pentru întreaga lume, deoarece din neamul său S-a născut Domnul Hristos. A/F

Știați că...

- Arca lui Noe a dat bisericii forma și titulatura de Corabie a mântuirii.
- Unii cercetători consideră că au descoperit recent arca pe muntele Ararat.
- Bunicul lui Noe, Matusalem, este considerat cel mai longeviv om, trăind 969 de ani. Noe a trăit 950 de ani.
- Arătarea lui Dumnezeu către Avraam la stejarul din Mamvri a devenit model pentru pictarea icoanelor Sfintei Treimi.

Activitate practică

Și tu poți fi creativ!

- Realizează, împreună cu colegul de bancă, Arca lui Noe în miniatură, dintr-o foaie A3;
- Desenează, decupează sau confecționează în tehnica Origami diferite animale din hârtie;
- Lipește sau așază animalele în barcă;
- Analizează și apreciază ce a lucrat fiecare pereche.

Asociem, generalizăm, aplicăm!

1. Realizează corespondența între situațiile din coloana A și soluțiile desprinse din viața celor doi patriarhi din coloana B.

A	B
a. Elena se pregătește să plece la școală. Fiind înnorat, mama o sfătuiește să ia umbrela.	**1.** Ai încredere în cei ce te iubesc! Avraam a mers într-un ținut necunoscut la sfatul lui Dumnezeu.
b. Într-o zi de iarnă, Andrei a intrat înfierbântat în clasă și a deschis geamul.	**2.** Fii pregătit! Lui Noe, la 600 de ani i s-a cerut să facă ceva cu adevărat important.
c. George e nehotărât dacă să meargă sau nu la cercul de lectură recomandat de doamna dirigintă.	**3.** Fii prevăzător! Nu ploua când Noe și-a construit arca, însă a ascultat de Părintele ceresc.
d. Anastasia nu înțelege de ce trebuie să se pregătească în fiecare zi pentru școală.	**4.** Îngrijește-te de toți! Cu toții suntem în aceeași barcă.

2. Citește următoarea poezie, apoi identifică valoarea simbolică a persoanelor și obiectelor din Vechiul Testament.

Umbra celor viitoare

Dragoș Ioniță

Când apa cuprinse lumea,
Făcând-o un mare ocean,
Domnul fiindu-i busola,
Noe naviga spre liman.

Așa cum învață Petru
În Sfântă Epistola sa,
Potop și salvarea lumii,
Botezul vor prefigura.

Iar arca spre izbăvire
Făcută de Noe și-ai lui
E locul de mântuire:
Biserica Domnului.

Noe, cârmaciul salvării
E Hristos Iisus Domnul
Care pe-ale vieții valuri
Poartă, cu iubire, omul.

Chip al Mântuitorului
Avraam însuși se face,
Părintele poporului
Ce-a adus în lume pace.

Ales a fost de Domnul
Pentru marea-i credință,
Spre a deveni strămoșul
Celui plin de biruință.

3. Caracterizează în 10 – 15 rânduri, la alegere, unul din cele două personaje biblice, utilizând metodele de lucru dobândite la disciplina limba și literatura română.

Aprofundăm!

Unitatea Vechiului și Noului Testament

„Din Avraam cu adevărat se va ridica un popor mare și tare și printr-însul se vor binecuvânta toate neamurile pământului.” (Facerea 18, 18)

„Ca, prin Hristos Iisus, să vină la neamuri binecuvântarea lui Avraam, ca să primim, prin credință, făgăduința Duhului.” (Galateni 3, 14)

- Discută împreună cu profesorul despre împlinirea binecuvântării făgăduite lui Avraam.

Valoare morală: IUBIREA

Prietenia lui Noe și Avraam cu Dumnezeu a avut la bază iubirea. Aceasta trebuie să se găsească la temelia oricărei prietenii.

Iubirea este, alături de credință și de nădejde, una din cele trei virtuți înnăscute sufletului nostru, numite virtuți teologice. Despre ele, Sfântul Apostol Pavel spune: „Acum rămân acestea trei: credința, nădejdea și dragostea. Iar mai mare dintre ele este dragostea” (1Corinteni 13, 13).

Iubirea omului are două direcții: către Dumnezeu, ca răspuns la iubirea Acestuia, și către oameni. Iubirea creștină se arată prin fapte.

- Identifică, împreună cu profesorul, motivele întâietății iubirii în raport cu celelalte virtuți.
- Dă exemple ale iubirii lui Dumnezeu față de oameni.
- Prezintă roadele iubirii de semeni.

Reflectăm!

„Tradițiile și scrierile (poporului ales) amintesc despre o serie de bărbați din vremea veche, (…) dar vestiți prin evlavie, prin dreptate și prin toate celelalte virtuți.

Dintre aceștia, unii au trăit încă înainte de potop, alții după aceea, așa cum au fost fiii și urmașii lui Noe și ai lui Avraam, de care fiii evreilor sunt mândri că i-au avut drept conducători și strămoși.”

(Eusebiu de Cezareea)

Sintetizăm!

- Noe și Avraam au păstrat credința în Dumnezeul cel adevărat.
- Prețuindu-le credința, Dumnezeu a încheiat legământ cu aceștia.
- Legământul se referă la grija pe care o va purta Dumnezeu față de ei și urmașii lor, dacă vor umbla în dreapta credință.
- Avraam este părintele poporului ales din care S-a născut Mântuitorul Iisus Hristos.

Cuvânt de început

„Se bucură Avraam, iubitorul de Dumnezeu, văzând lumina cea strălucitoare a nașterii tale, Fecioară, împreună cu Isaac pururea mărit și cu Iacov și toată ceata cea de Dumnezeu aleasă a sfinților”. *(Mineiul lunii decembrie)*

Cuvânt din Scriptură

„…Toate erau pe mâna lui Iosif, pentru că Domnul era cu el și toate câte făcea, Domnul le sporea în mâinile lui.“

Facerea 39, 23

Dicționar

arginți = monede din argint;

caravană = grup de oameni și animale ce străbat un deșert;

a tâlcui = a explica, a interpreta, a tălmăci;

seminție = neam, trib.

Iosif și frații săi – model de iertare

Dumnezeu a înnoit urmașilor lui Avraam, patriarhilor biblici, Isaac și Iacov, promisiunea Sa de a avea numeroși urmași, prin care se vor binecuvânta toate popoarele lumii.

Iacov, fiul lui Isaac, care viețuia în Canaan, a avut doisprezece fii. Dintre aceștia, al unsprezecelea, Iosif, era un tânăr ascultător, harnic, frumos și înțelept, încât devenise foarte apreciat de tatăl său. Frații săi cei mari au observat acest lucru, mai ales când tatăl i-a dăruit lui Iosif o haină deosebit de frumoasă. Ca dar de la Dumnezeu, Iosif a început să aibă vise prevestitoare. Întrucât acestea arătau că el va deveni cel mai important membru al familiei, în sufletele fraților a încolțit invidia.

Într-o zi, Iosif a fost trimis de Iacov la frații săi care păsteau oile pe câmp. Orbiți de gelozie, aceștia au hotărât să-l îndepărteze pe Iosif din familie. L-au vândut pentru douăzeci de arginți unei caravane ce mergea în Egipt. După aceea, au spus tatălui că Iosif a fost atacat de animale sălbatice.

Prin grija lui Dumnezeu, Iosif a devenit slujitor la curtea lui Putifar, un comandant al faraonului. Anii au trecut, tânărului Iosif i s-a oferit prilejul să-și întărească răbdarea, nădejdea și credința, iar darul său de a prezice a devenit cunoscut în rândul egiptenilor. El a tâlcuit visele tulburătoare ale faraonului, care simbolizau venirea a șapte ani de belșug, urmați de șapte ani de foamete.

Atunci, faraonul l-a numit pe Iosif al doilea conducător al Egiptului, desemnat să strângă provizii pentru anii secetoși.

Când seceta a afectat Canaanul, unde locuia familia lui Iacov, acesta i-a trimis pe fiii cei mari să cumpere grâne din Egipt. Ei s-au înfățișat cu umilință înaintea lui Iosif și nu l-au recunoscut. Văzând îndreptarea și căința lor și înțelegând planul milostiv al lui Dumnezeu, Iosif le-a dezvăluit cine este, i-a iertat și i-a îmbrățișat. Întâlnirea fraților și mărinimia lui Iosif i-au impresionat pe egipteni, care s-au bucurat când familia acestuia a fost chemată să se mute în Egipt.

Dumnezeu i-a arătat lui Iacov în vis că: „am să merg cu tine în Egipt Eu Însumi“ (Facerea 46, 4). Așadar, Iacov a pornit spre Egipt cu fiii și nepoții săi, dornic de a-și revedea fiul pierdut cu ani în urmă. Iar faraonul a oferit rudelor lui Iosif cel mai bun pământ al Egiptului, ținutul Goșen, precum și tot ce le era necesar unei vieți îmbelșugate. Acolo, neamul lui Iacov s-a înmulțit foarte mult, ajungând să fie cunoscut sub numele de evrei sau poporul lui Israel. Cei doisprezece fii ai lui Iacov au fost strămoșii celor douăsprezece seminții ale evreilor.

Dreptul Iosif a rămas până astăzi un model de înțelepciune, răbdare, bunătate, iertare. El s-a împăcat cu frații lui și i-a copleșit cu ajutorul său extraordinar, asemănându-se cu Hristos, Împăciuitorul și Mântuitorul lumii.

Exersăm!

1. Relatează istoria vieții dreptului Iosif, indicând motivul pentru care este considerat un model de iertare.
2. Alcătuiește enunțuri cu următoarele cuvinte: *seminție, răbdare, iertare, strămoși, căință*. Precizează cel puțin câte un sinonim pentru fiecare dintre acestea.

seminție răbdare iertare strămoși căință

3. Caută numele fraților lui Iosif în Biblia Ortodoxă, în cartea Facerea cap. 35, utilizând varianta tipărită sau online, apoi completează schema de mai jos.

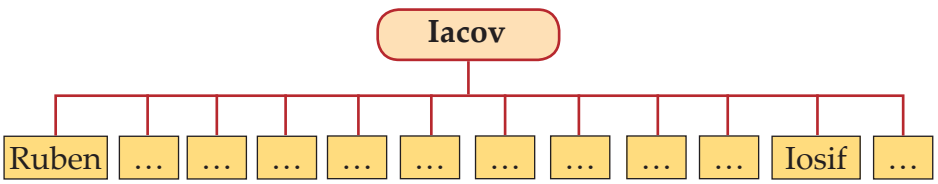

Strîngerea recoltei în Egiptul antic

Știați că...

♦ Înțeleptul Iosif a primit de la faraon numele de Țafnat Paneah, care înseamnă „descoperitor de taine“.

♦ Deși egiptenii se închinau zeilor, au respectat pe Dumnezeul poporului ales, datorită calităților numeroase dovedite de Iosif.

♦ Dreptul Iosif este cinstit nu numai de către creștini, ci și de evrei și musulmani.

♦ Datele istorice atestă faptul că în vechime au existat mai mulți evrei cu funcții importante în statul egiptean.

Activitate practică

Și tu poți fi creativ!

1. Elaborează în echipă o prezentare PowerPoint cu minimum patru slide-uri, referitoare la viața lui Iosif. Folosește materiale de pe Internet, prelucrate de pe site-uri recomandate de profesor.

♦ Desemnează un membru al echipei care să-l prezinte la videoproiector.

2. Organizează un joc de rol alături de colegi (un grup de 2-6 elevi), plecând de la viața lui Iosif.

♦ Poți alege unul dintre momentele reprezentative menționate (vinderea lui Iosif de către frații săi; ascensiunea spectaculoasă a lui Iosif din slujitor în conducător al Egiptului; reîntâlnirea cu frații și cu tatăl său).

♦ Interpretează în fața clasei, în 3-5 minute, momentul ales.

Asociem, generalizăm, aplicăm!

1. Cu ajutorul hărții antice și al imaginilor de mai jos, relatează despre cauzele plecării evreilor din Canaan în Egipt, în timpul lui Iacov.

2. Stabiliți legătura dintre proverbele de mai jos și evenimente din viața Dreptului Iosif.

Greșeala e lucru omenesc. (Ungaria)

Cele bune se întâmplă celor care știu să aștepte. (Anglia)

Omul gospodar își face iarna car și vara sanie. (România)

Apa nu stă pe munți, nici răzbunarea într-o inimă mare. (China)

Niciun fulg de zăpadă nu cade într-un loc greșit. (Japonia)

Cel târziu la mânie e mai mare decât un viteaz. (România)

3. Realizează caracterizarea lui Iosif, pornind de la anumite trăsături ale acestuia, extrase la întâmplare dintr-o cutie, astfel:

- scrie însușiri pozitive și negative pe minimum cinci bilețele;
- extrage câte un bilețel din cutie;
- în maximum două minute, justifică dacă însușirea extrasă este potrivită lui Iosif sau nu;
- notează însușirile care îl caracterizează pe Iosif.

Aprofundăm!

Unitatea Vechiului și Noului Testament

„Iar când au trecut negustorii Madianiți pe acolo, frații (...) l-au vândut pe el (pe Iosif) Ismaeliților cu douăzeci de arginți.” (Facerea 37, 28)

„Atunci (...) Iuda Iscarioteanul, ducându-se la arhierei, a zis: Ce voiți să-mi dați și eu Îl voi da (pe Iisus) în mâinile voastre? Iar ei i-au dat treizeci de arginți.” (Matei 26, 15)

- Realizează oral o paralelă între evenimentele din Cartea Facerii și cele din Evanghelia după Matei, prezentate mai sus.

Valoare morală: IERTAREA

Relațiile dintre oameni nu se pot dezvolta armonios fără existența iertării reciproce. De aceea, Domnul Iisus Hristos a inclus cererea iertării în rugăciunea Tatăl nostru, spunând: „Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri”. În acest mod, oricine solicită iertarea lui Dumnezeu, va avea grijă să se împace mai întâi cu cei din jurul său.

Iertarea este o dovadă a iubirii sincere. Modelul suprem al iertării ne este oferit de Dumnezeu, Care face să răsară soarele peste toți oamenii, în orice zi.

- Cum procedezi, dacă ești pus în situația să aplanezi un conflict între colegi sau prieteni?
- Reflectează la puterea iertării sincere în viața ta, atât când o oferi, cât și când o primești.

Reflectăm!

„Cei tari în credință sunt neclintiți ca o cărămidă arsă în foc, chiar dacă au funcție înaltă.

Așa a fost sfântul Iosif. Cu câte a fost ispitit și în ce fel de țară, unde nu era atunci urmă de cinstire a lui Dumnezeu! Însă Dumnezeul părinților lui era cu dânsul și l-a scos din tot necazul!”

(de la Avva Orsisie)

Sintetizăm!

- Patriarhul Iacov a avut doisprezece fii.
- Iosif a fost al unsprezecelea fiu, vândut de frații lui mai mari și ajuns în Egipt.
- Acolo el a devenit conducător înțelept, încât s-a lăudat numele lui Dumnezeu prin faptele sale bune.
- Iosif și-a iertat frații și a simbolizat pe Însuși Domnul Iisus Hristos prin înțelepciunea, răbdarea și mărinimia lui.
- Poporul ales s-a strămutat în Egipt pentru câteva sute de ani.

Cuvânt de început

Poporul evreu, adus de Iosif în Egipt, s-a dezvoltat și a trăit în condiții foarte bune mult timp.

După 400 de ani, noul faraon a introdus legi aspre împotriva evreilor, asuprindu-i și impunându-le cele mai grele munci.

Cuvânt din Scriptură

„Pentru că Legea
prin Moise s-a dat,
iar harul și adevărul
au venit prin
Iisus Hristos.“

Ioan 1, 17

Dicționar

mană cerească = aliment trimis din cer evreilor în chip minunat;

rug = arbust, tufiș;

teofanie = Dumnezeu se arată.

Moise, omul care a vorbit cu Dumnezeu

În Vechiul Testament sunt relatate câteva împrejurări în care Dumnezeu S-a arătat unor persoane, precum Noe, Avraam sau Moise. Dumnezeu a vorbit cu aceștia pentru a le transmite învățătura, voia și planurile Sale. Aceste descoperiri directe ale lui Dumnezeu se numesc teofanii.

Moise, cel mai mare profet al Vechiului Testament, este cunoscut drept omul care a vorbit cu Dumnezeu. La îndemnul Acestuia, el a scos poporul evreu din robia egipteană și l-a călăuzit pe drumul spre Țara Făgăduinței.

Într-o zi, când păștea oile, Moise a observat pe muntele Sinai un rug cuprins de flăcări ce nu se mistuia. El s-a apropiat și a auzit pentru prima dată glasul lui Dumnezeu, din focul dumnezeiesc. „Și și-a acoperit Moise fața sa, că se temea să privească pe Dumnezeu”(Ieșire 3,6). Atunci, Dumnezeu l-a trimis într-o misiune extrem de dificilă, dar foarte importantă: să elibereze poporul evreu din robia egipteană, apoi să-l conducă spre Țara Făgăduinței. Pentru a-și putea îndeplini misiunea, Dumnezeu i-a dat lui Moise darul facerii de minuni.

Moise a folosit acest dar, pentru că faraonul nu îi lăsa pe evrei să plece. Numai după ce acesta a văzut cu uimire puterea lui Dumnezeu, manifestată prin intermediul lui Moise și a fratelui său, Aaron, a îngăduit ca poporul să fie eliberat din Egipt și să pornească spre Canaan.

Când au ajuns la Marea Roșie, Moise a despărțit apele și a creat drum evreilor care au trecut pe celălalt țărm ca pe uscat.

Atunci ei au scăpat și de oastea egipteană care dorea să îi readucă în robie. Aceasta este una dintre cele mai mari și mai cunoscute minuni făcute de Moise cu puterea lui Dumnezeu.

Drumul prin pustiu spre Țara Făgăduinței a durat 40 de ani, fiind foarte lung și anevoios. Datorită statorniciei lui Moise în credință, Dumnezeu i-a însoțit și i-a protejat pe evrei pe parcursul călătoriei și i-a ajutat în momentele dificile. Domnul i-a călăuzit permanent, ziua sub forma unui nor, iar noaptea ca un stâlp de foc. Le-a trimis mană cerească și prepelițe, când nu mai găseau hrană. Altă dată, fiind însetați, Moise a lovit cu toiagul în stâncă și a izvorât apă.

După trei luni de la ieșirea din Egipt, evreii au ajuns la poalele Muntelui Sinai. Moise a urcat pe munte, unde a rămas timp de 40 de zile, pregătindu-se de o nouă întâlnire cu Dumnezeu. Acolo Dumnezeu a scris cu degetul Său, pe două table de piatră, zece porunci care să fie respectate de toți oamenii din toate timpurile. După această teofanie, Moise a coborât cu Tablele Legii de pe munte și le-a dat poporului, spre a le cunoaște, îndeplini și păstra cu sfințenie.

Moise a ascultat poruncile date de Dumnezeu și a îndeplinit misiunea primită, călăuzind poporul evreu cu dreptate, iubire și multă credință. El a trăit 120 ani, conducând poporul ales până la granița Canaanului.

Exersăm!

1. Completează spațiile libere cu termenii corespunzători, având în vedere textul lecției.
   - **a.** Cel care a vorbit cu Dumnezeu pe muntele … este … .
   - **b.** Domnul S-a arătat lui Moise într-un … aprins, care nu se … .
   - **c.** Misiunea primită de Moise a fost eliberarea evreilor din robia … .
   - **d.** Fratele lui Moise a fost … și l-a ajutat să conducă … spre … .
   - **e.** Drumul prin pustiu a durat … ani și a fost foarte … .
   - **f.** Dumnezeu i-a dat lui Moise Tablele Legii pe … .
   - **g.** Moise i-a condus pe evrei până aproape de … .
2. Prezintă ce te-a impresionat din activitatea lui Moise, pe baza textului lecției.

Știați că...

- Moise a petrecut 40 de ani la curtea lui Faraon, 40 de ani păstor în Madian și 40 de ani drept conducătorul poporului prin deșert;

- Rugul aprins preînchipuie pe Maica Domnului care L-a purtat în pântece pe Fiul lui Dumnezeu;
- Rugul se află în curtea Mânăstirii Sfânta Ecaterina de pe Muntele Sinai. Este o plantă rară, înrudită cu trandafirul, denumită științific Rubus Sanctus.

Activitate practică

Și tu poți fi actor!

Jocul mimă/pantomimă

- Formează echipă cu alți 3-4 colegi
- Stabilește, cu membrii echipei, 4-5 termeni despre un obiect/o persoană relevant/ă din lecție și notează cuvântul găsit, pe un bilețel.
- Desemnează un membru din altă grupă care să extragă unul dintre cele 4-5 bilețele și să mimeze (să sugereze prin gesturi) cuvântul dat, pentru coechipierii lui, în maximum 2 minute;
- După aflarea termenului, cel ce a mimat desemnează alt elev, de la altă echipă.

Asociem, generalizăm, aplicăm!

1. Găsește alte modalități prin care Dumnezeu Și-a manifestat grija față de poporul ales, în timpul călătoriei, pentru a completa schema de mai jos, conform modelului.

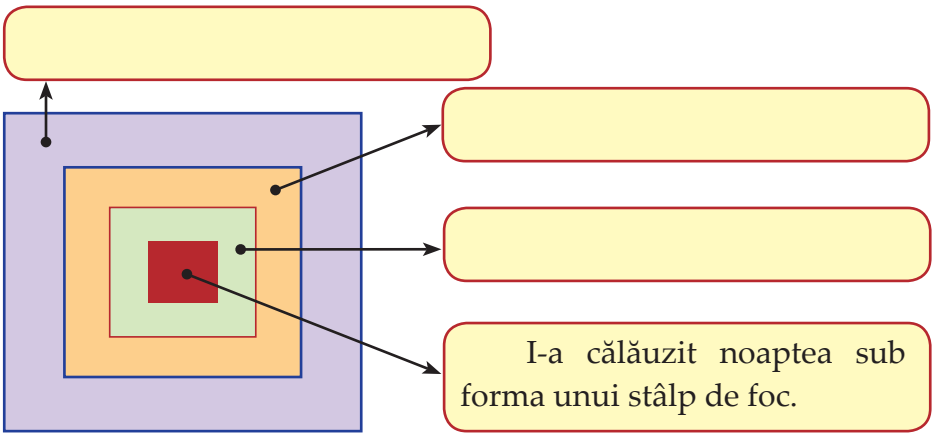

2. Alcătuiește o fișă biografică a lui Moise, care să cuprindă: copilăria, chemarea și împlinirea misiunii date de Dumnezeu. Adaugă fișa la portofoliu.

În secolul al XIII-lea î. Hr., la conducerea Egiptului a venit un faraon care nu îi mai iubea pe evrei. Aceștia au ajuns robi, obligați să execute cele mai grele activități din țară.

În această perioadă, o evreică a născut un băiețel foarte frumos și sănătos. Pentru a nu fi găsit de egipteni, mama a așezat copilul într-un coșuleț de papură, lăsându-l să plutească pe apa Nilului. Fiica faraonului a venit să se scalde și a descoperit copilul. Încântată, ea l-a dus la palat și i-a pus numele „Moise”, care înseamnă „cel scos din apă”. Sora lui, Miriam, a urmărit unde a ajuns coșulețul cu pruncul și a obținut favoarea ca însăși mama acestuia să-i fie doică.

Astfel, prin grija lui Dumnezeu, Moise a fost crescut la palatul faraonului, unde a primit o educație aleasă. Tânărul Moise știa că este evreu și nu a mai suportat să vadă chinurile la care erau supuși semenii lui. De aceea a plecat într-o țară îndepărtată, Madian, și a devenit păstor.

3. Pornind de la textul biblic Deuteronom 34, 10, redactează un text de 8 – 10 rânduri în care să prezinți de ce este considerat Moise cel mai mare profet al Vechiului Testament.

4. Evreii și-au păstrat credința cea adevărată în Egipt, în ciuda condițiilor neprielnice. Pornind de la această idee, discută cu profesorul despre cum putem să ne păstrăm identitatea religioasă în societatea actuală.

Aprofundăm!

Unitatea Vechiului și Noului Testament

„Apoi s-a suit Moise în munte, la Dumnezeu; și l-a strigat Domnul din vârful muntelui și i-a zis (…): „Iată voi veni la tine în stâlp de nor des, ca să audă poporul că Eu grăiesc cu tine, și să te creadă pururea” (Ieșirea 19, 3,9).

„Iisus … i-a dus într-un munte, de o parte. Și S-a schimbat la față, înaintea lor, și a strălucit fața Lui ca soarele, iar veșmintele Lui s-au făcut albe ca lumina. Și iată, Moise și Ilie s-au arătat lor, vorbind cu El” (Matei 17, 1-3).

- Identifică două asemănări și două diferențe între textele de mai sus.
- Discută cu profesorul despre apariția lui Moise la Schimbarea la Față a Domnului. Folosește-te și de icoana alăturată.

Valoare morală: ASCULTAREA

Ascultarea de Dumnezeu este valoarea morală care leagă virtutea credinței de nădejde și iubire. Înțelesul profund al ascultării înseamnă încredere totală, plină de speranță în marea iubire a lui Dumnezeu. Datorită ascultării de Dumnezeu, Moise a reușit să-și îndeplinească misiunea, conducând poporul evreu prin pustiu, spre Țara Făgăduinței.

De asemenea, ascultarea de părinți și de duhovnic ajută copilul să ia cele mai bune decizii și să-și construiască o viață echilibrată, în armonie și înțelegere cu semenii și cu Dumnezeu.

- Care este diferența între *a asculta pe cineva* și *a face ascultare de cineva*?
- De ce este importantă ascultarea de părinți și de Dumnezeu?

Reflectăm!

„Credința în Moise prefigurează credința în Domnul, Mijlocitorul între Dumnezeu și oameni, Cel care a zis „Dacă ați fi crezut în Moise, ați fi crezut și în Mine”. Oare pentu faptul că a fost preînchipuită prin credința în Moise, credința în Domnul este un lucru mic?”

(Sf. Vasile cel Mare)

Sintetizăm!

- Dumnezeu l-a ales pe Moise pentru a transmite voia Sa.
- Moise a eliberat poporul evreu din robia egipteană.
- Cu putere de la Dumnezeu, Moise a săvârșit numeroase minuni în vederea împlinirii misiunii sale.
- El a condus poporul ales prin pustiu, spre Țara Făgăduinței (Canaan).
- Pe Muntele Sinai, Moise a primit de la Dumnezeu Decalogul.

Cuvânt de început

„Suindu-te către înălțimea bunătăților, Sfinte Prorocule Moise, te-ai învrednicit a vedea strălucirea lui Dumnezeu, primind tablele cele date de Dumnezeu.”

(din Canon de rugăciune către Sfântul Proroc Moise)

Cuvânt din Scriptură

„Făcut-am legământ cu aleșii mei, m-am jurat lui David, robul Meu: până în veac voi întări semința ta.“

Psalm 88, 4-5

Dicționar

Întrupare = (aici) venirea în trup a Domnului nostru Iisus Hristos;

liturgic = (aici) care aparține sau se referă la Sfânta Liturghie;

Unsul lui Dumnezeu = Mesia; Hristos; în vechime, erau unși cu untdelemn în mod solemn regii, ulterior preoții.

De la regele David la Împăratul Hristos

După intrarea evreilor în Țara Făgăduinței, a urmat o perioadă în care regii și profeții au jucat un rol deosebit de important. Aceștia au transmis poporului voia lui Dumnezeu, pregătindu-i pentru venirea lui Mesia Cel promis.

În scurtă vreme de la stabilirea în Țara Sfântă, poporul evreu a cerut să fie condus de un rege ales dintre ei, asemenea popoarelor vecine. Văzând dorința mulțimii, prorocul Samuel l-a uns rege pe Saul. Mai apoi, a fost ales drept rege păstorul David, cel mai mic fiu al lui Iesei din Betleem. El aparținea seminției lui Iuda, unul din fiii patriarhului Iacov.

Când Samuel a vărsat untdelemn pe capul lui David, care a devenit unsul lui Dumnezeu, în inima acestuia s-a revărsat Duhul Sfânt. David a fost un rege care a condus poporul vreme îndelungată, fiind în același timp un mare profet și poet. Cântările sale inspirate, numite Psalmi, au fost dedicate lui Dumnezeu.

Regele David a profețit înscăunarea unui nou Rege, mai mare decât toți conducătorii lumii: „Și se vor închina Lui toți împărații pământului, toate neamurile vor sluji Lui. Că a izbăvit pe sărac din mâna celui puternic și pe sărmanul care n-avea ajutor” (Psalmul 71, 11-12). Acesta avea să fie Mântuitorul Hristos. Peste două sute de ani, profetul Isaia a confirmat acest lucru, numindu-L pe viitorul Rege: „Înger de mare sfat, Sfetnic minunat, Dumnezeu tare, biruitor, Domn al păcii, Părinte al veacului ce va să fie. Și mare va fi stăpânirea Lui și pacea Lui nu va avea hotar” (Isaia 9, 5-6).

Din neamul lui David, peste câteva sute de ani, s-a născut Fecioara Maria, Maica Domnului nostru Iisus Hristos. Locul de

naștere al Domnului, micul oraș Betleem, era tocmai locul de origine al lui David, „cetatea lui David” (Luca 2, 4). Datorită faptului că David a fost strămoșul Mântuitorului, de multe ori Iisus era numit „Fiul lui David”.

Lumea a fost pregătită de Dumnezeu generații de-a rândul pentru venirea Mântuitorului, până la „plinirea vremii” (Galateni 4, 4). Perioada îndelungată a așteptării Întrupării Fiului lui Dumnezeu a avut mai multe motive. Unul dintre acestea a fost ca oamenii, obosiți de urmările depărtării de Dumnezeu, să-și dorească apropierea de Acesta, „în ce chip dorește cerbul izvoarele apelor” (Psalm 41, 1). Un alt motiv a fost ca informațiile despre viața și activitatea Mântuitorului să fie cunoscute dinainte de cât mai mulți oameni, lucru posibil prin intermediul profeților.

Un motiv foarte important a fost nașterea Fecioarei Maria, care, prin bunătatea, iubirea și credința sa, a reprezentat dorința întregii omeniri de a se întoarce la Tatăl Ceresc. Consimțirea ei de a fi Maica Domnului a condus la Întruparea Fiului dumnezeiesc.

Întreg Vechiul Testament cuprinde, în diferite moduri, istoria pregătirii venirii Fiului lui Dumnezeu la noi, eveniment plănuit de Dumnezeu din veșnicie și înfăptuit la momentul potrivit.

Exersăm!

1. Stabilește valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos și corectează-le pe cele care conțin informații eronate.

a. Dumnezeu a binecuvântat casa lui David.

b. Mântuitorul Cel așteptat S-a născut din semința lui Iuda.

c. Profetul Saul l-a uns rege pe tânărul David.

d. David, primul rege al evreilor, a scris Cartea Psalmilor.

e. Dumnezeu Tatăl a pregătit venirea Fiului Său, prin intermediul profeților inspirați de Duhul Sfânt.

f. A fost prorocit din vechime că Mesia va fi un Rege al Păcii.

2. Alege termenul corespunzător din perechea de cuvinte prezentată, pentru fiecare enunț de mai jos.

a) Profeții au pregătit poporul ales pentru venirea lui … . (*Mesia / Isaia*)

b) Poporul evreu a cerut să fie condus de un … asemenea popoarelor vecine. (*judecător / rege*)

c) David a devenit unsul lui Dumnezeu, atunci când prorocul Samuel a turnat … pe capul lui. (*apă / untdelemn*)

Știați că...

♦ Strămoșii Mântuitorului, între care se numără Adam, Noe, Avraam, Isaac, Iacov, David, sunt sărbătoriți împreună în Duminica strămoșilor după trup ai Mântuitorului (duminica dinaintea Nașterii Domnului).

♦ În anul 326, a fost ridicată în Betleem Biserica Nașterii Domnului, când împărăteasa Elena a vizitat acest orășel. Ea este înscrisă în patrimoniul UNESCO din anul 2012.

Activitate practică

Și tu poți fi răbdător!

Joc pentru dezvoltarea răbdării:

♦ Spune, în ordinea stabilită de profesor, o propoziție cu valoare de adevăr, pe o temă legată de lecție. Următorul elev poate să păstreze sau să varieze tema. Așteaptă până când toți elevii clasei vor compune enunțurile.

Recomandare:

Practică activități de dezvoltare a răbdării, precum: puzzle-uri, LEGO, pictură, desen, grădinărit, lectură, gătit, cusut, împletit etc.

Asociem, generalizăm, aplicăm!

1. Folosind metoda exploziei stelare, discută cu ceilalți colegi pe tema pregătirii omenirii pentru venirea Mântuitorului.

2. Caută Psalmul 148, 1-6, al lui David în Sfânta Scriptură sau pe Internet, apoi discută cu colegii despre importanța rugăciunii de slăvire pe care o aducem lui Dumnezeu, alături de rugăciunile de cerere și mulțumire.

3. Așa cum lumea a fost pregătită o perioadă îndelungată pentru venirea Mântuitorului, la fel omul trebuie să se pregătească întreaga viață pentru întâlnirile cu Domnul Hristos. Expune împrejurări în care Îl întâlnești pe Hristos în viața ta și cum te pregătești pentru acestea.

4. La intrarea în Ierusalim, Domnul Iisus Hristos a fost întâmpinat cu ramuri de finic și cu urarea „Osana, Fiul lui David…”. Parte din această urare se păstrează în cântarea liturgică „Bine este cuvântat”. Audiază și învață împreună cu profesorul această cântare, folosindu-te de noțiunile dobândite la orele de educație muzicală.

„Bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului, Dumnezeu este Domnul și S-a arătat nouă.”

Aprofundăm!

Unitatea Vechiului și Noului Testament

„Iată vin zile, zice Domnul, când voi ridica lui David Odraslă dreaptă și va ajunge rege și va domni cu înțelepciune!” (Ieremia 23, 5).

„Cartea neamului lui Iisus Hristos, fiul lui David, fiul lui Avraam.“ (Matei 1, 1).

- Realizați o paralelă între cele două citate scripturistice.

Valoare morală: RĂBDAREA

Unele evenimente au nevoie de timp ca să se împlinească. Întrucât oamenilor nu le este întotdeauna ușor să fie răbdători, Dumnezeu le-a oferit variate exemple de răbdare și îndelungă-răbdare.

David a așteptat mai mulți ani până să ajungă rege.

„Unde nu este răbdare, acolo nu este nici iubire”, ne învață Sfântul Grigorie Dialogul. Răbdarea manifestată față de ceilalți dovedește înțelegerea noastră și respectarea libertății lor.

- Care consideri că sunt beneficiile răbdării, în diferitele situații de viață?
- Dă un exemplu de împrejurare în care ai manifestat această virtute.
- Ce obstacole ai întâlnit în calea încercării de a fi răbdător? Cum le-ai depășit?

Reflectăm!

„După ce a arătat multă răbdare, în cele din urmă s-a împlinit voia lui Dumnezeu, și David a domnit după multe încercări.

Atunci s-a vădit cuvântul lui Dumnezeu, iar ungerea care s-a făcut prin profet s-a arătat sigură și adevărată.”

(Sfântul Macarie Egipteanul)

Sintetizăm!

- Poporul evreu a cerut să fie condus de un rege.
- Primul rege uns de profetul Samuel a fost Saul, iar al doilea, David, fiul lui Iesei.
- Regele David, strămoșul Mântuitorului, a prorocit nașterea lui Hristos, ca Împărat al tuturor neamurilor.
- Profeții au contribuit la pregătirea omenirii în vederea venirii Domnului nostru Iisus Hristos.
- Peste sute de ani, Fecioara Maria, din neamul lui David, L-a născut pe Fiul lui Dumnezeu în Betleem.

Concurs

Zece întrebări

- Formează o echipă cu alți 4-5 colegi.
- Alcătuiește cu coechipierii un set de zece întrebări despre cunoștințele însușite de-a lungul unității de învățare „Dumnezeu Se face cunoscut omului”.
- Adresează cele zece întrebări altei echipe, conform schemei de mai jos.

- Apreciază atât răspunsurile corecte date, cât și claritatea și calitatea întrebărilor adresate.
- Confecționează împreună cu membrii echipei tale o diplomă pentru echipa căreia i-ați adresat întrebările.

Recapitulare

1. Completează schema dată cu două caracteristici ale lui Dumnezeu, evidențiate în urma operei Sale de creare a lumii, conform exemplului.

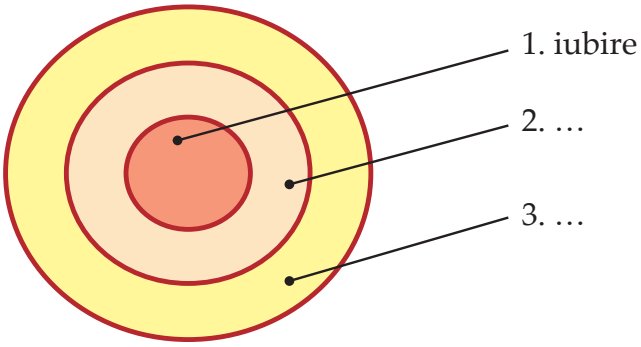

2. Analizează cu atenție schema de mai jos.

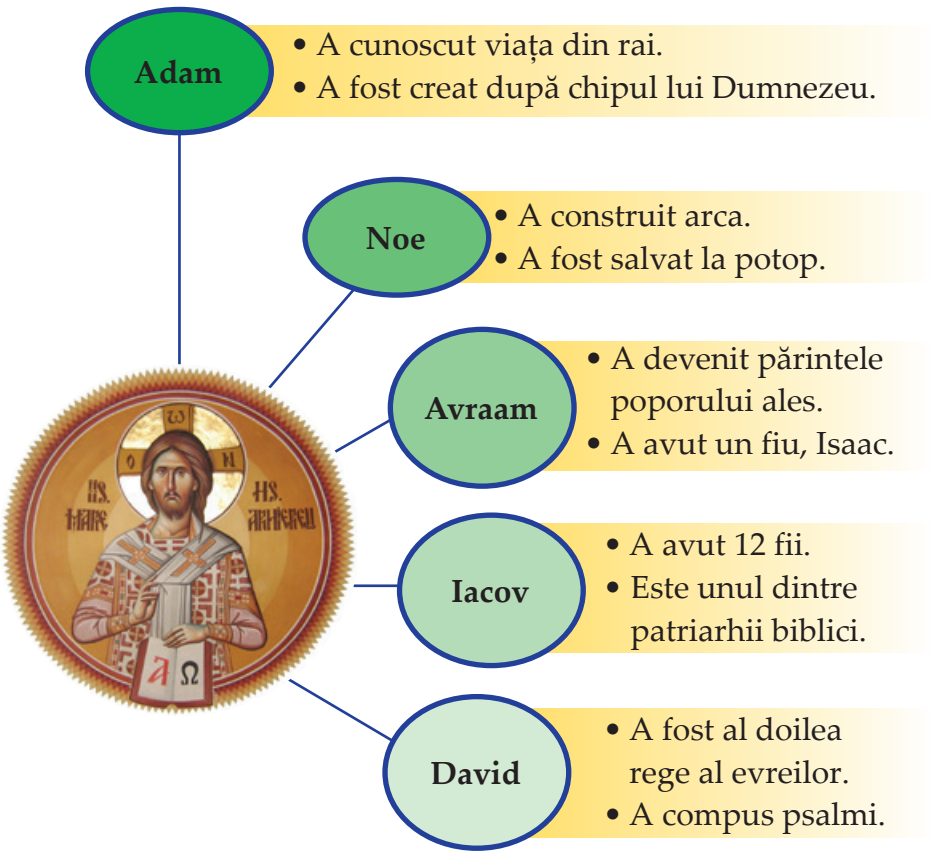

a. Alege una dintre persoanele biblice și alcătuiește un text de 3-5 rânduri despre viața acesteia, pornind de la ideile principale menționate.

b. Identifică două caracteristici comune persoanelor prezentate.

3. Alcătuiește enunțuri cu următoarele cuvinte: *poruncă, creație, iubire, curcubeu, rug, corabie, mântuire*, fâcând referire la textele învățate.

4. Corelează situațiile prezentate mai jos cu istorisiri studiate și argumentează alegerea făcută.

a. În drumeția de la Sinaia, George a condus un grup numeros de elevi care a ajuns cu bine la destinație.

b. Dragoș a compus câteva poezii pe care le-a prezentat familiei, după care le-a citit la ora de limba română.

c. Nimeni n-ar fi crezut că Andrei va fi în stare să-și termine macheta la timp, pentru a o putea înscrie la concursul de istorie.

d. Mihaela s-a împăcat cu Cristina, după ce aceasta și-a cerut iertare pentru acuzațiile false aduse.

e. Daniel e cel mai mic dintre frați, însă acest lucru nu a fost considerat niciodată un dezavantaj.

f. Chiar dacă mama i-a spus să nu stea atât de mult pe calculator, Cristian a încălcat această regulă a familiei.

5. Completează tabelul după modelul dat, folosind citatele prezentate mai jos.

Profetul	*Profeția*
Miheia	Mântuitorul Se va naște în Betleem.
…	…
…	…
…	…
…	…

- „Iată Fecioara va naște fiu și vor chema numele lui Emanuel, care înseamnă Cu noi este Dumnezeu.” (Isaia 7, 14)
- „Bucură-te foarte, fiica Sionului, veselește-te, fiica Ierusalimului, căci, iată, împăratul tău vine la tine, drept și biruitor; smerit, și călare pe asin, pe mânzul asinei.” (Zaharia 9, 9)
- „Și tu, Betleeme Efrata, deși ești mic între miile lui Iuda, din tine va ieși Stăpânitor peste Israel, iar obârșia Lui este dintru început, din zilele veșniciei.” (Miheia 5, 1)
- „Și din Egipt am chemat pe fiul Meu.” (Osea 11, 1)
- „Și se vor închina lui toți împărații pământului, toate neamurile vor sluji lui.” (Psalmul 71, 11)

Dramatizare

Cine/ce sunt eu acum?

♦ Pe 8-10 bilețele, notează câte un cuvânt cu numele unei persoane biblice despre care ai studiat sau cu elemente reprezentative pentru aceasta (pomul cunoașterii, arca, stejarul Mamvri, toiagul lui Moise etc.);

♦ Câțiva elevi extrag câte un bilet și interpretează, pe rând, în maximum 2 minute, rolul care i-a revenit, în fața clasei, prin jocul pantomimă;

♦ Ceilalți elevi notează ce rol consideră că au interpretat colegii lor;

♦ Pentru fiecare rol pe care l-au descifrat, elevii primesc câte un punct;

♦ Câștigă cel care are cel mai mare punctaj și cel care a interpretat cel mai recunoscut rol de către ceilalți.

Dialog creativ

♦ Creează un dialog imaginar între tine și colegul de bancă, referitor la două personalități biblice, pornind de la una dintre temele studiate (ex: Adam și Eva, Avraam și Sara, Iosif și faraonul, Moise și Aaron).

♦ Prezentați, în 2-3 minute, dialogul creat.

Capitolul studiat ne-a prezentat împrejurări în care Dumnezeu S-a descoperit omului. Unii dintre cei care L-au cunoscut pe Dumnezeu și voia Lui au dus un mod de viață în armonie cu învățătura Părintelui ceresc.

Aceștia au dovedit în mod deosebit anumite calități sufletești sau virtuți, devenind astfel exemple pentru toți. Cunoașterea vieții lor ne ajută să-L cunoaștem pe Dumnezeu și ne îndrumă spre o viețuire creștină.

Criterii de evaluare

Evaluarea proiectului va avea în vedere următoarele aspecte:

- consemnarea corectă a informațiilor;
- înșiruirea logică a ideilor / evenimentelor;
- prezentarea clară a mesajului proiectului;
- implicarea tuturor membrilor grupului în proiect.

Evaluare

Proiect educațional

Bunătatea omului – semnul cunoașterii și iubirii lui Dumnezeu

Moto: *„Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, așa încât să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri." (Matei 5, 16)*

Realizează un proiect, urmând pașii de mai jos:

1. Ce ne propunem?

- colectarea și sistematizarea cât mai multor informații despre persoanele biblice studiate și calitățile lor morale;
- identificarea modelului și necesitatea urmării acestuia.

2. Cum ne organizăm?

- elevii sunt împărțiți în 6 grupe;
- prin tragere la sorți, fiecărei grupe îi vor reveni tema și personajele uneia din lecțiile studiate;
- în cadrul grupei, fiecărui membru i se vor atribui sarcini clare de lucru.

3. Cum procedăm?

- colectarea informațiilor din manual, Sfânta Scriptură (tipărită sau varianta on-line), cărțile și site-urile de specialitate recomandate de către profesor.
- ordonarea informațiilor și identificarea calităților persoanelor respective;
- expunerea într-o formă logică a șirului evenimentelor și a calităților care fac persoanele studiate modele demne de urmat.

4. Cum prezentăm?

- prezentarea proiectului se poate face prin:
  - expunere însoțită de vizualizare Power-Point, care să conțină minimum 4 slide-uri;
  - dramatizare pe baza redactării propriului scenariu, rolurile fiind interpretate de membrii echipei;
  - afișare pe flipchart.

II. Iubirea lui Dumnezeu și răspunsul omului

- Decalogul: importanța lui în viața omului
- Răspunsul omului la chemarea lui Dumnezeu
- Mărturisirea credinței în Vechiul Testament
- Calitățile omului și slujirea lui Dumnezeu
- *Recapitulare*
- *Evaluare*

Cuvânt de început

Profetul Moise a primit pe Muntele Sinai Tablele Legii cu cele zece porunci, în urmă cu 3500 de ani. Acestea concentrează întreaga Lege a Vechiului Testament și sunt călăuză dreaptă spre învățătura desăvârșită adusă de Mântuitorul.

Cuvânt din Scriptură

„Să țineți bine poruncile Domnului Dumnezeului vostru, legile Lui și hotărârile Lui, pe care vi le-a dat El.“

— *(Deuteronomul 6, 17)*

Dicționar

idol = persoană sau lucru care reprezintă obiectul unui cult sau al unei iubiri, zeu fals;

politeism = credința în existența mai multor zeități;

viciu = (aici) pornire nestăpânită și statornică spre rău, apucătură rea, patimă.

Decalogul: importanța lui în viața omului

Din marea Sa iubire, Dumnezeu a dăruit oamenilor cele zece porunci, valabile în toate timpurile și locurile. Primele patru porunci se referă la manifestarea iubirii față de Domnul și ultimele șase conțin îndatoririle față de aproapele (Deuteronom 5, 6-21).

1. Prima poruncă se referă la recunoașterea și cinstirea Domnului ca Părintele tuturor și singurul Dumnezeu viu și adevărat. Unii oameni refuză cinstirea lui Dumnezeu, iar alții pun altceva mai presus decât pe El: faima, banii, viciile, etc.

2. În antichitate, existau multe religii politeiste, poporul evreu fiind, cu ajutorul profeților, singurul păstrător al credinței în Unicul Dumnezeu. Porunca nu se referă strict la idoli ca zeități sculptate, ci și la patimi care subjugă omul și îi îndepărtează sufletul de Dumnezeu. Icoanele nu sunt idoli, ci „ferestre” către Dumnezeu și sfinții Săi.

3. Rostirea numelui celui sfânt al lui Dumnezeu se face cu credință, respect și iubire. Luarea numelui Domnului în deșert înseamnă a-l pronunța cu neseriozitate, ironic, batjocoritor, cu mânie sau indiferență, sau a face jurăminte false.

4. La evrei, ziua de odihnă este sâmbăta, amintind de ziua a șaptea a creației. Pentru creștini, duminica a devenit sărbătoarea săptămânală, fiind ziua Învierii Domnului. Odihna se referă la evitarea muncii fizice, în schimbul activităților dedicate mai ales sufletului: participarea la slujbă, activități cultural-recreative, oferirea timpului celor dragi și celor care au nevoie de ajutor.

5. Începând cu această poruncă divină, sunt prezentate cele mai importante îndatoriri față de semeni. Părinții sunt oglinda lui Dumnezeu prin viața pe care ne-au dat-o și grija pe care ne-o poartă. Din cinstirea familiei se dezvoltă și respectul față de ceilalți oameni.

6. Viața este darul lui Dumnezeu și niciun om nu are dreptul de a o opri. În sens lărgit, porunca se referă și la violența fizică sau rănirea sufletească. Oricare dintre aceste manifestări dovedește lipsă de respect și de iubire față de ceilalți.

7. Dumnezeu îndeamnă la loialitate și la fidelitate și la respect față de persoana iubită. Porunca se referă și la păstrarea cumpătării, a echilibrului în toate. Ea ne ferește de frecventele dependențe din ziua de azi.

8. Orice încercare de a folosi rodul muncii altuia, fără a-i primi acordul, este o desconsiderare a efortului celuilalt și o formă de lenevie. Obținerea unui lucru sau a unui rezultat bun, în urma efortului personal, aduce mare satisfacție. Dumnezeu încurajează astfel munca cinstită.

9. Îndemnul lui Dumnezeu este de recunoaștere a vinei atunci când greșim, de a nu asculta vorbe urâte despre alții, de a nu minți. Iubirea, adevărul și sinceritatea sunt valori morale ce stau la baza respectului de sine și între persoane.

10. Grija lui Dumnezeu față de oameni se arată și în ultima poruncă, privitoare la gândurile omului. Invidia sau gelozia îngreunează sufletul omului, luându-i libertatea. Bucuria pentru reușita celuilalt păstrează sufletul curat și îndeamnă la urmarea exemplului.

Prin respectarea și împlinirea poruncilor divine, omul răspunde la iubirea lui Dumnezeu și este pregătit pentru marea poruncă a Iubirii adusă de Mântuitorul, deoarece ,,Legea ne-a fost călăuză spre Hristos" (Galateni 3, 25).

Exersăm!

1. Prezintă semnificația și importanța fiecărei porunci din Decalog.
2. Transcrie cele zece porunci, pe două coloane, după modelul de la începutul lecției, apoi memorează-le.
3. Motivează necesitatea existenței unor reguli / legi pentru societate.

Știați că...

- Decalogul a fost dat de Dumnezeu la trei luni după ieșirea evreilor din Egipt, pentru a-i opri pe oameni de la faptele rele și a-i direcționa spre cele bune.
- Spătarul Mihai Cantacuzino a fost în pelerinaj în Țara Sfântă. Impresionat de mănăstirea Sfânta Ecaterina de pe Muntele Sinai, el a construit în anul 1695, mănăstirea Sinaia din județul Prahova. Ea a fost numită după Muntele Sfânt unde a primit Moise Tablele Legii.

Mănăstirea Sinaia

Activitate practică

Și tu ai imaginație!

- Formează împreună cu ceilalți colegi echipe de câte 2-3 elevi;
- Fiecare grupă alege câte o poruncă pe care să o prezinte;
- Stabilește, de comun acord cu coechipierii, modalitatea prin care să exprimați cât mai frumos conținutul poruncii, folosindu-vă imaginația;
- Puteți utiliza cunoștințele dobândite la alte materii, realizând: o compunere de maximum o pagină sau câteva versuri, un desen sau pictură, un cântecel sau o scenetă, o machetă;
- Timp de lucru: 10-15 min.;
- Desemnează un membru al echipei care să prezinte în fața colegilor ceea ce ați realizat.

Asociem, generalizăm, aplicăm!

1. Continuă să completezi tabelul cu celelalte porunci din Decalog și cu exemple din viața cotidiană, după modelul dat.

Nr. crt.	Porunca	Exemplul concret
1.	Eu sunt Domnul Dumnezeul tău, să nu ai alți dumnezei în afară de Mine.	În fiecare seară, Manuela se roagă lui Dumnezeu și-I mulțumește pentru ajutorul acordat de-a lungul zilei.
2.	Să nu-ți faci chip cioplit și niciun fel de asemănare a vreunui lucru, să nu te închini lor, nici să le slujești.	Alex și-a dat seama că a devenit foarte preocupat de jocul său preferat de pe calculator, încât nu iese la joacă cu noi, nu merge la biserică și nici nu prea mai învață ca înainte. Atunci a hotărât să aloce mai puțin timp jocului.

2. Alcătuiește un set de reguli proprii care să te ajute în dezvoltarea personală armonioasă, atât în familie cât și cu prietenii, la școală și în alte medii sociale.

3. Amintește-ți trei proverbe sau zicători care se potrivesc cu câte una dintre porunci. Fă legătura cu aplicarea acestora în viața ta.

4. Continuă povestirea de mai jos, oferind cel puțin două variante de final. Pe baza acesteia, discută despre respectarea / nerespectarea poruncii a zecea din Decalog.

Nelu și Luca sunt prieteni buni și colegi de clasă. De la o vreme, lui Luca i se pare că Nelu e mai apreciat de profesori decât el. Atunci el …

5. Alcătuiește o compunere de 10 -15 rânduri, cu titlul: "Mai aproape de Dumnezeu și de semeni", în care să folosești învățăturile desprinse din lecție.

Aprofundăm!

Unitatea Vechiului și Noului Testament

„Tu Te-ai pogorât pe muntele Sinai, le-ai grăit din înălțimea cerurilor și le-ai dat porunci drepte; legi ale adevărului, învățături și orânduiri minunate. Tu le-ai arătat odihna Ta cea sfântă și le-ai scris prin Moise, sluga Ta, porunci, rânduieli și lege.”
(2 Ezdra 9, 13-14)

„Să nu socotiți că am venit să stric Legea sau proorocii; n-am venit să stric, ci să împlinesc. Căci adevărat zic vouă: Înainte de a trece cerul și pământul, o iotă sau o cirtă din Lege nu va trece” (Matei 5, 17-18).

- Discută cu profesorul despre continuitatea Legii Vechiului Testament în Noul Testament:

Valoare morală: DREPTATEA

Dreptatea este virtutea prin care ne îndeplinim îndatoririle față de Dumnezeu și față de semeni, cu ajutorul harului divin, asemenea lui Moise. În Sfânta Scriptură, dreptate înseamnă trăire după învățăturile lui Dumnezeu.

Sfântul Evanghelist Matei ne îndeamnă: „Dați deci Cezarului cele ce sunt ale Cezarului și lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu” (Matei 22, 21).

Este bine să respectăm legile țării și să aplicăm cele descoperite nouă de Dumnezeu.

- Ce înseamnă, în opinia ta, a fi drept?
- Prezintă o situație în care ai practicat această virtute.
- De ce este importantă respectarea acestei virtuți în societate?

Reflectăm!

„Cel care are ochii ațintiți la toate poruncile și face din ele un fel de concert și simfonie, acela cântă lui Dumnezeu dintr-o psaltire cu 10 strune, pentru că 10 sunt și poruncile cele generale, scrise la cea dintâi dare a legii.”

(Sfântul Vasile cel Mare)

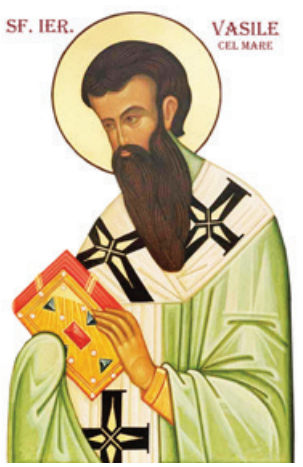

Sintetizăm!

- Decalogul este un dar al iubirii lui Dumnezeu, pentru păstrarea dreptei credințe și a respectului între oameni.
- Cele zece porunci au două direcții: primele patru, spre Dumnezeu, și ultimele șase, spre semeni.
- Respectarea și înfăptuirea lor ajută la înțelegerea și la însușirea învățăturii de credință lăsată de Mântuitorul.

Cuvânt de început

„Niciuna din poruncile Domnului nu-i nici împovărătoare, nici grea, ci toate atât de ușoare și lesnicioase, încât numai dacă voim, pe toate le putem săvârși.”

(Sfântul Ioan Gură de Aur)

Cuvânt din Scriptură

„Iată, stau la ușă
și bat; de va auzi
cineva glasul Meu
și va deschide ușa,
voi intra la el.“

Apocalipsa 3, 20

Dicționar

constrângere = silire, obligare, forțare;

judecător = (aici) conducător al poporului evreu, predecesor al regilor;

a zămisli = a da ființă, a concepe.

Răspunsul omului la chemarea lui Dumnezeu

Dumnezeu l-a creat pe om din iubire și tot din iubire îl călăuzește în viață prin învățăturile Sale, sub formă de porunci sau îndemnuri. Dragostea lui Dumnezeu se vede și din nenumăratele daruri pe care ni le-a oferit. Între acestea, la loc de cinste este libertatea. Voința liberă cu care ne-a înzestrat Dumnezeu este dovada prețuirii și cinstirii noastre. De aceea, ne putem considera parteneri de dialog ai lui Dumnezeu, dialog bazat pe iubire, libertate și respect.

Dintotdeauna, legătura cu Părintele ceresc s-a întemeiat pe răspunsul liber al omului la chemarea lui Dumnezeu. Chemarea Domnului este o invitație la care Acesta așteaptă răspuns și Se bucură de toți cei ce aleg să-I răspundă pozitiv.

Dumnezeu l-a chemat pe Avraam să-L urmeze și să devină tată a mulțime de popoare, iar acesta a răspuns chemării. L-a chemat pe Moise, pentru a conduce poporul ales spre Țara Făgăduinței și el a acceptat. Răspunsurile lor au fost lipsite de constrângere.

După stabilirea în Țara Sfântă, evreii au fost conduși timp de 450 de ani de judecători, apoi au cerut lui Dumnezeu să aibă rege, asemenea popoarelor vecine. Judecătorii, regii și profeții au răspuns chemării dumnezeiești asemenea înaintașilor lor.

Samuel, ultimul dintre judecători, înzestrat cu darul prorociei, a fost chemat de Dumnezeu să-I slujească: „Atunci Domnul l-a chemat:

Samuele! Samuele! Iar el a zis: *Iată, eu sunt!*" (1 Regi 3, 4). Viața lui Samuel se aseamănă sub multe aspecte cu viața Maicii Domnului. Nașterea lui este rodul rugăciunii părinților săi, Elcana și proorocița Ana. Aceștia L-au rugat pe Dumnezeu să-i binecuvânteze cu nașterea unui prunc, făgăduind că-l vor duce la templu. La vârsta de trei ani, părinții l-au adus la templu, unde a rămas să slujească. La doisprezece ani, Dumnezeu l-a chemat pe Samuel la o misiune înaltă, spre a conduce poporul și a-i face cunoscută voia Sa. El a judecat cu dreptate întreaga viață și a uns primii doi regi ai evreilor, pe Saul și pe David.

Cu 400 de ani mai târziu, Ieremia, unul dintre profeții mari, a fost chemat de Dumnezeu să prorocească în mijlocul poporului Său, care începuse să se abată de la dreapta credință. Chemarea lui s-a petrecut din pântecele maicii sale, după cum Dumnezeu Însuși spune: „Înainte de a te fi zămislit în pântece, te-am cunoscut, și înainte de a ieși din pântece, te-am sfințit și te-am rânduit proroc pentru popoare" (Ieremia 1, 5). Deși misiunea sa a fost dificilă, cu încredere în Dumnezeu, a dus-o la bun sfârșit.

Samuel și Ieremia au răspuns liber chemării lui Dumnezeu și au mărturisit credința înaintea poporului ales.

Chemarea lui Dumnezeu pentru împlinirea binelui, dreptății și adevărului este adresată tuturor.

Exersăm!

1. Completează spațiile libere cu termenii corespunzători.

Poporul ales a fost chemat să respecte … lui Dumnezeu. După stabilirea în Canaan, a fost condus de … , timp de 450 de ani. Ultimul judecător s-a numit … , o persoană dreaptă, cu darul prorociei, care a uns apoi primii … ai evreilor. Alături de regi, un rol important în viața evreilor l-au avut … . Ieremia este unul dintre profeții … , care a vestit cuvântul Domnului și a readus poporul la dreapta … .

2. Combină termenii din cele trei coloane pentru a alcătui enunțuri corecte, adăugând cuvintele necesare:

Dumnezeu	judecată	iubire
Samuel	prorocire	ascultare
Ieremia	răspuns	dreptate
oameni	chemare	credință

MAI – FLORAR

(31 de zile; ziua are 14 ore, noaptea 10 ore)

1 L Sf. Proroc Ieremia; Sf. Cuv. Mc. Eftimie, Ignatie și Acachie
2 M Aducerea moaștelor Sf. Ier. Atanasie cel Mare; †) **Sf. Ier. Atanasie al III-lea (Patelarie), patriarhul Constantinopolului**
3 M †) **Sf. Cuv. Irodion de la Lainici**; Sf. Mc. Timotei și soția sa, Mavra *(Dezlegare la pește)*
4 J Sf. Mc. Pelaghia; Sf. Monica, mama Fericitului Augustin
5 V Sf. Marc Mc. Irina; Sf. Cuv. Mc. Efrem cel Nou *(Dezlegare la pește)*
6 S Sf. și Dreptul Iov, mult răbdătorul; Sf. Mc. Varvar
7 D Arătarea pe cer a semnului Sfintei Cruci în Ierusalim; Sf. Mc. Acachie și Codrat
Duminica a 4-a după Paști *(Vindecarea slăbănogului de la Vitezda)*; Ap. Fapte 9, 32-42; Ev. Ioan 5, 1-15; glas 3, vosc. 5
8 L †) Sf. Ap. și Evanghelist Ioan Teologul; Sf. Cuv. Arsenie cel Mare
9 M Sf. Proroc Isaia; Sf. Mc. Hristofor; Aducerea la Bari a moaștelor Sf. Ier. Nicolae
10 M *Înmulțirea peștilor*; Sf. Ap. Simon Zilotul *(Dezlegare la pește)*
11 J Sf. Sfințit Mc. Mochie preotul; Sf. Ier. Metodie și Sf. Cuv. Chiril, luminătorii slavilor
12 V †) **Sf. Mc. Ioan Valahul**; Sf. Ier. Epifanie, arhiepiscopul Ciprului, și Gherman, patriarhul Constantinopolului *(Dezlegare la pește)*
13 S Sf. Mc. Glicheria; Sf. Serghie Mărturisitorul
14 D Sf. Mc. Isidor din Hios; Sf. Sfințit Mc. Terapont, episcopul Ciprului
Duminica a 5-a după Paști *(a Samarinencei)*; Ap. Fapte 11, 19-30; Ev. Ioan 4, 5-42; glas 4, vosc. 7

Știați că...

- În calendarul ortodox, Sfântul Proroc Samuel este sărbătorit la 20 august, iar Sfântul Proroc Ieremia, la 1 mai.
- Samuel a fost cinstit de popor ca judecător, preot și proroc al lui Dumnezeu.
- Conform unei tradiții, mormântul judecătorului Samuel se găsește în satul palestinian Nabi Samwil.
- Ieremia este numit și *profetul lacrimilor*, întrucât a plâns pentru poporul său, care se depărtase de Dumnezeu.

Mormântul lui Samuel

Activitate practică

Și tu poți cerceta!

1. Realizează un tabel cronologic comparativ cu date despre viața judecătorului Samuel și a Sfintei Fecioare Maria, după model:

	Samuel	Maica Domnului
Părinții		
Nașterea minunată		
Ducerea la templu		
Chemarea lui Dumnezeu		
Răspunsul chemării	(1 Regi 3, 10): ...	(Luca 1, 38): ...
Date de sărbătorire		

♦ Adaugă la portofoliu fișa cu tabelul realizat.

2. Caută în Cartea de Rugăciuni și memorează rugăciunea „Cuvine-se cu adevărat”.

Asociem, generalizăm, aplicăm!

1. Având ca reper judecata dreaptă a lui Samuel și depășirea obstacolelor prin credință de către Ieremia, apreciază cu *Așa da* / *Așa nu* următoarele situații:

a. La ora de educație fizică, Elena a primit responsabilitatea de a alcătui echipele de handbal. Ea a împărțit colegele în mod echilibrat, în două grupe egale valoric.

b. Fiind martorul unei neînțelegeri dintre doi colegi, Andrei a fost rugat de domnul diriginte să facă dreptate acestora. Contrar celor întâmplate, el l-a favorizat pe colegul pe care îl considera un prieten mai apropiat.

c. Cu toate că are un program foarte încărcat, Maria și-a făcut timp să meargă împreună cu părinții la un orfelinat, pentru a-i vizita pe copii și a le duce o parte din jucăriile ei.

d. Pentru ora de matematică, Ionel are de rezolvat exerciții cu operații de înmulțire. Deoarece tabla înmulțirii i se pare dificilă, a preferat să nu o învețe și să rezolve exercițiile cu calculatorul.

2. Lecturează textul următor:

Ieremia a fost primul profet care a vestit încheierea unui nou legământ între Dumnezeu și oameni: „Iată vin zile, zice Domnul, când voi încheia cu casa lui Israel și cu casa lui Iuda legământ nou. (…) Voi pune legea Mea înăuntrul lor și pe inimile lor voi scrie și le voi fi Dumnezeu, iar ei Îmi vor fi popor” (Ieremia 31, 31-33). Profeția sa a fost reluată de Sfântul Apostol Pavel, în epistola către Evrei, capitolul 8, versetele 8 – 11, folosind în loc de „legământ”, termenul „testament”.

Este vorba despre Legea Noului Testament, adusă de Mântuitorul Iisus Hristos, a cărei idee centrală este iubirea lui Dumnezeu și a tuturor semenilor.

a. Identifică cel puțin trei modalități prin care omul poate răspunde chemării lui Dumnezeu de a-și iubi semenii ca pe sine însuși.

b. Relatează o experiență de viață trăită cu ocazia participării la un proiect de voluntariat, care a presupus oferirea de ajutor unor persoane cu diferite nevoi.

3. Participă la o discuție împreună cu colegii și profesorul, pe tema libertății omului. Ține cont și de raportul dintre libertate și responsabilitate.

Aprofundăm!

Unitatea Vechiului și Noului Testament

„Trimis-am la voi pe toți proorocii, robii Mei, i-am trimis dis-de-dimineață și am zis: Să se întoarcă fiecare de la calea lui cea rea și să vă îndreptați purtările.” (Ieremia 35, 15)

„De aceea, vă îndemn, eu (… Pavel), să umblați cu vrednicie, după chemarea cu care ați fost chemați, cu toată smerenia și blândețea, cu îndelungă-răbdare, îngăduindu-vă unii pe alții în iubire.” (Efeseni 4, 1-2)

- Pe baza celor două texte biblice, identifică împreună cu profesorul în ce constă chemarea lui Dumnezeu adresată oamenilor și care sunt așteptările Lui.

Valoare morală: LIBERTATEA

Libertatea reprezintă posibilitatea omului de a acționa după propria voință sau de a alege între mai multe variante. Însă, în momentul în care omul alege săvârșirea răului, nu se mai poate considera liber, deoarece devine supus păcatului.

Sfântul Apostol Petru spune: „Trăiți ca oamenii liberi, dar nu ca și cum ați avea libertatea drept acoperământ al răutății, ci ca robi ai lui Dumnezeu” (2 Petru 3, 16). Iar Sfântul Apostol Pavel ne încredințează de acest lucru, spunând că: „Domnul este Duh, și unde este Duhul Domnului, acolo este libertate” (2 Corinteni 3, 17).

- Argumentează de ce Dumnezeu respectă libertatea omului.
- Prezintă cum putem respecta libertatea semenilor noștri.
- Explică următoarele cuvinte ale Sfântului Apostol Pavel: „Toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate îmi sunt de folos” (1 Corinteni 2, 12).

Reflectăm!

„Dar iată, eu aud o altă voce: *Eu sunt Lumina lumii; cel ce îmi urmează Mie nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieții* (Ioan 8, 12) (…). Cum ar fi cu putință să nu primesc cu credință această chemare a lui Hristos și să nu mă lupt cu adevărat pentru câștigarea împărăției iubirii Tatălui, să merg pe drumul arătat de Hristos?”

(Arhimandritul Sofronie)

Sintetizăm!

- Dumnezeu l-a creat pe om cu voință liberă, ca partener al Său de dialog.
- Legătura omului cu Dumnezeu se întemeiază pe răspunsul liber al omului la chemarea iubitoare a Domnului.
- În Vechiul Testament, multe persoane au răspuns chemării lui Dumnezeu, precum Samuel și Ieremia.
- Omul este chemat să viețuiască cu credință și să împlinească binele.

Cuvânt de început

„Arătându-te propovăduitor sfințit al dreptei credințe, prealăudate Ieremia, ai înfruntat slăbiciunea necredinței, cântând: Binecuvântați toate lucrurile Domnului pe Dumnezeu, și-L preaînălțați întru toți vecii!"

(Canonul de rugăciune către Sfântul Proroc Ieremia)

Cuvânt din Scriptură

„Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri."

Matei 10, 32

Dicționar

Babilon = capitala Caldeii, pe Eufrat, întemeiată de regele Nimrod (2640 î. Hr.);

exil = obligarea unei persoane să își părăsească țara;

statornic = ferm, constant, neclintit.

Mărturisirea credinței în Vechiul Testament

Paginile Vechiului Testament sunt pline de exemple ale oamenilor drepți, fie că vorbim despre patriarhi, judecători, regi, proroci sau oameni simpli. Aceștia au înțeles importanța afirmării credinței în Dumnezeul Cel adevărat și viu. Ei au mărturisit credința atât în vremurile prielnice, cât și în perioadele grele. Au înfruntat încercări dintre cele mai dificile, de multe ori fiindu-le amenințată viața. Deplin încredințați că Dumnezeu îi ocrotește, ei au avut conștiința că trebuie, cu orice preț, să păstreze și să transmită credința în Unicul Dumnezeu.

Dintre multele exemple de mărturisire a credinței impresionează curajul dovedit de Prorocii Ilie și Daniel.

Prorocul Ilie a trăit cu 800 de ani înainte de venirea Mântuitorului. El a fost ales de Dumnezeu să mărturisească dreapta credință într-o perioadă foarte grea. Regele Israelului din acea vreme, Ahab, împreună cu soția sa Izabela, au impus cultul idolilor, ridicând acestora un templu în Samaria. La porunca lor, majoritatea poporului a renunțat la credința în Dumnezeu în schimbul politeismului. Aproape nimeni nu îndrăznea să se opună regelui Ahab. Totuși, Prorocul Ilie din Tesba l-a înfruntat cu mult curaj pe rege, mărturisind credința cea adevărată.

Dumnezeu l-a ajutat prin multe minuni pe Prorocul Ilie Tesviteanul să depășească dificultățile întâmpinate. De exemplu, atunci când era urmărit de regele Ahab, Ilie s-a ascuns la pârâul Cherit, unde corbii îi aduceau în fiecare zi hrană (III Regi 17, 3-6).

Ilie i-a provocat pe slujitorii idolatri să aducă fiecare jertfă pe muntele Carmel, dar focul să fie trimis din cer de adevărata divinitate, fie de idolul Baal, fie de Dumnezeu. La rugăciunea lui Ilie, Dumnezeu a trimis foc mistuitor din cer, care a ars jertfa

sa. Poporul s-a convins că idolii sunt falși și că există un singur Dumnezeu adevărat, Dumnezeul lui Ilie, David, Moise, Avraam și Noe (III Regi 18, 19-39).

Deși părea că este singur împotriva tuturor, Prorocul Ilie a ieșit biruitor și drept răsplată pentru credința și curajul său, Dumnezeu l-a ridicat la cer într-un car de foc.

Un alt exemplu de tărie în mărturisirea credinței este cel al Prorocului Daniel. Acesta a trăit în Iudeea, în secolul al VI-lea î. Hr.

Daniel a trăit vremurile în care țara sa a fost cucerită de babilonienii conduși de Nabucodonosor al II-lea. Aceștia au provocat mari pierderi, distrugând Templul de la Ierusalim și luând în robie o mare parte dintre evrei. Printre cei luați ca robi în Babilon, se afla si prorocul Daniel împreună cu trei prieteni: Anania, Misail și Azaria (Daniel 1, 1-6).

În exilul din Babilon, Daniel și-a păstrat credința cea dreaptă și a mărturisit-o cu dârzenie înaintea regilor închinători la idoli: Nabucodonosor, Darius și Cirus. Pentru stăruința sa în credință și pentru refuzul de a se închina idolilor, prorocul Daniel a fost aruncat într-o groapă cu lei flămânzi. Dar Dumnezeu, Care nu îi părăsește niciodată pe cei drepți, a închis gura leilor printr-o minune, iar Daniel a ieșit nevătămat.

Viețile celor doi mari Sfinți Proroci, Ilie și Daniel, sunt modele de urmat pentru mărturisirea credinței în Dumnezeu, prin cuvânt și faptă.

Știați că...

- Numele Ilie înseamnă „Dumnezeu este Domnul meu”, iar Daniel semnifică „Dumnezeu este Judecătorul meu”.
- Începând din anul 1913, sărbătoarea Sfântului Proroc Ilie Tesviteanul este și ziua Aviației Române.
- Marele compozitor Giuseppe Verdi și-a numit celebra operă *Nabuco*, după numele regelui Nabucodonosor II.

Exersăm!

1. Găsește caracteristici comune ale lui Ilie și Daniel, conform exemplului:

2. Identifică pe harta alăturată localitățile în care au avut loc evenimentele descrise în lecție.

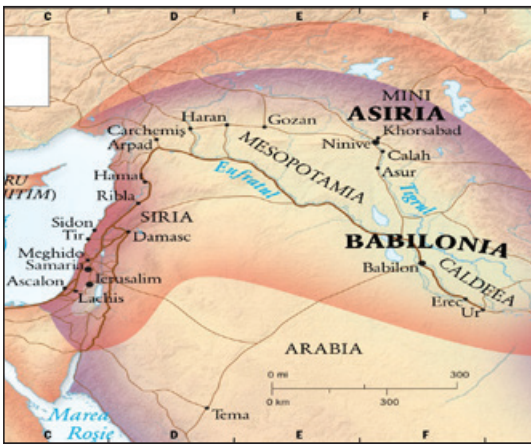

Activitate practică

Și tu poți fi informat!

1. Caută în calendar sau pe Internet datele sărbătorilor celor doi Sfinți Proroci, Ilie și Daniel.

2. Realizează un colaj sau un desen sugestiv despre unul dintre cei doi Sfinți Proroci, Ilie și Daniel, utilizând informațiile din lecție pe care le poți completa din Sfânta Scriptură sau de pe Internet.

3. Fă o investigație despre tradițiile populare ce sunt în legătură cu Sfântul Proroc Ilie, apoi adaugă fișa / fișele cu informații la portofoliul personal.

Asociem, generalizăm, aplicăm!

1. Stabilește valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos. Corectează-le pe cele care conțin informații eronate.

a. Prorocul Ilie l-a înfruntat cu curaj pe regele idolatru Ahab.

b. În timpul Prorocului Daniel, țara sa a fost cucerită de regele Nabucodonosor al II-lea.

c. Corbii îi aduceau hrană prorocului Ilie, la pârâul Cherit.

d. Prorocul Ilie a ieșit teafăr din groapa cu lei în care fusese aruncat.

e. Dumnezeu l-a ridicat la cer pe Prorocul Ilie, pe un nor de foc.

f. Prorocul Daniel a trăit cu 800 de ani înainte de venirea Mântuitorului.

2. Citește următorul fragment și discută cu colegii despre mesajul transmis.

Cu toată răspunderea și grija pentru mântuirea noastră, vă îndemn să păstrați credința părinților, moșilor și strămoșilor noștri, care ne-au transmis-o ca pe un odor sfânt de Crăciun, ca pe o făclie curată de Paști, nefalsificată și nemicșorată.

Nici banii și nici promisiunile deșarte, nici câștigul de moment, nici ranguri și nici fericiri trecătoare, nimic nu este mai de preț decât dreapta credință, credința ortodoxă și statornică a sfinților, care ne unește din veac în veac în Biserica strămoșească numită de marele nostru poet Mihai Eminescu: „mama spirituală a poporului român."

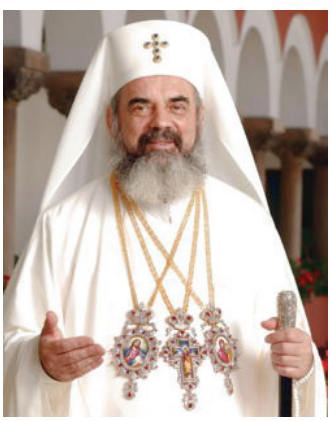

(Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, „Atât de mult a iubit Dumnezeu lumea…")

3. Citește din Sfânta Scriptură sau caută pe Internet textul de la III Regi 18, 25-27, apoi comentează împreună cu ceilalți colegi despre minunea făcută de Dumnezeu, ca răspuns la rugăciunea Sfântului Proroc Ilie.

4. Pornind de la exemplul dat de Sfinții Proroci Ilie și Daniel, participă la o discuție, condusă de profesor, alături de colegi, despre importanța mărturisirii credinței în societatea contemporană. Identifică 2-3 situații în care este necesară apărarea credinței.

Aprofundăm!

Unitatea Vechiului și Noului Testament

„Și Lui I s-a dat stăpânirea, slava și împărăția, și toate popoarele, neamurile și limbile Îi slujeau Lui. Stăpânirea Lui este veșnică, stăpânire care nu va trece, iar împărăția Lui nu va fi nimicită niciodată. ” (Daniel 7, 14)

„Acesta va fi mare și Fiul Celui Preaînalt se va chema și Domnul Dumnezeu Îi va da Lui tronul lui David, părintele Său. Și va împărăți peste casa lui Iacov în veci și împărăția Lui nu va avea sfârșit.” (Luca 1, 32-33)

- Discută împreună cu profesorul despre împărăția veșnică a Mântuitorului Hristos.

Valoare morală: CURAJUL

Curajul este virtutea prin care ne îndeplinim cu statornicie îndatoririle și înfruntăm cu hotărâre obstacolele vieții. Este tăria sufletească de a împlini voia lui Dumnezeu și de a rezista în fața ispitelor.

Cea mai mare pildă de curaj ne-a oferit-o Mântuitorul Hristos, Care a biruit toate ispitele și suferințele. Sfântul Petru Damaschin spunea despre curaj că „este virtutea care stă la mijloc între cutezanță și frică”.

- Care este, în opinia ta, rolul curajului în viața creștină?
- Curajul trebuie manifestat în orice împrejurare? De ce?
- Dă un exemplu de situație, din istoria românilor, în care a fost mărturisită cu bărbăție credința în Dumnezeu.

Reflectăm!

„Hristos spune apostolilor Săi: *În lume, necazuri veți avea*. Și, ca ucenicii să nu-și piardă nădejdea la auzul acestor cuvinte, le dă îndată curaj, făgăduindu-le ajutorul Său: *Dar îndrăzniți, că Eu am biruit lumea* (Ioan 16, 33).”

(Sfântul Ioan Gură de Aur)

Sintetizăm!

- În Vechiul Testament, găsim numeroase exemple de oameni care și-au mărturisit cu dârzenie credința în Dumnezeu.
- Ajutat de Dumnezeu, Prorocul Ilie l-a înfruntat pe regele idolatru Ahab și a readus poporul la credința adevărată.
- În exilul din Babilon, Prorocul Daniel l-a mărturisit pe Dumnezeu înaintea regilor Nabucodonosor, Darius și Cirus.
- Creștinii au datoria de a mărturisi credința în Dumnezeul adevărat.

Cuvânt de început

"Frumos la chip și iscusit în toată înțelepciunea, cunoscător a toată știința, cu adâncă putere de pătrundere și plin de râvnă ai fost ales, Daniele."

(din Acatistul Sfântului Proroc Daniel)

Cuvânt din Scriptură

„Nu zăbovi a face bine celui ce are nevoie, când ai putința să-i ajuți."

Pilde 3, 27

Dicționar

a zăbovi = a întârzia, a amâna;

cot = (aici) veche unitate de măsură, de circa 60 cm;

Sfânta Sfintelor = cel mai sfânt loc al templului evreiesc;

chivotul Legii = cutie din lemn și aur, în care se păstrau Tablele Legii.

Calitățile omului și slujirea lui Dumnezeu

Drepții Vechiului Testament au fost oameni cu calități personale extraordinare. Datorită credinței, răbdării, înțelepciunii, ascultării, curajului și a altor asemenea calități dovedite, ei au bineplăcut lui Dumnezeu. Pictura bisericească ortodoxă îi înfățișează adeseori, cu rolul aducerii-aminte și al îndemnului spre fapte bune, ca pe niște stele ce au călăuzit omenirea spre Iisus Hristos, „Soarele Dreptății".

Dintre regii poporului evreu, David s-a remarcat prin însușiri alese, precum: smerenia, curajul, credința, căința, simțul artistic. Cântările sale profetice, ale căror versuri au fost inspirate de Duhul Sfânt, impresionează și astăzi pe cei care le audiază sau le citesc. Este vorba de Psalmii lui David, ce formează o carte de sine stătătoare în Biblie, dar care se întâlnesc și separat, în cartea numită „Psaltire". Puterea psalmilor coboară pace în suflet, ei cuprinzând rugăciuni folosite atât în particular, cât și în cultul bisericesc.

Fiul lui David, regele Solomon, s-a evidențiat, de asemenea, prin calități de excepție. El a beneficiat de posibilitatea alegerii unui dar dumnezeiesc, într-un vis avut la începutul domniei. Întrucât a ales înțelepciunea, Domnul l-a binecuvântat: „Iată, Eu îți dau minte înțeleaptă și pricepută, cum niciunul n-a fost ca tine înaintea ta și cum nici nu se va mai ridica după tine. Ba îți voi da și ceea ce tu n-ai cerut: bogăție și slavă" (III Regi 3, 12-13).

Înțelepciunea lui Solomon a fost pusă în valoare de acesta, când a condus poporul cu dreptate. De asemenea, prin sfaturile potrivite acordate conaționalilor și altor neamuri sau când a alcătuit scrieri inspirate, precum „Pildele lui Solomon". Aceste pilde se referă la

alegerea dreptății în viață: „Păzește, fiule, povața tatălui tău și nu lepăda îndemnul maicii tale” (Pilde 6, 20); „Omul milostiv își face bine sufletului său” (Pilde 11,17); „Buzele care spun adevărul vor dăinui totdeauna, iar limba grăitoare de minciună numai pentru o clipă” (Pilde 12, 19).

Slujirea lui Dumnezeu și respectul pentru înaintași s-au arătat mai ales atunci când Solomon a dus la bun sfârșit planul tatălui său, David, de a construi un mare templu în cinstea Domnului. David pregătise toate cele necesare, de cea mai bună calitate, iar Solomon a coordonat ridicarea templului la Ierusalim, pe Muntele Moria, timp de șapte ani. La sfârșit, templul a primit în Sfânta Sfintelor chivotul cu Tablele Legii. În acel moment, prezența lui Dumnezeu S-a manifestat sub forma unui nor care a umplut templul.

Renumele regelui Solomon a devenit universal, el aducând pacea și bunăstarea în popor și fiind respectat de regii lumii. Templul din Ierusalim a dăinuit sute de ani, rămânând un simbol al credinței și iubirii omului și al răspunsului dumnezeiesc la rugăciunile celor evlavioși. Solomon însuși L-a preînchipuit pe Domnul nostru Iisus Hristos, Adevăratul Împărat al Păcii, Cel numit „Înțelepciunea dumnezeiască”.

Fiecare om este îndemnat să-și dezvolte calitățile proprii, asemenea personalităților biblice amintite. Cel ce caută dreptatea va putea să-și folosească abilitățile și talentele inclusiv spre folosul semenilor, ceea ce conduce la desăvârșire și sfințenie.

Exersăm!

1. Indică minimum trei calități distincte ale regilor David și Solomon, justificând enumerarea acestora pe baza unor fapte / evenimente din viața personalităților biblice. Numește dintre acestea, calitățile pe care ai dori să le dezvolți în plan personal.

David	Solomon	Eu
• …	• …	• …
• …	• …	• …
• …	• …	• …

2. Alcătuiește propoziții cu următoarele cuvinte: *pildă, templu, pace, psalmi, înțelepciune, smerenie*.

3. Audiază și învață cu ajutorul profesorului Antifonul I („Binecuvintează, suflete al meu pe Domnul…”), cântare religioasă ce are la bază Psalmul 102 al lui David.

Zidul Plângerii – vestigiu al curții Templului

Știați că...

- Psaltirea conține 150 psalmi, dintre care cel mai cunoscut este Psalmul 50, numit și “psalmul de pocăință”.
- Solomon a rostit 3000 de pilde (III Regi 4, 32).
- Templul lui Solomon a durat până în anul 586 î.Hr., când a fost distrus de către Nabucodonosor al II-lea. Al doilea templu construit de evrei a fost dărâmat de romani în anul 70 d.Hr.
- Chivotul Legii a fost ascuns înainte de dărâmarea templului lui Solomon, într-un loc rămas necunoscut.

Iisus în templu

Activitate practică

Și tu poți fi creativ!

Confecționează o machetă din carton/plastic, păstrând proporțiile, sau desenează o schemă a templului lui Solomon, ținând cont de următoarele:

- forma era dreptunghiulară;
- era împărțit în trei părți: pridvor (10 coți), sfânta (40 coți), sfânta sfintelor (20 coți);
- între acestea erau pereți despărțitori;
- lățimea templului era de 20 coți;
- înălțimea lui era de 30 coți;
- templul era poleit cu aur în întregime, inclusiv podeaua, iar pereții erau decorați cu forme aurite de heruvimi (îngeri), copaci și boboci de floare.

Asociem, generalizăm, aplicăm!

1. Exprimă impresiile tale în urma vizitării mai multor lăcașe de cult. Descrie cel mai înălțător sentiment pe care l-ai simțit într-o biserică la un moment dat.

2. Citește fragmentul prezentat din rugăciunea regelui Solomon, la inaugurarea templului, apoi discută cu ceilalți colegi, ajutați de profesor, despre puterea rugăciunii în biserică.

Și acum, Doamne Dumnezeul lui Israel, fă să se adeverească cuvântul Tău, pe care l-ai grăit cu robul Tău David, tatăl meu!

Oare adevărat să fie că Domnul va locui cu oamenii pe pământ? Cerul și cerul cerurilor nu Te încap, cu atât mai puțin acest templu pe care l-am zidit numelui Tău;

Însă caută la rugăciunea robului Tău și la cererea lui, Doamne Dumnezeul meu! Ascultă strigarea și rugăciunea lui cu care se roagă astăzi; să-Ți fie ochii Tăi deschiși ziua și noaptea la templul acesta, la acest loc, pentru care Tu ai zis: „Numele Meu va fi acolo"; să asculți strigarea și rugăciunea cu care robul Tău se va ruga în locul acesta.

Să asculți rugăciunea robului Tău și a poporului Tău, Israel, când ei se vor ruga în locul acesta; să asculți din locul șederii Tale cel din ceruri, să asculți și să miluiești. (III Regi 8, 26-30)

3. Pornind de la citatele de mai jos și de la noțiunile învățate, alcătuiește o compunere de 8 - 10 rânduri, despre valoarea înțelepciunii:

- „Din înțelepciune provin trei lucruri: gândire justă, vorbire fără greș și acțiune dreaptă." (Democrit)
- „Înțelepciunea vieții e simplă: Fă ca pe unde ai trecut tu să fie mai bine decât înainte." (Nicolae Iorga)
- „Dumnezeu, între altele, ne-a poruncit să fim înțelepți." (Nicolae Steinhardt)

4. Utilizează dicționare și alte surse de informare, religioase și istorice, studiind despre asemănările și deosebirile dintre templul evreiesc și biserica ortodoxă, atât din punct de vedere al construcției, cât și al simbolisticii. Notează informațiile găsite pe o fișă, sub formă de tabel comparativ. Adaugă fișa la portofoliul personal, după ce o prezinți la clasă.

Aprofundăm!

Unitatea Vechiului și Noului Testament

„Domnul dă înțelepciune; din gura Lui izvorăște știința și prevederea. El păstrează mântuirea pentru oamenii cei drepți.” (Pilde 2, 6-7)

„…Hristos Iisus, Care pentru noi S-a făcut înțelepciune de la Dumnezeu și dreptate și sfințire și răscumpărare.” (I Corinteni 1, 30)

- Pe baza celor două fragmente biblice, explică sensurile înțelepciunii.

Valoare morală: ÎNȚELEPCIUNEA

Înțelepciunea este, în primul rând, o însușire dumnezeiască: „Prin înțelepciune, Domnul a întemeiat pământul” (Pilde 3, 19). De asemenea, ea este și o însușire omenească, însemnând o capacitate superioară de înțelegere și judecare a lucrurilor. La ea se ajunge după o cunoaștere profundă a realității, prin experiență și prin urmarea sfaturilor bune.

Așa cum Iisus Hristos, când era Copil, „sporea cu înțelepciunea și cu vârsta și cu harul la Dumnezeu și la oameni” (Luca 2, 52), tot astfel suntem invitați și noi la a spori în virtutea înțelepciunii, prin strădania proprie și cu ajutorul puterii divine.

- Amintește-ți episodul biblic studiat în anii anteriori, despre venirea lui Iisus la templu, la 12 ani. Ce s-a spus atunci despre El?
- Enumeră modalități prin care poți spori în înțelepciune.

Reflectăm!

„În cea mai mare parte a *Cărții Proverbelor (Pildelor)*, Solomon dă sfaturi cu privire la înțelepciune (Pilde 1, 20-21).

Autorul Cărții Proverbelor, cunoscând ambiția oamenilor și că noi cu toții iubim strălucirea înțelepciunii, prin laudele aduse înțelepciunii, ne îndeamnă sufletele să ne-o însușim fără lenevie și fără superficialitate.”

(Sfântul Vasile cel Mare)

Sintetizăm!

- Drepții Vechiului Testament au avut multe calități personale, dovedite prin viața lor virtuoasă.
- Regele David a compus Psalmii, care sunt rostiți până astăzi în cadrul slujbelor bisericești și în rugăciunile particulare.
- Fiul lui David, regele Solomon, a primit de la Dumnezeu darul înțelepciunii.
- El a construit templul din Ierusalim, proiect conceput de tatăl său.
- Orice om este chemat să-și dezvolte cât mai multe virtuți și să-I slujească lui Dumnezeu cu iubire și credință.

Recapitulare

Lucru pe echipe

- Grupați-vă în două echipe;
- În 5-7 minute, pornind de la capitolul studiat:
  - prima echipă identifică modalități de manifestare a iubirii lui Dumnezeu față de oameni;
  - a doua echipă precizează felul în care omul a răspuns la iubirea lui Dumnezeu;
  - fiecare grupă notează ideile pe o foaie de Flipchart;
- Afișați cele două foi în fața clasei și corelați verbal ideile echipelor;
- La sfârșit, ideile unei echipe pot fi completate de cealaltă sau de profesor.

1. Asociază fiecare rugăciune din grafic cu persoana biblică potrivită, dintre cele menționate, apoi precizează prilejul cu care au fost rostite acestea.

„Auzi-mă Doamne, auzi-mă acum cu foc.” *(3 Regi 18, 36)*	„Ia aminte la glasul rugăciunii mele!” *(Psalmul 5, 2)*
„Atotputernice Doamne, … de vei da roabei Tale un copil…” *(1 Regi 1, 11)*	„Să fie ochii Tăi deschiși ziua și noaptea spre templul acesta.” *(2 Cronici 6, 20)*

Regele Solomon

Proorocița Ana

Regele David

Profetul Ilie

2. Formulează întrebări pe baza celor învățate în acest capitol. Adresează-le conform metodei *Prinde – Răspunde – Întreabă – Aruncă*, folosind o minge elastică, de mici dimensiuni. Șirul se oprește după ce au fost date cel puțin zece răspunsuri corecte.

3. Citește următorul verset, apoi răspunde cerințelor:

„Apoi a zis David către fiul său, Solomon: *Fii tare și curajos și pășește la lucru, nu te teme, nici te speria, căci Domnul Dumnezeu, Dumnezeul meu, este cu tine.*” (1 Cronici 28, 20)

a. Ce virtuți se dezvoltă prin împlinirea sfaturilor date de David?

b. Prin ce virtuți s-a remarcat David? Dar Solomon?

c. Dă exemple de sfaturi primite de la părinții tăi.

d. Numește alte împrejurări în care putem solicita sprijinul lui Dumnezeu.

4. Invită preotul de parohie la ora de religie, pentru a discuta despre modalități concrete de împlinire a poruncilor Decalogului, adecvate vârstei.

5. Dreptatea, libertatea, curajul, înțelepciunea sunt valorile morale întâlnite în capitolul al doilea. Menționează care dintre acestea se regăsesc în fabulele de mai jos. Discută cu profesorul despre învățăturile desprinse.

a. *O vulpe, care căzuse într-o fântână, căuta o soluție de salvare. Un țap însetat a venit în același loc. Văzând-o pe vulpe, el a întrebat-o dacă apa era bună. Vulpea a început să laude apa, spunându-i că era minunată. Ea l-a îndemnat să coboare acolo el însuși.*

Fără să se gândească prea mult, țapul a coborât în fântână din dorința de a-și potoli setea. Apoi ei s-au gândit cum să iasă de acolo. Șireată, vulpea îi spuse:

– Văd o cale, numai dacă dorești salvarea noastră comună: proptește-și picioarele tale dinainte pe zid și ține-ți coarnele drept, pentru ca eu, ieșind afară, să te scot din apă.

El se supuse îndată sfatului dat de vulpe. Iar aceasta s-a cățărat pe el și odată ajunsă sus – pe aici ți-e drumul!

Țapul a mustrat-o, strigând după ea, fiindcă nesocotea învoiala pe care o făcuseră. Dar vulpea, întorcându-se spre el, îi spuse:

– O, prietene, de ai fi avut atâta deșteptăciune cât păr ai în barbă, n-ai fi coborât în fântână, mai înainte de a fi cugetat la vreun mijloc de întoarcere.

Morala: *Oamenii înțelepți nu trebuie să înceapă vreo acțiune, fără să cugete mai înainte la rosturile ei.*

(după Esop)

b. *O pisică a nimerit la o casă plină de șoareci și o perioadă a prins mulți dintre ei. De frică, șoarecii nu mai voiau să iasă din găurile lor. Apoi pisica s-a prefăcut moartă.*

Curioși, șoarecii au venit lângă ea, să o atingă. Dar aceasta s-a trezit și a mai prins câțiva. După o vreme, pisica a încercat o nouă strategie: s-a dat cu făină și s-a așezat lângă un sac. De la distanță, un șoarece bătrân i-a spus:

– Doamnă pisică, chiar de te-ai transforma în făină, noi nu ne-am mai apropia de tine.

Morala: *Cel păcălit o dată, e de două ori mai atent.*

(după Esop)

Dramatizare

Interviu imaginar

- Imaginează-ți că ești un jurnalist amator și dorești să iei un interviu pe teme religioase.
- Alege un coleg din clasă căruia să-i adresezi întrebări despre următorii sfinți: Moise, Samuel, Ieremia, Ilie, Daniel, David, Solomon.
- Schimbă rolul cu altcineva, căruia îi predai ștafeta microfonului, după o serie de 3 întrebări adresate.
- Încearcă să formulezi întrebările clar și concis, dând răgaz de gândire interlocutorului.
- În finalul interviului, adresează o întrebare de tip "De ce?".

Evaluare

Test

1. Recunoaște persoana din icoană și completează enunțul:

a. Cel mai înțelept rege al poporului ales a fost … .

b. … s-a rugat Domnului să trimită ploaie, oprind seceta.

c. În timpul robiei babiloniene, profetul care a păstrat dreapta credință a fost … .

d. … a fost chemat ca profet de Dumnezeu înainte de a se naște.

2. Completează spațiile punctate cu termenii corespunzători:

Primele … porunci din Decalog se referă la datoriile față de Dumnezeu, iar următoarele … la datoriile față de … . Omul este chemat să … aceste porunci, asemeni judecătorului … și a … Ieremia. Credința în Dumnezeu a fost păstrată și mărturisită și în perioade grele, de profeți precum … și Daniel. David și-a manifestat credința prin alcătuirea cântărilor numite … , iar fiul său, …, prin construirea … .

3. Prezintă textul și învățătura a două porunci din Decalog, selectând una care se referă la datoriile față de Dumnezeu și alta despre datoriile față de semeni.

4. Presupune că ai fost ales șeful clasei. Alege-ți un model biblic din capitolul studiat, ale cărui calități îți sunt necesare pentru o asemenea responsabilitate. Alcătuiește o compunere de maximum o pagină, dându-i un titlu potrivit. În realizarea compunerii, să ai în vedere:

- motivarea calităților alese;
- structurarea compoziției (introducere, cuprins, încheiere);
- înlănțuirea logică a ideilor;
- originalitatea lucrării;
- utilizarea adecvată a limbajului religios.

Grilă evaluare / autoevaluare

Ex. 1 – 2 puncte

- ✓ **a.** 0,5 p
- ✓ **b.** 0,5 p
- ✓ **c.** 0,5 p
- ✓ **d.** 0,5 p

Ex. 2 – 2 puncte

- ✓ 0,2 p pentru fiecare termen completat corect

Ex. 3 – 2 puncte

- ✓ 0,50 × 2 pentru prezentarea corectă a textului
- ✓ 0,50 × 2 pentru dezvoltarea învățăturii

Ex. 4 – 3 puncte

- ✓ 1 p – motivarea
- ✓ 0,5 – structura
- ✓ 0,5 – înlănțuirea ideilor
- ✓ 0,5 – originalitatea
- ✓ 0,5 – limbajul religios

1 punct din oficiu

TOTAL 10 puncte

III. Viața creștinului împreună cu semenii

- Respectul, în lumina credinței
- Slujirea propriului popor
- Ajutorul oferit semenilor
- Dialogul despre credința în Dumnezeu
- *Recapitulare*
- *Evaluare*

Cuvânt de început

„Dumnezeule Preasfinte, întărește-ne să avem înțelepciune, purtări blânde și fapte frumoase și bune, ca prin ele să se sfințească numele Tău în veci, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin.”

(din „Carte de rugăciuni pentru copii”)

Respectul, în lumina credinței

Fiecare om este unic și prețuit de Dumnezeu, fiind creat după chipul Său. Menținerea omului în relație cu Dumnezeu, Izvorul Binelui, al Frumuseții și al Adevărului, contribuie la creșterea respectului față de propria persoană și de aproapele nostru.

Stima de sine se referă la grija față de trup și la preocuparea pentru formarea unui caracter integru și armonios. Respectul față de părinți este o dovadă a credinței în Dumnezeu, ca Părinte al întregii omeniri. În viața elevilor, respectul față de colegi și față de profesori ocupă un loc special, asigurând un climat favorabil comunicării și învățării.

Indiferent de mediul în care ne aflăm, respectul, ca atitudine sau sentiment de prețuire deosebită, stă la baza tuturor relațiilor dintre oameni. Ne putem manifesta respectul față de semeni în diverse moduri: prin politețe, prin onestitate, prin devotament, prin aprecierea calităților altora, prin recunoașterea libertății lor, prin răbdare etc.

În istoria poporului evreu, întâlnim multe exemple de respect față de semeni. După așezarea poporului ales în Canaan, o familie de evrei, Elimelec, Noemi si cei doi fii, s-a mutat din Betleem în țara Moab, din cauza foametei. După un timp, mama și nurorile ei, Ruth și Orfa, au rămas văduve.

Noemi s-a hotărât să se întoarcă în Betleem, trimițându-și nurorile la casele lor. Din iubire și devotament, moabita Ruth a refuzat să-și lase soacra singură, fără avere și ajutor: „Nu mă sili să

Cuvânt din Scriptură

„Așa grăiește Domnul Savaot: Faceți dreptate adevărată și purtați-vă fiecare cu bunătate și îndurare față de fratele său.“

(Zaharia 7, 9)

Dicționar

ideal = scop suprem, țel;

integritate = cinste, onestitate, corectitudine;

moabit = locuitor în țara Moabului, aflată la sud-est de Țara Sfântă;

stimă = cinste, respect.

te părăsesc și să mă duc de la tine; căci unde te vei duce tu, acolo voi merge și eu și unde vei trăi tu, voi trăi și eu; poporul tău va fi poporul meu și Dumnezeul tău va fi Dumnezeul meu" (Rut 1, 16).

Fapta lui Ruth este demnă de reținut, cu atât mai mult cu cât ea fusese crescută în altă religie și cu obiceiuri diferite de cele evreiești. Frumoasa Ruth muncea de dimineața până seara la câmp pentru a strânge orzul ce rămânea de pe urma secerătorilor și pentru a procura hrană. Booz, stăpânul câmpului, a remarcat-o și, în scurtă vreme, cei doi s-au căsătorit, cu binecuvântarea lui Noemi și a întregii comunități (Rut 4, 15). Dumnezeu Însuși a răsplătit-o pe Ruth pentru respectul arătat față de Noemi, încât ea a ajuns străbunica regelui David și una dintre strămoașele Mântuitorului Iisus Hristos.

Relatarea biblică despre David și Ionatan este un exemplu de loialitate, de integritate morală și de apreciere a calităților aproapelui. Ionatan, fiul regelui Saul, era provocat de propriul tată să se depărteze de David, ca de un potențial rival la tron. Însă acesta l-a apărat pe David de invidia regelui și a respectat eroismul, talentele și popularitatea lui David. Prietenia lor frățească a devenit un model de loialitate între oameni.

Aceste exemple biblice ne întăresc în exprimarea respectului față de semeni și ne oferă bucuria descoperirii unor sentimente, a unor atitudini și a unor comportamente nobile.

Exersăm!

1. Realizează corespondența între enunțuri și persoanele biblice potrivite:

a. S-a căsătorit cu femeia moabiteancă. *Ruth*

b. Și-a apărat prietenul la nevoie, în fața tatălui său. *David*

c. Își respecta soacra și credința acesteia. *Ionatan*

d. A venit la Betleem cu nora sa iubitoare. *Noemi*

e. Au fost strămoși ai Mântuitorului Hristos. *Booz*

2. Discută despre diferite modalități de exprimare a respectului față de sine, de părinți, de colegi, de semeni. Ce forme de respect au fost puse în valoare de persoanele biblice amintite în lecție?

David și Ionatan, Medalia prieteniei, sec. XVI - XVII

Știați că...

♦ Ruth a putut culege spice de pe urma secerătorilor, pentru că Dumnezeu dăduse o prevedere, ca săracii și străinii să fie lăsați să culeagă ce rămâne pe câmp.

♦ Cercetări arheologice recente au descoperit ruinele unui străvechi oraș fortificat, din perioada Regelui David (de acum 3000 ani). Orașul se numește Khirbet Qeivafa, la 30 km sud-vest de Ierusalim, și atestă existența istorică a regatului lui David.

Activitate practică

Și tu poți compune!

- Alcătuiește pe o fișă ***Dicționarul Cuvintelor de Aur***, care să cuprindă cuvinte reprezentative și definiții ale acestora, având ca tematică generală respectarea semenilor.
- Poți însoți mini-dicționarul tău de un desen semnificativ;
- Prezintă fișa în cadrul orei de religie;
- Întocmește cu ceilalți colegi o statistică a cuvintelor folosite în acest dicționar, la nivelul clasei;

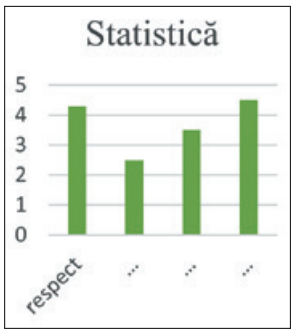

- Discutați pe baza rezultatelor statisticii;
- Adaugă fișa la portofoliu.

Asociem, generalizăm, aplicăm!

1. Identifică modalități de implicare în viața comunității, pornind de la modelul oferit de Ruth. Exemple: ajutarea unui cămin de bătrâni; petrecerea timpului, din când în când, cu rude în vârstă.
2. Găsește câteva roade ale respectului față de sine și față de ceilalți. Care ar fi cea mai importantă dintre urmări, în opinia ta?

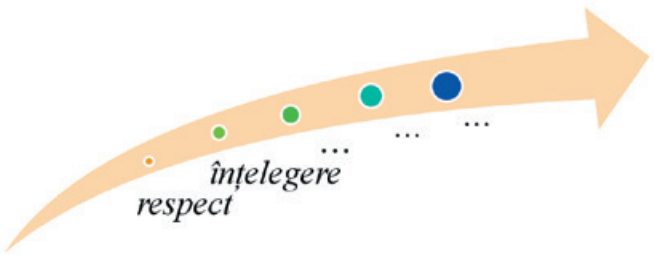

3. Lecturează textul referitor la cei patru prieteni evrei și discută despre respectarea dreptului fiecărui om la manifestarea propriei religii.

Daniel și prietenii săi

Pe vremea robiei în Babilon, Daniel, Anania, Misael și Azaria au reușit să păstreze credința și obiceiurile poporului evreu. Cu toate că au fost poftiți la mesele regelui Nabucodonosor, unde mâncărurile erau închinate idolilor, ei au consumat doar hrană vegetală obișnuită (au postit), în secret. „Și acestor patru tineri le-a dat Dumnezeu știință și pricepere în oricare scriere, precum și înțelepciune." (Daniel 1, 17)

Harnici, iscusiți, studioși, uniți, ajutându-se și rugându-se unii pentru alții ca frații, ei au biruit orice obstacol, într-o lume ostilă. Atunci când Nabucodonosor a poruncit tuturor să se închine unei statui de aur, cei patru prieteni au refuzat, respectând credința în Dumnezeu. Anania, Misael și Azaria au fost pârâți regelui și aruncați într-un cuptor încins.

Spre surprinderea tuturor, ei nu au pățit nimic, căci un înger i-a acoperit de puterea focului. După ce au ieșit din cuptor, regele a hotărât să le respecte religia și i-a răsplătit.

4. Caută în diferite surse tipărite sau online, minimum trei citate despre prietenie, respect și onoare. Transcrie-le pe caiet.

Aprofundăm!

Unitatea Vechiului și Noului Testament

„Lui Salmon i s-a născut Booz; lui Booz i s-a născut Obed; lui Obed i s-a născut Iesei; Lui Iesei i s-a născut David.” (Rut 4, 21-22)

„Cartea neamului lui Iisus Hristos, fiul lui David, fiul lui Avraam. (…) Booz a născut pe Obed, din Ruth; Obed a născut pe Iesei; Iesei a născut pe David regele.” (Matei 1, 1, 5-6)

- Compară citatele biblice prezentate, în privința menționării lui Obed, fiul lui Ruth, între strămoșii Mântuitorului. Care au fost motivele pentru care moabita Ruth a primit această cinste?
- De ce Domnul nostru Iisus Hristos e numit „fiul lui David”?

Valoare morală: LOIALITATEA

Familia și prietenia se bazează pe loialitate, după cum observăm în cazul lui Ruth și Noemi sau al lui David și Ionatan. Prin *loialitate* se înțelege devotamentul și atașamentul cuiva față de o persoană, față de un grup de persoane, de un ideal, de o datorie etc.

Sfinții Apostoli au dovedit loialitate față de Mântuitorul Iisus Hristos și de învățătura Sa. Acest lucru se cere din partea oricărui creștin.

Loialitatea este pusă la încercare în diferite împrejurări de viață, iar depășirea lor o întărește.

- De ce loialitatea este o virtute atât de valoroasă în cadrul familiei? Dar al prieteniei?
- Menționează situații în care ai manifestat această virtute sau ai observat-o la cei apropiați.

Reflectăm!

„Așa cum trebuie să cultivăm iubirea pentru Hristos, așa trebuie să cultivăm iubirea și respectul față de toți semenii noștri. Trebuie să creștem mai ales spre înălțimea iubirii sfinților față de Hristos, care se arată și în iubirea lor de oameni.”

(Sfântul Atanasie cel Mare)

Sintetizăm!

- Stima față de sine și de semeni izvorăște din credința în Dumnezeu.
- Respectul este datorat părinților, rudelor, profesorilor, colegilor, prietenilor, semenilor.
- Ruth, străbunica lui David, este un exemplu de respect și de loialitate față de soacra ei.
- David și Ionatan sunt modele ale prieteniei adevărate, rezistente la încercări.

Cuvânt de început

„Inimile mari și generoase, sufletele pline de un patriotism cald și înălțător se pot asemăna cu un templu, unde pentru veșnicie trebuie să ardem candela recunoștinței.”

(Traian Demetrescu)

Cuvânt din Scriptură

„Care între voi va vrea să fie mare, să fie slujitorul vostru. Și care între voi va vrea să fie întâiul, să vă fie vouă slugă…”

(Matei 20, 25-27)

Slujirea propriului popor

Ca fii ai unui popor străvechi, cu o istorie bogată și glorioasă, românii duc mai departe cele moștenite de la înaintași, precum obiceiurile și tradițiile, credința creștină străbună, atașamentul față de patrie. Trecând prin perioade istorice dificile, poporul român a dăinuit și a ajuns la conștiința unei națiuni unite.

În vremurile de încercări s-au remarcat multe personalități care au slujit poporului român, iubitori de țară și de neam. Domnitori ca Mircea cel Bătrân, Ștefan cel Mare și Sfânt, Sfântul Voievod Neagoe Basarab, Mihai Viteazul sau Sfântul Martir Constantin Brâncoveanu, sunt câteva exemple de mari patrioți și apărători ai credinței străbune. Mulți eroi însă rămân necunoscuți, oameni obișnuiți care și-au făcut datoria de zi cu zi sau soldați care au apărat țara la nevoie. În memoria acestora, de sărbătoarea Înălțării la cer a Domnului, se cinstește și Ziua Eroilor, când se săvârșesc slujbe de pomenire pentru toți martirii neamului românesc.

Sfânta Scriptură ne oferă exemple grăitoare în sensul slujirii propriului popor. La loc de cinste este Sfântul Proroc Moise care a beneficiat de privilegii la curtea faraonului Egiptului, ceea ce nu i-a micșorat iubirea și compasiunea față de neamul său.

Cu un curaj născut din credință, Moise a mers înaintea faraonului și i-a cerut eliberarea conaționalilor săi. Punându-și viața în pericol, el a făcut minuni mari, până când poporul a fost

Dicționar

conștiință = (aici) simțul datoriei, moralitate, integritate;

martir = cel ce suferă din cauza credinței sau convingerii sale;

a mijloci = a stărui pe lângă cineva în favoarea cuiva, a media;

privilegiu = avantaj, împrejurare favorabilă pentru cineva.

lăsat să plece. În timpul călătoriei spre Canaan, Moise a mijlocit înaintea lui Dumnezeu ca poporul să depășească toate dificultățile. El nu și-a abandonat misiunea și a condus cu devotament pe evrei până în Țara Făgăduinței, renunțând la interesele personale.

Un alt model biblic, Sfântul Proroc Daniel, a adus alinare poporului său în robia babiloniană. El a păstrat religia străbună și obiceiurile neamului printre străini. Înțelepciunea dăruită de Dumnezeu și credința cu care a depășit primejdiile, precum coborârea în groapa cu lei, i-a convins pe regii Babilonului să recunoască: „Dumnezeul vostru (al evreilor) este Dumnezeul dumnezeilor și Stăpânul regilor" (Daniel 2, 47). El a oferit un model compatrioților, întărindu-i în răbdare, rugăciune, credință, cu speranța refacerii unității de neam, a țării și a templului distrus. Daniel s-a rugat în Babilon pentru iertarea greșelilor poporului său ca pentru sine însuși.

Slujirea neamului presupune atât păstrarea valorilor din trecut, cât și preocuparea pentru progresul continuu, spiritual, științific și material. Fiecare cetățean este îndemnat să-și manifeste iubirea față de poporul lui, prin respectul acordat înaintașilor și prin responsabilitatea acțiunilor sale, făcute cu conștiință curată. Cinstirea eroilor și a sfinților naționali face parte din aceste manifestări ale patriotismului.

Exersăm!

1. Rezolvă următoarele cerințe:
   - **a)** Numește trei personalități din istoria românilor care au contribuit la păstrarea identității naționale.
   - **b)** Când se celebrează Ziua Eroilor neamului românesc?
   - **c)** Care sunt meritele Sfântului Proroc Moise în apărarea libertății evreilor?
   - **d)** Cum a menținut Sfântul Proroc Daniel credința poporului aflat în exil?
   - **e)** Identifică două modalități de exprimare a dragostei față de popor.
2. Menționează câte un sinonim pentru cuvintele: *martir, patriotism, slujire, înaintași, cinstire.* Alcătuiește enunțuri cu fiecare termen găsit.
3. Găsește două asemănări și două deosebiri între sfinții proroci prezentați și evenimentele la care au participat.

Știați că...

♦ Ceremonia de încoronare a domnitorilor din Moldova și din Țara Românească avea două momente importante:

- învestirea domnitorului, ce avea loc în afara cetății și se încheia cu ridicarea domnitorului pe scut, semn că avea puterea supremă conducătoare și că oastea îi devenea loială;
- încoronarea, desfășurată în Catedrala Mitropolitană, care presupunea ungerea cu mir a domnului de către mitropolit, primirea coroanei de aur și a însemnelor puterii seculare: buzduganul, sceptrul și steagul de domnie.

Activitate practică

Și tu poți fi patriot!

♦ Realizează un colaj despre sfinți / conducători de seamă din regiunea în care locuiești (Moldova, Transilvania, Muntenia, Oltenia, Banat, Dobrogea), astfel:

- Identifică 2-3 personalități despre care îți propui să faci colajul;
- Caută, în cărți de istorie și de religie sau pe Internet, informații și imagini despre acestea;
- Pe o foaie de flipchart / un carton, scrie succint informațiile din care reiese patriotismul dovedit de ei și lipește imaginile reprezentative;
- Poți prezenta date / ilustrații despre portul popular specific zonei alese;
- Prezintă lucrarea, în ora următoare.

Asociem, generalizăm, aplicăm!

1. Identifică sfinții reprezentați în imaginile de mai jos și prezintă informații despre aceștia, utilizând cunoștințele însușite din lecție și de la disciplina istorie:

2. Citește cu atenție textul din Matei 20, 25-27, prezentat pe coloana de la începutul lecției și identifică, prin discuții cu profesorul, calitățile necesare unui conducător.

3. Folosind cunoștințele dobândite la educație muzicală, audiază și învață, cu ajutorul profesorului, un cântec patriotic, precum: „Nu uita că ești român!”, „Tu, Ardeal”, „Noi suntem români”.

4. Alcătuiește o rugăciune pentru țara și poporul tău, după modelul rugăciunii Proorocului Daniel în Babilon.

Pleacă, Dumnezeul meu, urechea Ta și auzi, deschide ochii Tăi și vezi mâhnirea noastră adâncă și cetatea asupra căreia se cheamă numele Tău. Că nu pentru faptele noastre drepte aducem înaintea Ta rugăciunile noastre cele fierbinți, ci pentru milele Tale cele mari.

O, Doamne, ascultă! O, Doamne, iartă! O, Doamne, ia aminte și lucrează! Nu întârzia pentru numele Tău, Dumnezeul meu; că numele Tău îl poartă cetatea și poporul Tău! (Daniel 9, 18-19)

5. Participă la o excursie tematică organizată de profesor, în împrejurimi, în care să vizitezi monumente istorice, lăcașuri de cult și alte obiective turistice cu caracter istoric și religios, relevante pentru cunoștințele dobândite în lecție.

Aprofundăm!

Unitatea Vechiului și Noului Testament

„Moise însă a rugat pe Domnul Dumnezeul său și a zis: Să nu se aprindă, Doamne, mânia Ta asupra poporului Tău, pe care l-ai scos din țara Egiptului cu putere mare și cu brațul Tău cel înalt.” (Ieșirea 32, 11)

„Eu (Iisus) nu mai sunt în lume, iar ei în lume sunt și Eu vin la Tine. Părinte Sfinte, păzește-i în numele Tău, în care Mi i-ai dat, ca să fie una precum suntem și Noi.” (Ioan 17, 11)

- În ce mod și-au arătat slujirea față de poporul evreu / poporul credincioșilor Moise și Domnul nostru Iisus Hristos?
- Discută cu profesorul despre legătura dintre slujirea față de Dumnezeu și cea față de semeni.

Valoare morală: PATRIOTISMUL

Patriotismul înseamnă, pe de o parte, cunoașterea și respectarea trecutului propriului popor, și, pe de altă parte, continuarea valorilor și tradițiilor străbune. Este o virtute bazată pe înțelepciune, pe atenție, pe demnitate, pe noblețe sufletească și pe iubirea dreptății și a neamului.

Uneori, în vremuri grele, patriotismul necesită mult curaj și hotărâre în păstrarea identității naționale, așa cum au dovedit personalități biblice precum Moise și Daniel. Ei au păstrat relația cu Dumnezeu și iubirea de popor, în ciuda dificultăților.

- Compune o definiție proprie a patriotismului.
- Ce însușiri morale sunt întâlnite de regulă la un patriot?

Reflectăm!

„De faptele celor viteji se uimesc nu numai oamenii, ci și cetele de îngeri. Faptul că îngerii sunt de față la faptele de vitejie ale sfinților îl adevărește Sfântul Apostol Pavel, când zice: *Că neam făcut priveliște îngerilor și oamenilor* (1 Corinteni 4, 9).”

(Sfântul Macarie Egipteanul)

Sintetizăm!

- Slujirea propriului popor este o datorie a fiecăruia, manifestată prin respect față de valorile naționale și prin menținerea credinței și a tradițiilor specifice.
- Multe personalități ale istoriei naționale sunt exemple de patriotism.
- Sfinții Proroci Moise și Daniel au dovedit credință și dragoste față de popor, în condiții istorice vitrege.
- Participarea la evenimentele organizate în cinstea martirilor și sfinților naționali, ca eroi ai credinței, este o formă de manifestare a patriotismului.

Cuvânt de început

„Pentru bine-credinciosul popor român de pretutindeni, pentru cârmuitorii țării noastre, (…) pentru cei ce călătoresc pe uscat, pe ape și prin aer, pentru cei bolnavi, pentru cei ce se ostenesc, pentru cei robiți și pentru mântuirea lor, Domnului să ne rugăm.”

(din Ectenia Mare)

Cuvânt din Scriptură

„Învățați să faceți
binele, căutați
dreptatea, ajutați
pe cel apăsat, faceți
dreptate orfanului,
apărați pe văduvă!“

(Isaia 1, 17)

Dicționar

har = dar, ajutor spiritual acordat de Dumnezeu omului;

lepră = boală contagioasă cronică a pielii;

a milui = a dărui, a se arăta milostiv;

seamăn = cel care e la fel cu cineva, aproapele cuiva, om.

Ajutorul oferit semenilor

Sfânta Scriptură ne vorbește despre ajutorul pe care oamenii sunt chemați să-l ofere semenilor. În primele pagini ale Vechiului Testament, citim că Dumnezeu l-a creat pe Adam și a zis: „Nu este bine să fie omul singur; să-i facem ajutor potrivit pentru el” (Facerea 2, 18). Cel mai bun ajutor pentru acesta a fost Eva, o persoană asemenea lui. Astfel, de la bun început, Dumnezeu i-a creat pe oameni spre a fi de ajutor unii altora.

Apoi, în repetate rânduri, Domnul învață: ”Faceți dreptate adevărată și purtați-vă fiecare cu bunătate și îndurare față de fratele său; nu apăsați pe văduvă, pe orfan, pe străin și pe cel sărman” (Zaharia 7, 9-10). Împlinirea acestui îndemn dovedește că fapta bună sau ajutorul oferit semenilor este o formă de exprimare a credinței și a iubirii față de Dumnezeu.

Prin fapte bune, dragostea de Dumnezeu devine iubire față de semeni: iubirea părinților, a colegilor și a celorlalți oameni. Ajutorul oferit părinților este bineplăcut Domnului, după cum îndeamnă a cincea poruncă a Decalogului. Acest lucru presupune ascultarea și respectarea sfaturilor, împlinirea sarcinilor ce revin în cadrul familiei sau progresul la învățătură.

Colegii sunt persoane cu care interacționăm aproape zilnic. Sunt cei din partea cărora primim și cărora le oferim adesea ajutor. De la împrumutarea unui stilou până la oferirea unui sfat bun, ajutorul poate lua nenumărate forme. Este bine ca bunăvoința față de colegi să fie extinsă față de toți oamenii, pentru că fiecare, cunoscut sau mai puțin cunoscut, poartă în el chipul lui Dumnezeu.

Cei care au mai mare nevoie de ajutor sunt copiii sărmani și orfani, femeile văduve, vârstnicii rămași singuri și toți care, din diferite motive, duc o viață în lipsuri și nevoi. Ajutorul se poate manifesta sub forma vizitelor, a darurilor materiale, a sfaturilor oferite la timp, a rugăciunilor, a colindelor în preajma sărbătorilor.

Modele de comportament iubitor față de semeni sunt persoanele biblice, precum Iosif sau Elisei. Viața lui Iosif amintește de binele pe care l-a făcut atât familiei sale, cât și străinilor. Pe frații săi i-a iertat și i-a invitat să vină în Egipt cu părinții și cu familiile lor, pentru a depăși perioada de secetă. Faraonului și slujitorilor lui le-a tâlcuit visele, apoi s-a îngrijit de întregul popor egiptean, strângând provizii pentru anii lipsiți de ploaie.

Elisei a fost ucenicul Sfântului Ilie, proroc asemenea lui și mare făcător de minuni. Darul său l-a pus în slujba semenilor, săvârșind nenumărate fapte de milostenie. Prorocul Elisei a îndulcit apele de la Ierihon, necesare culturilor și consumului locuitorilor; a înmulțit untdelemnul din vasul unei văduve sărace; a înviat copilul unei femei; a săturat o sută de oameni cu douăzeci de pâini mici; a vindecat de lepră pe Neeman, un conducător de oști. Niciunul dintre cei care i-au cerut ajutorul, indiferent de vârstă, poziție socială sau de neam, nu a rămas nemiluit.

Luând exemplul oferit de Iosif, Elisei și alții asemenea lor, fiecare poate săvârși fapte bune, bucurând pe semeni și pe Dumnezeu.

Exersăm!

1. Răspunde următoarelor întrebări:
   - **a)** Cine sunt semenii noștri?
   - **b)** Cum ne comportăm față de părinți? Dar față de colegi?
   - **c)** Care sunt persoanele cu cea mai mare nevoie de ajutor?
2. Atribuie Patriarhului Iosif și Prorocului Elisei faptele bune corespunzătoare:
   - **a)** A ajutat în egală măsură familia și pe cei străini.
   - **b)** A vindecat un bolnav de lepră.
   - **c)** A înmulțit untdelemnul unei văduve sărace.
   - **d)** A iertat și a fost milostiv față de cei ce i-au greșit.
   - **e)** A săturat pe cei flămânzi, cu numai 20 de pâini mici.

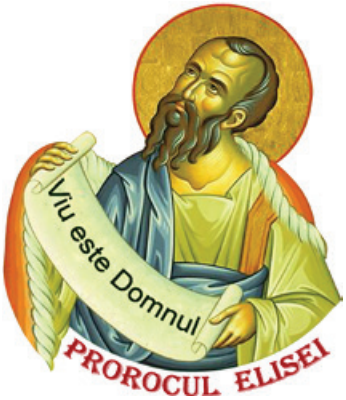

Știați că...

- Numele Sfântului Proroc Elisei, care este sărbătorit la 14 iunie, înseamnă *Dumnezeu este mântuire*.
- Sfântul Vasile cel Mare este primul Ierarh care a întemeiat în jurul bisericilor, aziluri și spitale, pentru ajutorarea celor săraci și neputincioși.
- În cadrul Patriarhiei Române, funcționează Federația Filantropia, care oferă asistență socială, medicală și educațională oamenilor nevoiași.

Activitate practică

Și tu poți ajuta!

♦ Realizează un proiect de grup cu tema: *Modul în care copiii se pot implica în viața comunității.*

♦ Alcătuiește o grupă împreună cu 4 - 5 elevi.

♦ Alege una dintre următoarele activități de proiect:

- Ajutorarea persoanelor defavorizate;
- Vizitarea bătrânilor singuri cu ocazia sărbătorilor creștine;
- Vizitarea și oferirea de daruri copiilor orfani.

♦ Structura proiectului va cuprinde:

- identificarea nevoilor;
- stabilirea persoanelor implicate;
- mijloacele necesare de realizare;
- modalitatea de punere în practică.

♦ Prezintă proiectul în fața clasei.

♦ Cel mai bun proiect votat de clasă va fi aplicat în viața comunității.

Asociem, generalizăm, aplicăm!

1. Asociază proverbele din coloana **A,** textelor biblice din coloana **B**, apoi rezolvă cerințele:

A	B
Cine pe sărac ajută, pe Dumnezeu Împrumută.	*„În dar ați luat, în dar să dați.” (Matei 10, 8)*
Dar din dar se face Rai.	*„Cel ce are milă de sărman împrumută Domnului.” (Pilde 19, 17)*
Mâna care dă este deasupra celei care primește.	*„Și celui sărac întinde-i mâna ta.” (Eclesiasticul 7, 34)*

- Comentează proverbele.
- Discută împreună cu profesorul despre legătura dintre înțelepciunea populară și înțelepciunea divină.

2. Lecturează următoarele sfaturi ale înțeleptului Solomon, apoi răspunde cerințelor. Reține-le pentru viitor!

- „Cine iubește înțelepciunea, bucură pe tatăl său.” (Pilde 29, 3)
- „Cel care nu bagă în seamă pe prietenul său săvârșește un păcat.” (Pilde 14, 21)
- „Nu zăbovi a face bine celui ce are nevoie, când ai putința să îl ajuți.” (Pilde 3, 27)
  - Cine sunt semenii cărora te îndeamnă să le fii alături?
  - Care este forma pe care o poate lua ajutorul tău, în fiecare caz?

3. Citește următoarea rugăciune pentru semeni și îndeplinește sarcinile de lucru:

Pomenește, Doamne, familiile chinuite, părăsite, nedreptățite, încercate și dăruiește-le lor milele Tale cele bogate. Pomenește, Doamne, pe robii Tăi care suferă de tot felul de boli sufletești și trupești. Pomenește, Doamne, pe robii Tăi care ne-au cerut nouă să ne rugăm pentru ei. Amin.

(din rugăciunea Sfântului Paisie Aghioritul pentru lume)

- Discută cu profesorul despre rolul și despre importanța rugăciunii pentru semeni.
- Învață-o și rostește-o, cu gândul la semenii tăi aflați în nevoi.

4. Realizează o compunere de 10 - 15 rânduri, despre legătura dintre credință și fapte bune, pornind de la cuvintele Sfântului Apostol Iacov: „credința fără fapte, moartă este” (Iacov 2, 20). Dă-i un titlu potrivit.

Aprofundăm!

Unitatea Vechiului și Noului Testament

„Împarte pâinea ta cu cel flămând, adăpostește în casă pe cel sărman, pe cel gol îmbracă-l și nu te ascunde de cel de un neam cu tine. (…) Atunci vei afla desfătarea ta în Domnul.” (Isaia 58, 7;14)

„Flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M-ați primit; gol am fost și M-ați îmbrăcat; (…) întrucât ați făcut unuia dintr-acești frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut.” (Matei 25, 35-36;40)

- Discută împreună cu profesorul despre ajutorarea semenilor înainte și după venirea Mântuitorului.
- Identifică exemple de milostenie în fragmentele citate și completează-le cu altele din viața ta de zi cu zi.

Valoare morală: MILOSTENIA

Ajutorul oferit semenilor conduce la milostenie. Așa au procedat Iosif și Elisei. Milostenia este virtutea faptelor bune și a dărniciei. Ea își are izvorul în iubirea lui Dumnezeu și a oamenilor. Adevărata milostenie trebuie făcută în mod dezinteresat.

În acest sens, Mântuitorul Iisus Hristos ne învață: „Tu însă, când faci milostenie, să nu știe stânga ta ce face dreapta ta, ca milostenia ta să fie într-ascuns și Tatăl tău, Care vede în ascuns, îți va răsplăti ție” (Matei 6, 2-4).

- Ce este milostenia și cum trebuie făcută?
- Cine răsplătește faptele de milostenie ale oamenilor?

Predica de pe Munte

Reflectăm!

„Dacă aș putea ajuta fie și numai un singur suflet să se mântuiască, și pentru aceasta voi mulțumi lui Dumnezeu, dar inima mea suferă pentru întreaga lume și mă rog și vărs lacrimi pentru întreaga lume, ca toți să se pocăiască și să cunoască pe Dumnezeu și să trăiască în iubire și să se desfete de libertate în Dumnezeu.”

(Cuviosul Siluan Athonitul)

Sintetizăm!

- Ajutorul oferit semenilor este o formă de exprimare a credinței și a iubirii față de ceilalți oameni și față de Dumnezeu.
- Semenii noștri sunt membrii familiei, colegii, cunoscuții sau oricine are nevoie de ajutor.
- Cea mai mare nevoie de ajutor o au sărmanii, orfanii, văduvele și vârstnicii.
- Patriarhul Iosif și Profetul Elisei sunt exemple de comportament iubitor față de aproapele.

Cuvânt de început

„Aflând adâncimea darurilor lui Dumnezeu, Elisei, ai izvorât proorocii dumnezeiești și tămăduiri sufletului și trupului pentru cei ce se apropie de tine.”

(Canonul de rugăciune către Sfântul Proroc Elisei)

Dialogul despre credința în Dumnezeu

În Vechiul Testament, importanța dialogului despre Dumnezeu este subliniată de pericolul idolatriei, la care era expus poporul ales, din cauza credințelor popoarelor din jur. Acestea au încercat să influențeze credința în Dumnezeul Cel adevărat. Însă, întotdeauna au existat oameni deosebiți, aleși de Dumnezeu, care au apărat-o.

Discuția despre Dumnezeu și despre puterea Sa este folositoare și celor de alt neam și altă credință, pentru că Dumnezeu „voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină” (1 Timotei 2, 4).

Un exemplu despre ajutorul personal primit ca urmare a dialogului despre credința în Dumnezeu îl găsim în istorisirea vindecării lui Neeman. Acesta era căpitanul oștirii regatului Siriei, un om bogat și influent, dar bolnav de lepră. O copilă evreică ce fusese luată în robie și ajunsese slujnica sa, i-a comunicat soției sale: „O, dacă stăpânul meu s-ar duce la prorocul cel din Samaria, de bună seamă s-ar tămădui de lepră” (4 Regi 5, 3). Neeman a crezut-o pe copilă și astfel a ajuns la Prorocul Elisei, care i-a spus să intre de șapte ori în apa Iordanului. După ce s-a vindecat astfel, Neeman a exclamat: „Iată, am cunoscut că în tot pământul nu este Dumnezeu decât numai în Israel!” (4 Regi 5,15).

Un alt exemplu despre importanța dialogului pentru întoarcerea oamenilor la credința în Dumnezeu este cel al Prorocului Iona.

Iona a trăit în regatul Israel, în secolul al VIII-lea î. Hr. El a fost chemat de Dumnezeu să meargă în cetatea Ninive, capitala Asiriei,

Cuvânt din Scriptură

„Sămânța semănată în pământ bun este cel care aude cuvântul și-l înțelege, deci care aduce rod și face: unul o sută, altul șaizeci, altul treizeci.“

(Matei 13, 23)

Dicționar

chit = cetaceu (mamifer marin care poate atinge 30 m lungime);

Ninive = oraș pe malul estic al râului Tigru, cu o maximă înflorire în sec. VII î. Hr;

slujnică = servitoare.

pentru a le vorbi ninivitenilor despre pocăință și despre credința în Dumnezeu. Prorocul Iona a încercat să fugă de această responsabilitate și să se ascundă, îmbarcându-se pe o corabie. Dumnezeu a trimis o furtună pe mare și Iona a fost aruncat în apă, unde a fost înghițit de un pește uriaș, numit chit. Trei zile și trei nopți a stat Iona în pântecele chitului, timp în care s-a rugat lui Dumnezeu să îl ierte pentru că a încercat să fugă de El și să îl salveze: „Strigat-am către Domnul în strâmtorarea mea, și El m-a auzit… către El am strigat, și El a luat aminte la glasul meu!" (Iona 2, 3)

Rugăciunea i-a fost ascultată și chitul l-a lăsat la mal pe Iona, care a plecat spre cetatea Ninive, pentru a împlini misiunea încredințată. Ajuns în cetate, Prorocul Iona le-a vorbit ninivitenilor despre Dumnezeu, cerându-le să renunțe la purtările păcătoase și să se căiască pentru faptele rele săvârșite, spre binele cetății. Mesajul lui Iona a fost ascultat și ninivitenii, în frunte cu regele lor, s-au pocăit prin rugăciune și post, iar Dumnezeu i-a iertat.

Întrucât a ascultat cuvântul lui Dumnezeu și a predicat pocăința ninivitenilor, Iona ne-a arătat importanța discuției despre credința în Dumnezeu în contextele dificile ale vieții.

Dialogul despre Dumnezeu poate ajuta un om și comunități întregi, după cum reiese din cele două istorisiri biblice. Dumnezeu i-a salvat pe niniviteni și l-a vindecat pe Neeman, chiar dacă aceștia nu făceau parte din poporul ales, arătând astfel că toți suntem egali înaintea Sa și trebuie să fim solidari și toleranți unii cu alții.

Exersăm!

1. Pornind de la textul lecției, răspunde la următoarele întrebări:
   a) De la cine a aflat Neeman că se poate vindeca de boala sa?
   b) Cum se numește cetatea în care a fost trimis Prorocul Iona, să vestească voia lui Dumnezeu?
   c) Care a fost urmarea dialogului Prorocului Iona cu ninivitenii?
   d) De ce este important dialogul despre credința în Dumnezeu?
2. Apreciază cu adevărat sau fals următoarele enunțuri:
   a) Neeman, căpitanul oștirii Asiriei, era bolnav de lepră.
   b) Prorocul Elisei i-a spus lui Neeman să intre de trei ori în apa râului Tigru, pentru a se vindeca.
   c) Prorocul Iona a fost aruncat în apă și a fost înghițit de un pește mare, numit chit.

Știați că...

♦ Scriitorul Marin Sorescu a publicat în 1968 opera dramatică „Iona", în alcătuirea căreia s-a inspirat din cartea biblică a acestui proroc.

♦ Cercetările arheologice din anul 1850 au descoperit ruinele cetății antice Ninive pe malul Tigrului, vizavi de orașul Mosul din Nordul Irakului. Până atunci, această localitate era cunoscută numai din relatarea biblică.

Iordanul la vărsare

Activitate practică

Și tu poți fi informat!

1. Elaborează în echipă o prezentare PowerPoint cu minimum cinci slide-uri, referitoare la viața Profetului Iona. Folosește materiale de pe Internet, prelucrate de pe site-uri recomandate de profesor.

♦ Desemnează un membru al echipei care să-l prezinte la videoproiector.

2. Găsește în *Cartea de rugăciuni* sau pe Internet rugăciunile către Dumnezeu pentru ajutor în diferite împrejurări.

♦ Identifică 2-3 situații din viața ta în care ai putea cere ajutorul lui Dumnezeu.

3. Caută în calendar sau pe Internet data la care este sărbătorit Sfântul Proroc Iona.

Asociem, generalizăm, aplicăm!

1. Compară activitatea Profetului Ilie cu cea a Profetului Iona, indicând atât asemănări, cât și deosebiri. Utilizează cunoștințe anterior însușite și pe cele de la lecția prezentă.

Profetul Ilie

- *în sec. IX î. Hr.;*
- *comunică voia lui Dumnezeu către evrei;*
- *…*

Profetul Iona

- *în sec. VIII î. Hr.*
- *comunică voia lui Dumnezeu către niniviteni;*
- *…*

2. Discută cu profesorul despre importanța rugăciunii, ajutându-te de textul biblic: „Strigat-am către Domnul în strâmtorarea mea, și El m-a auzit… către El am strigat, și El a luat aminte la glasul meu!” (Iona 2, 3).

3. În Cartea Proorocului Iona, sunt enumerate câteva însușiri ale lui Dumnezeu: *îndurat, milostiv, îndelung-răbdător și mult-milosârd*. Prezintă și alte însușiri ale lui Dumnezeu manifestate față de oameni, apoi alcătuiește o scurtă rugăciune adresată lui Dumnezeu, folosind aceste însușiri.

4. Caută în dicționar sau pe Internet sensul următorilor termeni întâlniți în lecție:

tămăduire, dialog, comunitate, misiune, pocăință, solidaritate.

Alcătuiește apoi enunțuri cu aceste cuvinte.

5. Dezbate împreună cu profesorul și colegii importanța dialogului referitor la credința în Dumnezeu în societatea contemporană.

6. Caută informații suplimentare pe Internet, apoi folosește cunoștințele dobândite la disciplina limba și literatura română și redactează o caracterizare a Profetului Iona, de maximum o pagină.

Aprofundăm!

Unitatea Vechiului și Noului Testament

„Și Dumnezeu a dat poruncă unui pește mare să înghită pe Iona. Și a stat Iona în pântecele peștelui trei zile și trei nopți.” (Iona 2, 1)

„Neamul acesta … cere semn dar semn nu i se va da decât semnul proorocului Iona. Căci precum a fost Iona un semn pentru Niniviteni, așa va fi și Fiul Omului semn pentru acest neam.” (Luca 11, 29-30)

- Plecând de la textele date, discută împreună cu profesorul despre semnificația celor trei zile petrecute de Iona în pântecele chitului.
- Explică înțelesul cuvintelor: „Căci precum a fost Iona un semn pentru Niniviteni, așa va fi și Fiul Omului semn pentru acest neam.”

Valoare morală: SOLIDARITATEA

Solidaritatea este valoarea morală în virtutea căreia oamenii se ajută reciproc. Solidaritatea este importantă atât din punct de vedere material, cât mai ales din punct de vedere spiritual.

Sfânta Scriptură ne învață importanța raportării la semenii noștri: „trebuie să ajutați pe cei slabi și să vă aduceți aminte de cuvintele Domnului Iisus, căci El a zis: Mai fericit este a da decât a lua” (Faptele Apostolilor 20, 35). Noi nu ne putem mântui de unii singuri, ci numai în relație cu ceilalți, căci mântuirea însăși este un act de solidaritate, nu de egoism.

- Ce înseamnă solidaritatea, în opinia ta?
- Ce ai putea face pentru a întări cooperarea în colectivul clasei tale?

Reflectăm!

„Nimic nu-I place atât de mult lui Dumnezeu, spune Sfântul Ioan Gură de Aur, *ca o viață care aduce folos tuturor*. Tocmai de aceea ne-a dat și darul cuvântului, și mâini, și tărie trupească, și minte, și pricepere: ca să întrebuințăm toate acestea spre mântuirea noastră și folosul aproapelui.”

(Sfântul Ierarh Luca al Crimeei)

Sintetizăm!

- Dialogul despre credința în Dumnezeu a menținut credința poporului ales.
- Istorisirea vindecării lui Neeman ne arată importanța dialogului despre credința în Dumnezeu.
- Ninivitenii s-au salvat ca urmare a acceptării mesajului transmis de Dumnezeu prin intermediul Proorocului Iona.
- Dialogul despre Dumnezeu poate salva oameni și comunități.

Joc didactic

- Alcătuiți zece bilețele cu nume de persoane biblice despre care ați studiat în acest capitol, asociind fiecăreia o însușire predominantă (*Ex. Ruth – loialitate*);
- Grupați-vă în cinci echipe;
- Extrageți câte două bilețele de echipă;
- Compuneți câte un text pe baza cuvintelor de pe bilețele;
- Timp de lucru: 7 minute;
- Desemnați la sfârșit cinci colegi care să prezinte textele realizate în cadrul echipelor de lucru.

Recapitulare

1. Realizează corespondența între enunțurile din prima coloană și persoanele biblice din a doua coloană:

a. Ajungând în fața faraonului, a solicitat eliberarea poporului său din robie.	*Iona*
b. Văzând că frații lui suferă din cauza secetei, i-a ajutat îndată.	*Daniel*
c. Ucenicul lui Ilie, a făcut multe minuni în sprijinul semenilor.	*Iosif*
d. Fiind străină de neam, a venit în Țara Sfântă, loială soacrei sale.	*David*
e. A întărit credința poporului evreu în robia babiloniană.	*Ruth*
f. Trimis de Dumnezeu să prorocească în Ninive, a pornit în altă direcție.	*Elisei*
g. A spus stăpânului său, bolnav de lepră, despre vestitul proroc Elisei.	*Moise*
h. Bun prieten cu fiul regelui Saul, a ajuns la rândul său rege al evreilor.	*slujnica lui Neeman*

2. Alege varianta corectă de răspuns, dintre cele prezentate.

- Adevărata milostenie presupune:
  a) bunăvoință, modestie, lipsa recompensei;
  b) bunăvoință, slavă, lipsa recompensei;
  c) bunăvoință, modestie, recunoștință.
- Ruth a fost pentru Noemi:
  a) fiică; **b)** noră; **c)** soacră.
- Iosif a adunat provizii necesare în timpul secetei, pentru:
  a) egipteni; **b)** babilonieni; **c)** evrei.
- Următorii profeți s-au rugat fierbinte pentru poporul lor:
  a) Neeman și Moise;
  b) David și Ionatan;
  c) Moise și Daniel.
- Ziua Eroilor neamului românesc este la:
  a) Paști; **b)** Înălțare; **c)** Bobotează.

3. Analizează următoarele situații și menționează cum te-ai comporta și cum ai putea aplica noțiunile învățate, dacă:

a. În vecinătatea ta s-ar stabili o familie de altă credință și cu obiceiuri diferite de ale familiei tale;

b. Părinții tăi insistă să petreci vacanța de vară la bunici;

c. Cel mai bun prieten al tău s-a mutat în altă localitate;

d. Ești invitat să participi într-o excursie ce vizează monumente ale eroilor neamului;

e. Ți se dă de făcut ceva util pentru alții, dar tu nu ești foarte interesat;

f. Câțiva prieteni încep să discute despre credința în Dumnezeu și te provoacă la dialog pe această temă.

4. Citește următorul text:

În Maica Domnului avem în cer o inimă de mamă, inimă care s-a topit cel mai mult pentru Fiul ei și a bătut și bate ea însăși la inima Lui pentru cauza Lui, care e mântuirea noastră, căci mântuirea nu e o chestiune de justiție, ci de iubire între Dumnezeu și oameni.

(Părintele Dumitru Stăniloae)

- Pe baza citatului de mai sus, discută împreună cu profesorul despre slujirea Maicii Domnului față de semeni.
- Reamintește-ți rugăciunile cunoscute, adresate Fecioarei Maria, rostindu-le la clasă.

Dramatizare

- Pe baza relatării biblice despre viața și misiunea profetului Iona, improvizați un scenariu dialogat, cu următoarele personaje: Iona, marinarii (2-3 elevi), regele Ninivei, supușii regelui (2-3 elevi);
- Includeți în scenariu episodul rugăciunii lui Iona în burta chitului (Iona cap. 2);
- Reprezentați scenета în fața clasei, în mai multe variante de interpretare, prin schimbarea rolurilor între colegi.

Afișul voluntarilor

- Elaborați în echipe a câte 3-4 membri un afiș pe o foaie / carton A3, în legătură cu un proiect de voluntariat realizat.
- Pe lângă descrierea acțiunii, puteți utiliza fotografii / imagini sugestive;
- Confecționați pe echipe câte o diplomă de onoare;
- Înmânați diploma realizată altei echipe care v-a impresionat cel mai mult.

Grilă evaluare / autoevaluare

Ex. 1 – 2,5 puncte

- ✓ **a.** 0,5 p
- ✓ **b.** 0,5 p
- ✓ **c.** 0,5 p
- ✓ **d.** 0,5 p
- ✓ **e.** 0,5 p

Ex. 2 – 2,5 puncte

- ✓ 0,5 p pentru fiecare persoană indicată corect

Ex. 3 – 4 puncte

- ✓ 2 p – detalierea temei
- ✓ 0,5 – structura
- ✓ 0,5 – înlănțuirea ideilor
- ✓ 0,5 – originalitatea
- ✓ 0,5 – limbajul adecvat

1 punct din oficiu

TOTAL 10 puncte

Evaluare

Test

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri:

a. Ionatan și-a dovedit prietenia față de David, când l-a apărat de uneltirile regelui Saul. A/F

b. Moise și-a pus întreaga viață în slujba poporului egiptean, prin minunile făcute. A/F

c. Noemi a fost însoțită la Betleem de nora ei, Orfa, care a dovedit astfel respect și devotament. A/F

d. Iona a fost trimis de Dumnezeu în Ninive, să-i îndemne pe locuitorii cetății la pocăință. A/F

e. Daniel a păstrat dreapta credință și a ajutat propriul popor, în timpul robiei babiloniene. A/F

2. Transcrie și completează tabelul următor, asociind țările și localitățile cu personajele biblice din capitolul studiat, conform exemplului dat.

Locuri	Personaje
Moab	
Egipt	
Babilon	Prorocul Daniel
Siria	
Betleem	
Ninive	

3. Alcătuiește o compunere de 10 – 15 rânduri, despre dragostea de patrie, pornind de la versurile poetului Mihai Eminescu și folosind același titlu ca al poeziei:

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Țara mea de glorii, țara mea de dor?
Brațele nervoase, arma de tărie,
La trecutu-ți mare, mare viitor!

(*Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,* fragment)

IV. Viața comunității și sărbătorile creștine

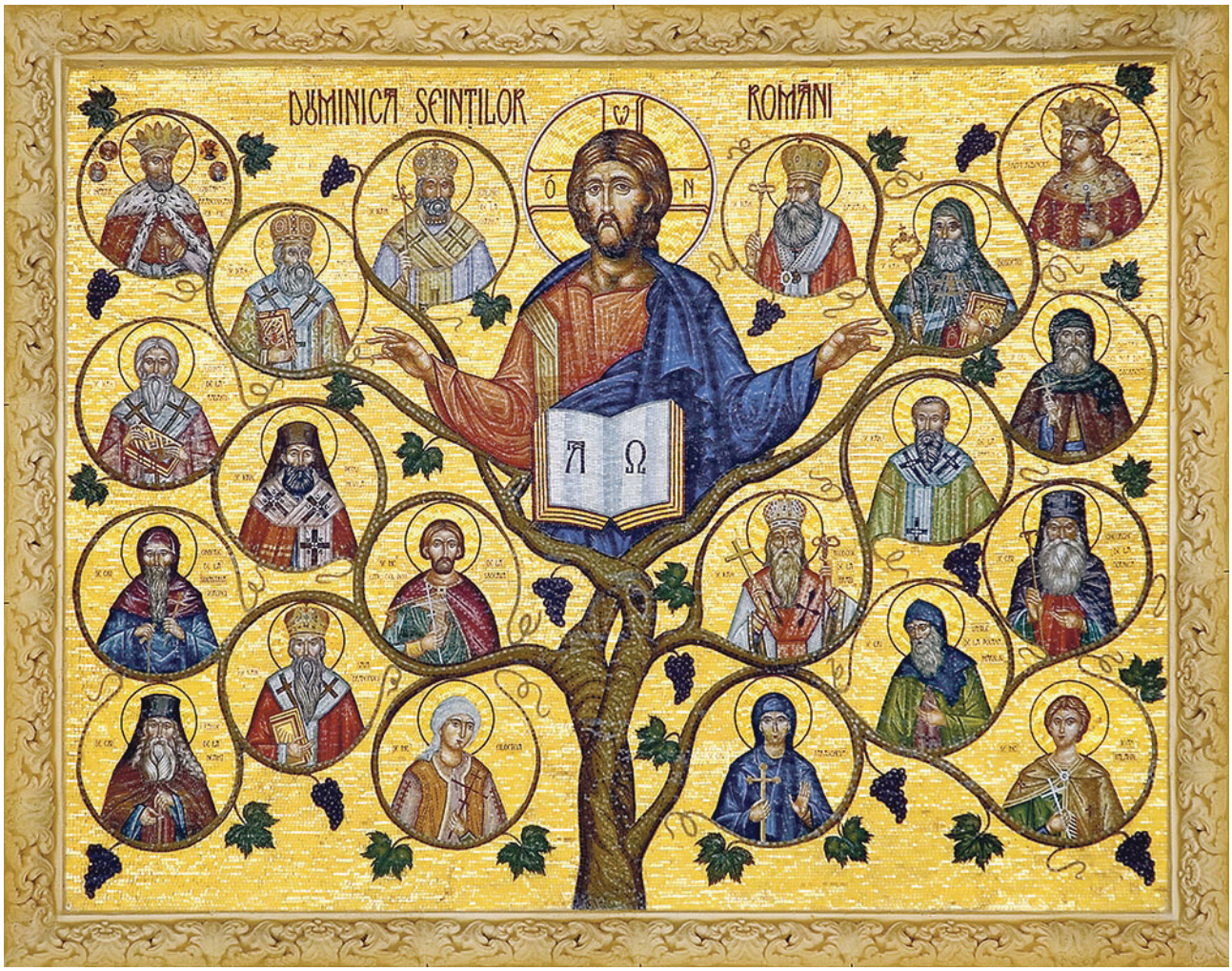

- Sărbătoarea – timp sfințitor și de bucurie
- Relația dintre sărbătorile religioase și alte sărbători
- *Recapitulare*
- *Evaluare*

Cuvânt de început

„Dumnezeule Preasfinte, fii milostiv mie, celui care cu smerenie îți aduc mulțumire în această zi (*de naștere / de sărbătorire a numelui*) pentru toate binefacerile pe care le-ai revărsat asupra mea: pentru viață și sănătate, pentru sporul cel bun și pentru toate cele de folos sufletului meu. Amin!"

(din Carte de Rugăciuni)

Cuvânt din Scriptură

„Și zic vouă că mulți de la răsărit și de la apus vor veni și vor sta la masă cu Avraam, cu Isaac și cu Iacov în împărăția cerurilor."

(Matei 8, 11)

Dicționar

hram = serbarea patronului unei biserici;

a prăznui = a celebra, a sărbători;

a venera = a cinsti, a respecta în mod deosebit;

zi aniversară = ziua nașterii;

zi onomastică = ziua numelui.

Sărbătoarea – timp sfințitor și de bucurie

Zilele de sărbătoare sunt un prilej de reuniune familială sau a membrilor comunității în scopul de a celebra evenimente ce aduc bucurie și recunoștință. Orice sărbătoare este așteptată cu nerăbdare și necesită, de obicei, o pregătire aparte. Această pregătire se poate referi la o anumită ținută vestimentară, o organizare specifică a locuinței, la alegerea și prepararea unui meniu special și nu în ultimul rând la pregătirea sufletească. Astfel, cu prilejul unei sărbători, timpul și spațiul sunt transformate, iar oamenii sunt mai deschiși, mai veseli, mai fericiți, mai dispuși să-și facă daruri.

În familie, se sărbătorește an de an ziua de naștere și ziua numelui fiecărei persoane. Încă din vechime exista obiceiul cinstirii zilei aniversare. Odată cu apariția și răspândirea creștinismului, copiii au început să primească nume de sfinți. De atunci a apărut obiceiul celebrării zilei onomastice, la data de cinstire a sfântului considerat ocrotitor al copilului. La români, nașii de botez au un rol important în alegerea numelui copilului.

Pe lângă sărbătoarea Nașterii Domnului la 25 decembrie, Biserica prăznuiește ziua de naștere a doi mari sfinți: a Maicii Domnului, la 8 septembrie, și a Sfântului Ioan Botezătorul, la 24 iunie. Întemeierea Bisericii creștine la Cincizecime sau Rusalii,

când a avut loc Pogorârea Duhului Sfânt, reprezintă ziua de naștere a Bisericii.

După cum fiecare biserică ortodoxă își sărbătorește hramul său, fiecare familie are un sfânt ocrotitor, numit patronul casei. Acesta este ales de obicei odată cu ceremonia religioasă a căsătoriei. El este venerat prin așezarea icoanei sale la loc de cinste în casă, adresarea de rugăciuni, participarea la Sfânta Liturghie, prin acte de milostenie în ziua de prăznuire și prin organizarea unei mese festive cu apropiații. Așa cum sfântul al cărui nume este purtat de cineva îl ocrotește pe acesta și îi servește drept model, sfântul patron al casei ocrotește familia care îl cinstește, fiind un îndemn spre fapte bune și credință fierbinte.

Ziua familiei creștine este sărbătorită de Biserica Ortodoxă Română în duminica cea mai apropiată de 15 mai. O altă zi dedicată familiei creștine este prima duminică după 1 iunie, numită "Duminica părinților și copiilor".

În zi de sărbătoare, copiii trăiesc cu mare intensitate bucuria evenimentelor familiale sau a celor sfinte, alături de apropiați. Participând la slujbe, cu ocazia sărbătorilor religioase, ei se aseamănă copiilor care L-au întâmpinat pe Mântuitorul Iisus Hristos la Intrarea Sa în Ierusalim, cu urale și cu ramuri de finic.

Știați că...

- Lumânările de pe tort simbolizează *lumina vieții*.
- În anul 1993, Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite (ONU) a stabilit Ziua Internațională a Familiei la data de 15 mai.
- Tradiția oferirii cadourilor în zile de sărbătoare a fost întărită de gestul magilor, care au adus daruri Pruncului Iisus la Betleem.

Exersăm!

1. Pornind de la textul lecției, răspunde următoarelor întrebări:

a) Ce înseamnă "sărbătoare", în opinia ta?

b) Cum se pregătesc românii pentru sărbători?

c) Care sunt asemănările și deosebirile dintre sărbătorirea zilelor aniversare și onomastice?

d) Ce reprezintă hramul unei biserici?

e) În ce moment este ales ocrotitorul sau patronul casei creștinului? Cum se cinstește acesta?

2. Realizează corespondența între cele două coloane:

a) Nașterea Domnului Iisus Hristos	la 24 iunie
b) Nașterea Maicii Domnului	la duminica apropiată de 15 mai
c) Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul	la 50 de zile după Înviere
d) Ziua familiei creștine	la 8 septembrie
e) Nașterea Bisericii Creștine	la 25 decembrie

Activitate practică

Și tu poți fi informat!

- Documentează-te despre patronul casei sau sfântul tău ocrotitor, citind în *Viețile Sfinților*, în *Acatistier* etc.
- Alcătuiește o fișă de portofoliu care să conțină: date biografice, minuni, rugăciuni și icoane, după modelul de mai jos:

Sfântul Nicolae
(6 decembrie)

- *episcop al Mirelor Lichiei, ocrotitor al familiei, ajutător a trei fete sărace, cărora le-a oferit zestre în vederea căsătoriei;*
- *mare făcător de minuni, a salvat mai mulți marinari de la înec, la vreme de furtună;*
- *„Sfinte Nicolae, roagă-L pe Hristos Dumnezeul nostru, să ne dea viață pașnică și iertarea păcatelor, sufletelor noastre mântuire. Amin.”*

Asociem, generalizăm, aplicăm!

1. Copiază și completează schema de mai jos, menționând nume de persoane dragi, data aniversării și a onomasticii lor.

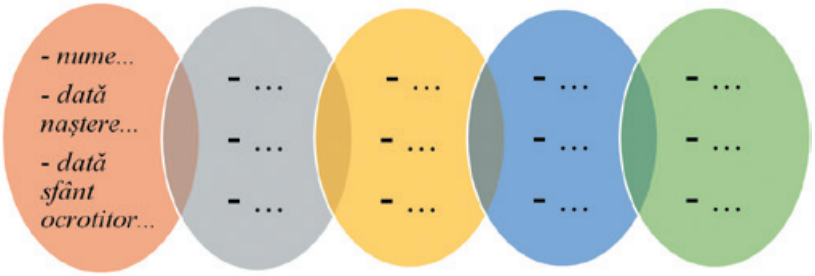

2. Citește următoarea poezie, apoi compune o urare pentru ziua de naștere a unei rude / prieten / coleg.

De ziua ta
(fragment)

de Traian Dorz

Un suflet bun să ai și-un gând frumos
În faptă și în grai pentru Hristos,
Cu dragoste și-avânt spre tot ce-i drept și sfânt
Așa-ți dorim așa, de ziua ta.

Să fii în tot ce spui cinstit și blând,
Să nu fii nimănui dator nicicând,
Să mergi mereu curat pe drumu-adevărat,
Așa-ți dorim așa, de ziua ta.

3. Realizează o compunere, de 7-10 rânduri, despre diferite sărbători legate de viața familiei, cu titlul “Bucurii de sărbători”, valorificând experiențele personale.

4. Caută pe Internet, la recomandarea profesorului, relatarea despre nașterea Maicii Domnului. Apoi răspunde la întrebările următoare:

- Ce au cerut Sfinții Părinți Ioachim și Ana lui Dumnezeu?
- Cine a vestit nașterea Fecioarei Maria?
- Ce au promis cei doi părinți, înainte de nașterea Mariei?
- Când este sărbătorită nașterea Maicii Domnului? Dar a Sfinților Părinți Ioachim și Ana?

Aprofundăm!

Unitatea Vechiului și Noului Testament

„Mă duceam adesea singur la Ierusalim, de sărbători, ca să împlinesc legea ce îndatorează pe tot Israelul.” (Tobit 1, 6)

„Iar când a fost El (Iisus) de doisprezece ani, s-au suit la Ierusalim, după obiceiul sărbătorii.” (Luca 2, 42)

- Unde se duceau evreii la marile sărbători? De ce?
- Ce atitudine a avut Domnul nostru Iisus Hristos și familia Sa, față de sărbătorile poporului ales?
- Unde merg credincioșii cu ocazia sărbătorilor creștine? Din ce motiv?

Valoare morală: RECUNOȘTINȚA

Sărbătorile sunt prilejuri de manifestare a bucuriei, precum și a recunoștinței față de Dumnezeu și față de toți binefăcătorii noștri, între care membrii familiei și nașii.

Recunoștința înseamnă aprecierea unei binefaceri primite și este o calitate comparată cu o floare rară. Aceasta este o datorie morală, prin care mulțumim lui Dumnezeu, sfinților, îngerilor și semenilor pentru darurile și ajutorul primit: “Dați mulțumire pentru toate, căci aceasta este voia lui Dumnezeu, întru Hristos Iisus, pentru voi.” (1 Tesaloniceni 5, 18)

- Indică moduri în care îți poți manifesta recunoștința, cu ocazia unei sărbători.
- Exemplifică situații în care ai dat dovadă de recunoștință față de cineva.

Reflectăm!

„Primește mulțumirile mele, Dumnezeul meu, pentru nenumăratele binefaceri, chiar dacă le trec sub tăcere.

Dar nu voi trece sub tăcere ceea ce se naște în sufletul meu despre mama mea, care m-a născut cu trupul, pentru această lumină trecătoare, și cu inima, pentru lumina cea veșnică.

… A fost soție, a dat respectul cuvenit părinților ei, a tratat casa cu evlavie, a avut mărturie pentru faptele ei bune, și-a îngrijit fiii.”

(Fericitul Augustin)

Sintetizăm!

- Sărbătorile sunt prilejuri de bucurie, de recunoștință și de reuniune a familiei și a apropiaților.
- În vederea sărbătorilor, membrii familiei se pregătesc în mod deosebit, trupește și sufletește, organizând spațiul unde va avea loc evenimentul celebrat.
- Creștinii sărbătoresc onomastica și patronul casei, la datele cinstirii sfinților respectivi.

Cuvânt de început

„Cerurile după cuviință să se veselească, și pământul să se bucure. Și să prăznuiască toată lumea cea văzută și cea nevăzută; că a înviat Hristos, Bucuria cea veșnică.”

(din Canonul Învierii Domnului)

Cuvânt din Scriptură

„Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri.“

(Matei 5, 12)

Dicționar

a arbora = (aici) a înălța un steag;

civil = (aici) privitor la cetățenii unui stat;

oficial = care reprezintă o autoritate, un guvern, un stat.

Relația dintre sărbătorile religioase și alte sărbători

De-a lungul unui an calendaristic, sunt mai multe zile dedicate unor momente sau persoane importante, sărbătorite de către membrii unei familii, ai unei comunități, ai unei națiuni sau pe plan internațional. Fie că este vorba de sărbători religioase, civile sau populare, toate sunt prilejuri de bucurie și de cinstire. Aceste tipuri de sărbători sunt, de cele mai multe ori, corelate între ele, păstrându-și fiecare specificul în privința semnificației și a manifestării.

Una dintre cele mai iubite sărbători religioase ale românilor este ziua de prăznuire a Sfântului Andrei, la 30 noiembrie. El este numit Apostolul românilor și Ocrotitorul României, deoarece a creștinat pe strămoșii noștri, încă din secolul I după Hristos.

A doua zi, la 1 decembrie, este Ziua Națională a României, sărbătoare civilă de mare însemnătate istorică, în cinstea Unirii de la 1918. Sunt organizate parade militare, este arborat steagul tricolor în locuri publice și au loc depuneri de coroane de flori la monumentele eroilor. În această zi, în cadrul Bisericii Ortodoxe Române, se săvârșesc slujbe de pomenire pentru toți eroii neamului.

Dintre sărbătorile de iarnă, cele mai așteptate sunt Nașterea Domnului și Anul Nou, datorită importanței evenimentelor

celebrate și atmosferei speciale care se creează. Praznicul Nașterii Domnului este însoțit de multe obiceiuri și tradiții, precum colindele, împodobitul bradului sau masa de Crăciun. Revelionul este sărbătoarea începutului unui nou an, marcată la rândul ei de numeroase tradiții, precum Plugușorul, Sorcova sau dansul Ursului.

Venirea primăverii a fost celebrată în vechime ca o sărbătoare a renașterii naturii, în special a florilor, de unde și numele de *Florii*. Sărbătoarea Intrării Domnului în Ierusalim a luat locul acesteia, prin importanță, păstrându-i denumirea. După Săptămâna Patimilor, urmează Învierea Domnului, cea mai mare sărbătoare a creștinilor. Ciocnirea ouălor vopsite, masa de Paști și toate celelalte obiceiuri sunt respectate cu sfințenie. La cincizeci de zile de la Paști, se sărbătorește Pogorârea Sfântului Duh sau *Rusaliile* (momentul întemeierii Bisericii Creștine), o încununare a activității mântuitoare a Domnului. Sărbătoarea aceasta a înlocuit o veche sărbătoare romană, a trandafirilor, numită *Rosalia*.

În aceeași perioadă, sunt serbate Ziua Internațională a Femeii, la 8 martie, și Ziua Internațională a Copilului, la 1 iunie. Acestea sunt sărbători civile care omagiază atât gingășia și puritatea copiilor, cât și puterea creatoare a femeii și iubirea maternă.

Aceste sărbători sunt considerate printre cele mai importante pentru neam și țară, majoritatea fiind declarate oficial zile libere.

Sărbătorile punctează curgerea timpului, dând un sens sfințitor, de păstrare a memoriei istorice și a tradițiilor populare și religioase. De aceea sunt întâmpinate cu mare bucurie și evlavie.

Știați că...

- 1 decembrie a fost adoptată ca Zi Națională a României după căderea regimului comunist, în anul 1990. Între anii 1948 - 1989, Ziua României a fost la 23 august, iar între 1866 - 1947, la 10 mai.
- Anul civil începe la 1 ianuarie, iar anul bisericesc, la 1 septembrie.
- Ziua Copilului este sărbătorită în multe țări de pe mapamond, dar nu la aceeași dată de către fiecare. De exemplu, Turcia sărbătorește la 23 aprilie iar Brazilia la 12 octombrie.

Exersăm!

1. Completează următorul tabel, urmărind explicațiile și modelul sugerat:

Știu	Vreau să știu	Am aflat
(Notez pe scurt ceea ce știu deja despre sărbătorile amintite.)	*(Scriu 2-3 întrebări despre ce aș vrea să cunosc în plus, pe tema lecției.)*	*(După ce aflu răspunsul, în cadrul lecției, notez informațiile noi.)*
- Ziua Națională a României este pe 1 decembrie și are legătură cu unitatea de neam și de țară.	- De ce se săvârșesc slujbe religioase cu ocazia Zilei Naționale?	- Biserica Ortodoxă Română îi cinstește pe eroi și se roagă pentru ei prin slujbe de pomenire.

Activitate practică

Și tu poți concepe un moment artistic!

Organizează o manifestare artistică, la nivelul școlii, în preajma zilei de 1 decembrie, cu sprijinul profesorilor de religie și de alte discipline;

♦ Distribuie colegilor următoarele sarcini:

1. Prezentarea evenimentului istoric de către o echipă formată din 2-3 elevi (poate fi o prezentare Power-Point, cu 4-5 slide-uri);

2. Alcătuiește repertoriul cu cântece patriotice cunoscute, printre care și imnul național;

♦ învață și alte cântece patriotice (*Exemple: "Nu uita că ești român", "Noi suntem români"* ș.a.);

3. Caută poezii patriotice, scrise de autori ca Victor Tulbure, Otilia Cazimir, Grigorie Vieru etc., pe care să le recite 4-5 elevi (opțional, compune poezii cu temă patriotică);

4. Întocmește programul, alternând momentele artistice pregătite.

Asociem, generalizăm, aplicăm!

1. Enumeră tradiții populare de Crăciun, de Anul Nou și de Paști, specifice zonei în care locuiești, conform schemei grafice de mai jos.

Crăciun
- ...
- ...
- ...

Anul Nou
- ...
- ...
- ...

Paști
- ...
- ...
- ...

2. Precizează la ce sărbători civile ai participat până în prezent și cum ai celebrat evenimentul.

3. Audiază și învață cu ajutorul profesorului colinde precum: *Aseară pe-nserate, Cerul și pământul, Nouă azi ne-a răsărit*.

4. Lecturează textul biblic din cartea Faptele Apostolilor, capitolul 2, după care alcătuiește o compunere de 7-10 rânduri, cu titlul următor:

Nașterea Bisericii la Rusalii

5. Găsește în alte surse sau pe site-uri recomandate de profesor, informații despre tradiții în rândul credincioșilor din alte țări, la praznicele Nașterii și Învierii Domnului. Notează informațiile pe o fișă, adăugând-o la portofoliu.

Aprofundăm!

Unitatea Vechiului și Noului Testament

„Strigați Domnului tot pământul, slujiți Domnului cu veselie, intrați înaintea Lui cu bucurie.” (Psalmul 99, 1)

„Deci, fraților, bucurați-vă! Desăvârșiți-vă, mângâiați-vă, fiți uniți în cuget, trăiți în pace și Dumnezeul dragostei și al păcii va fi cu voi.” (2 Corinteni 13, 11)

- Care este îndemnul adresat de Psalmistul David și de Sfântul Apostol Pavel, în citatele amintite?
- În ce alte împrejurări ne-a îndemnat Domnul Hristos să ne bucurăm?

Valoare morală: BUCURIA

Bucuria este un sentiment de mulțumire vie, care ne străbate sufletul și ne înseninează viața. Mântuitorul Iisus Hristos ne îndeamnă să ne menținem în legătură veșnică de iubire, atât cu El, cât și cu cei dragi, pentru a trăi bucuria deplină.

Sărbătorile întâlnite de-a lungul anului sunt dovezi că viața noastră este rânduită spre bucurie, așa cum reiese din paginile Scripturii: „Iar Dumnezeul nădejdii să vă umple pe voi de toată bucuria și pacea în credință, ca să prisosească nădejdea voastră, prin puterea Duhului Sfânt” (Romani 15, 13).

- Exemplifică sărbători care te bucură în mod deosebit.
- Compune o definiție a bucuriei.

Reflectăm!

„Domnul Hristos a prezentat împărăția lui Dumnezeu ca un prilej de bucurie, ca un ospăț la care vor lua parte, cu Avraam, cu Isaac și cu Iacov, mulți, mulți alții.

E vorba de oameni credincioși, oameni cu nădejde, oameni cu iubire față de Dumnezeu și față de semeni, oameni cu smerenie. Aceștia vor lua parte la ospățul bucuriei.

… Ospățul credinței este ospățul bucuriei.”

(Părintele Teofil Părăian)

Sintetizăm!

- Sărbătorile religioase, civile și populare sunt îndemnuri la bucurie și la manifestarea credinței, iubirii sau a patriotismului.
- Unele dintre cele mai cunoscute sărbători civile omagiate de poporul român sunt: Ziua Națională a României, Ziua Internațională a Femeii și Ziua Internațională a Copilului.
- Sfântul Apostol Andrei, Crăciunul, Floriile, Paștele și Rusaliile sunt mari sărbători creștine, împletite cu obiceiuri populare străvechi.

Panoul sărbătorilor

- Alegeți, tu și colegul de bancă, una dintre sărbătorile religioase, civile sau populare, prezentate în lecțiile din acest capitol;
- Caută informații despre evenimentul ales, la biblioteca școlii;
- Pe o foaie A4, alcătuiește un colaj care să conțină text, fotografii și desene proprii;
- Pentru texte, utilizează caractere mari, de diferite culori, pentru a spori vizibilitatea și atractivitatea;
- Prezentați în echipă lucrarea realizată și motivați alegerea sărbătorii prezentate;
- Afișează colajul, alături de celelalte, pe un panou din clasă.

Recapitulare

1. Pornind de la următoarea schemă, alcătuiește câte un enunț pentru fiecare sărbătoare menționată, în care să precizezi data sau alte nume ale acesteia.

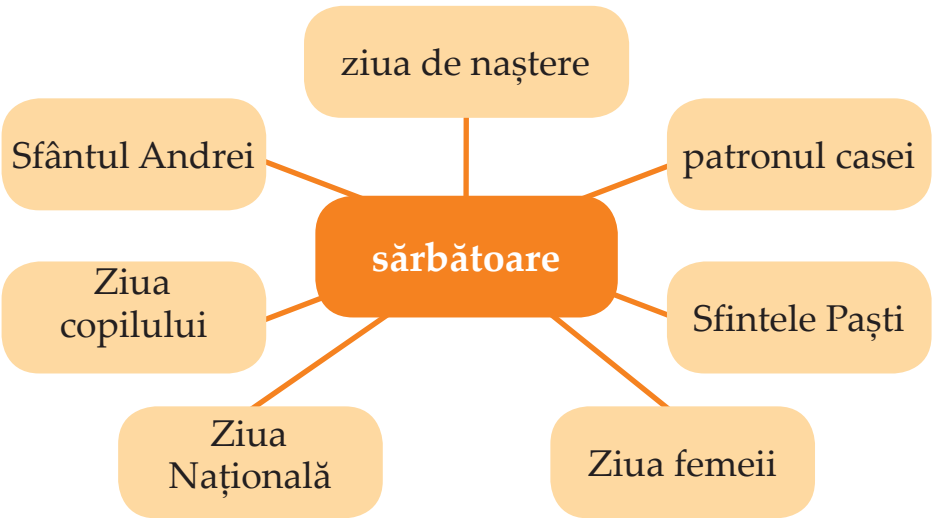

2. Stabilește valoarea de adevăr a propozițiilor următoare și prezintă informația potrivită, în cazul celor incorecte:

a. *De Sfântul Apostol Andrei, sunt invitat la onomastica Andradei.*

b. *Domnul Iisus Hristos a intrat în Ierusalim, când a fost Duminica Rusaliilor.*

c. *Ziua de naștere a Bisericii creștine este sărbătorită la Cincizecime.*

d. *La hramul bisericii de parohie este cinstit patronul casei.*

e. *Pe 30 noiembrie, de Ziua Națională a României, am asistat la o paradă militară.*

f. *Anul acesta, de 8 martie, i-am adresat mamei o urare, cu cele mai alese gânduri.*

3. Completează spațiile punctate, adăugând cuvintele corespunzătoare de mai jos:

Mergând la bunici în vacanța de Crăciun, am repetat câteva ... cu prietenii de acolo. Apoi am umblat cu ... , primind daruri de la cei colindați. Am simțit multă ... în suflet, văzând atâția oameni dornici să primească vestea ... . De Anul Nou, am mers cu ... și cu ..., apoi am văzut spectacolul cetei de ... din sat. Este uimitor cum s-au păstrat ... !

(Nașterii Domnului, Plugușorul, Steaua, urși, obiceiurile, bucurie, Capra, colinde)

4. Definește următorii termeni: *a prăznui, hram, civil, aniversare, onomastică*, apoi alcătuiește enunțuri cu fiecare dintre aceștia.

5. Citește rugăciunea de mai jos, alcătuită și rostită cu prilejul Zilei Internaționale a Copilului (1 iunie) și a Duminicii Părinților și a Copiilor (prima după 1 iunie), apoi răspunde la cerințe:

Doamne Iisuse Hristoase, Fiul Tatălui Ceresc, Care ai binecuvântat copiii și ai zis: "Lăsați copiii să vină la Mine și nu-i opriți", Care ai privit cu drag pe tânărul ce Te-a întrebat: "Doamne, ce să fac ca să moștenesc viața de veci", Tu Care ai înviat din morți pe fiul văduvei din Nain, pe fiica lui Iair și pe prietenul Tău Lazăr, binecuvântează cu harul și cu iubirea Ta pe toți copiii și tinerii din lume.

Ocrotește pe toți copiii botezați în numele Tău, însemnându-se cu semnul Crucii Tale; îndreptează tinerețile și luminează cu lumina Ta cea sfântă viața tinerilor din Biserica noastră; sporește iubirea copiilor față de părinți și a părinților față de copii, înmulțește râvna copiilor și tinerilor pentru carte și respectul și recunoștința lor față de educatorii, învățătorii și profesorii lor.

(Patriarhul Daniel al Bisericii Ortodoxe Române, la 1 și 4 iunie 2017, fragment de rugăciune)

- Menționează beneficiarii rugăciunii de mai sus.
- Precizează în ce ocazii se poate rosti această rugăciune.
- Alcătuiește în scris o rugăciune în folosul colegilor, profesorilor și familiei.

6. Compune 5-7 ghicitori al căror răspuns să fie numele unor sărbători sau al unor sfinți ocrotitori.
Exemplu: A bătut un drum lung pentru a-i creștina pe daci. (Sfântul Apostol Andrei)

Concurs de rețete

- Selectează din cartea de bucate (poți folosi și Internetul) câte o rețetă de post și o rețetă pentru meniu de sărbătoare;
- Notează cele două rețete pe o fișă de portofoliu;
- Prezintă rețetele, fie citindu-le la clasă, fie organizând o expoziție culinară în școală, cu ajutorul părinților și al profesorului;
- Premiați cinci dintre cele mai interesante sau apetisante rețete, oferind colegilor respectivi câte o insignă confecționată în clasă;
- Pentru insignă, folosiți carton colorat, decupat în formă circulară, pe care scrieți un mesaj de felicitare sau realizați un desen sugestiv ori un emoticon.
- Adăugați fișa la portofoliu.

Evaluare

Test

1. Grupează pe următoarele categorii sărbătorile enumerate:

populare **religioase** **civile**

Duminica Floriilor, Ziua Națională a României, Sfântul Apostol Andrei, Sfintele Paști, Ziua Femeii, Anul Nou, Ziua Copilului, Rusalii, Sfântul ocrotitor al casei, ziua de naștere.

2. Precizează ce se sărbătorește la datele de mai jos sau care sunt datele sărbătorilor indicate, după caz:

a.	… - Nașterea Domnului
b.	30 noiembrie - …
c.	… - Ziua familiei creștine
d.	50 de zile după Paști - …
e.	… - Duminica părinților și a copiilor

3. Indică semnificația sărbătorilor de mai jos, în 1-2 enunțuri pentru fiecare:

- Sfântul patron al casei - …
- Sfântul Apostol Andrei - …
- Ziua Națională a României - …
- Crăciunul - …
- Intrarea Domnului în Ierusalim - …

4. Alege o sărbătoare populară sau religioasă la care ai participat și alcătuiește o compunere de 10-15 rânduri, în care să prezinți cum ai trăit această experiență. Ține cont și de următorul citat:

În Ortodoxie, totul e născător de bucurie. Nașterea este bucurie, căci lumea este frumoasă și Stăpânul ei este Dumnezeu; viața e bucurie, căci e darul lui Dumnezeu; …rugăciunea duce la bucurie.

(Mitropolitul Antonie Plămădeală)

Grilă evaluare / autoevaluare

Ex. 1 – 2 puncte

✓ 10 × 0,2 p (pentru fiecare sărbătoare grupată la categoria potrivită)

Ex. 2 – 2 puncte

✓ **a.** 0,4 p

✓ **b.** 0,4 p

✓ **c.** 0,4 p

✓ **d.** 0,4 p

✓ **e.** 0,4 p

Ex. 3 – 2 puncte

✓ 5 × 0,4 p (pentru fiecare semnificație corectă atribuită)

Ex. 4 – 3 puncte

✓ 1 p – detalierea temei
✓ 0,5 – structura
✓ 0,5 – înlănțuirea ideilor
✓ 0,5 – originalitatea
✓ 0,5 – limbajul adecvat

1 punct din oficiu

TOTAL 10 puncte

Recapitulare anuală

1. Lecturează prezentarea cronologică de mai jos.

1. Noe	• A construit Arca, la îndemnul Domnului.
2. Avraam	• A fost părintele poporului evreu.
3. Iacov	• A fost al doilea patriarh al evreilor.
4. Iosif	• A chemat poporul ales în Egipt.
5. Moise	• A eliberat evreii și a primit Decalogul.
6. Samuel	• A fost ultimul dintre judecătorii evreilor.
7. David	• A fost rege, psalmist și proroc.
8. Solomon	• A fost cel mai înțelept rege.
9. Ilie	• A readus poporul evreu la credință.
10. Elisei	• A săvârșit multe minuni, ca proroc.
11. Iona	• A vestit voia Domnului ninivitenilor.
12. Daniel	• A fost model de credință în Babilon.

Cu ajutorul profesorului, identifică modalități de manifestare a iubirii dintre Dumnezeu și oameni prin intermediul personalităților biblice amintite.

2. Răspunde următoarelor întrebări:

a) Ce a creat Dumnezeu în prima zi? Dar în zilele a cincea și a șasea?

b) Cum a apărut prima familie?

c) Cine este considerat cel mai longeviv om, care a trăit 969 de ani?

d) Care patriarh este părintele poporului evreu?

e) Cum se mai numește Decalogul? Cine și unde l-a primit?

f) A câta poruncă interzice idolatria? Dar mărturia mincinoasă?

g) Cum se numesc cântările alcătuite de regele David?

h) Care dintre profeți a fost ridicat la cer într-un car de foc?

i) Ce construcție măreață a ridicat regele Solomon?

j) La ce praznic este cinstită Ziua Eroilor?

k) Cum se numește cetatea în care prorocul Iona a fost trimis de Dumnezeu?

l) Cum ne pregătim pentru întâmpinarea sărbătorilor?

Joc didactic

♦ Împărțiți-vă în 6 echipe, fiecare fiind reprezentată de o culoare;

♦ Puneți în mijlocul meselor de lucru 6 cartoane colorate, corespunzătoare echipelor, care vor determina ce au acestea de făcut, astfel:

- *alb* – echipa care dă informații obiective, neutre;
- *roșu* – perspectiva emoțiilor și sentimentelor;
- *negru* – vizează erorile, riscurile;
- *galben* – perspectiva optimistă, beneficiile;
- *verde* – idei creative;
- *albastru* – coordonează;

♦ Stabiliți o temă de discuție pentru joc, legată de materia studiată (de exemplu: Activitatea profeților);

♦ Pe rând, iau cuvântul membrii doritori din fiecare echipă, prezentând informațiile adecvate strict din perspectiva culorii echipei lor;

♦ La sfârșit, membrii echipei albastre extrag concluziile;

♦ Timp de lucru: 15 minute.

Joc de rol

- Formează echipă cu alți 2-3 colegi;
- Alege o istorisire biblică studiată în acest an școlar,care să evidențieze o valoare morală, precum: loialitatea respectul, prietenia;
- Improvizează în 7-10 minute un scenariu, cu cel puțin trei personaje;
- Un elev va juca rolul povestitorului, iar ceilalți vor mima;
- prezintă sceneta în fața clasei, în mai multe variante de interpretare, prin schimbarea rolurilor între colegi.

3. Alege varianta corectă:

- În ordinea creației, omul a fost făcut de Dumnezeu în:

a) ziua întâi;

b) ziua a șaptea;

c) ziua a șasea.

- Omul a fost creat după:

a) chipul îngerilor;

b) chipul lumii materiale;

c) chipul lui Dumnezeu.

- Iosif, fiul lui Iacov, a ajuns al doilea conducător în:

a) Babilon; *b) Egipt;* *c) Canaan.*

- Porunca a opta din Decalog interzice:

a) luarea în deșert a numelui Domnului;

b) mărturisirea strâmbă împotriva aproapelui;

c) furtul.

- Profetul Daniel a mărturisit credința în Dumnezeu înaintea următorilor regi închinători la idoli:

a) Nabucodonosor, Ahab și Cirus;

b) Darius, Iulius Cezar și Cirus;

c) Nabucodonosor, Darius și Cirus.

- Profetul Iona a fost trimis de Dumnezeu să predice despre pocăință în cetatea:

a) Babilon;

b) Ninive;

c) Ierusalim.

- Ziua familiei creștine este sărbătorită de Biserica Ortodoxă Română:

a) la 1 iunie;

b) în duminica cea mai apropiată de 15 mai;

c) la 25 martie.

- Semenii noștri sunt:

a) familia; *b) toți oamenii;* *c) conaționalii*

- La Rusalii se sărbătorește nașterea:

a) Domnului;

b) Bisericii;

c) Maicii Domnului.

4. Adresează colegilor întrebări din materia studiată anul acesta, conform metodei *Prinde – Răspunde – Întreabă – Aruncă*, folosind o minge elastică, de mici dimensiuni. Șirul se oprește după zece răspunsuri corecte.

5. Asociază persoanelor biblice următoarele valori morale, puse în evidență în lecțiile studiate, după modelul *1 = d*.

1.	David
2.	Iosif
3.	Moise
4.	Daniel
5.	Solomon
6.	Iona
7.	Samuel

a.	Iertarea
b.	Curajul
c.	Dreptatea
d.	Răbdarea
e.	Ascultarea
f.	Înțelepciunea
g.	Solidaritatea

6. Alcătuiește enunțuri cu următoarele cuvinte: *legământ, Decalog, profeție, libertate, Psalm, patriotism, dialog, sărbătoare*.

7. Găsește pe harta de mai jos locurile amintite în lecțiile învățate și asociază-le cel puțin o persoană biblică, după exemplul: *Egipt = Iosif, Moise*.

Lectură

♦ Citește textul de mai jos și precizează care este cea mai mare poruncă din Lege:

„Dragostea de Dumnezeu aceasta este: *Să păzim poruncile Lui* (1 Ioan 5, 3), pentru că Mântuitorul a spus: *De Mă iubiți, păziți poruncile Mele* (Ioan 14, 15). Care sunt poruncile? Să ne rugăm, să postim, să priveghem și multe altele.

În zadar ne lăudăm cu postul, cu privegherea, cu sărăcia și cu cititul Scripturilor, dacă nu am dobândit dragostea către Dumnezeu și către aproapele. Căci cel ce a dobândit dragostea, are pe Dumnezeu în sine și mintea lui de-a pururi este la Dumnezeu.”

(Sfântul Ioan Gură de Aur)

Mini-anchetă

- Organizează o mini-anchetă în rândul unor persoane în vârstă, la nivelul familiei și al comunității, referitoare la modul de desfășurare al marilor sărbători, în trecut;
- Notează informațiile găsite într-o fișă de portofoliu, care să conțină un tabel cu următoarele rubrici:

Nume elev …… Nume sărbători …… Persoane intervievate ……	
În trecut	*În prezent*
- … - … - … ……	- … - … - … ……

- Prezintă în clasă rezultatul anchetei tale;
- Analizează și apreciază informațiile culese de ceilalți colegi;
- Publicați cele mai interesante informații într-un articol din revista clasei, a școlii sau a parohiei.

8. Citește următorul verset și răspunde cerințelor: „Să nu socotiți că am venit să stric Legea sau proorocii; n-am venit să stric, ci să împlinesc” (Matei 5, 17).

- La ce Lege se referă Mântuitorul Hristos?
- Dă exemple de proroci din Vechiul Testament.
- Discută împreună cu profesorul despre împlinirea sau desăvârșirea Legii de către Mântuitorul.

9. Asociază Sfinților Proroci de pe prima coloană datele la care sunt sărbătoriți în Calendarul ortodox, după modelul: 1 = b.

1. Moise		a. 14 iunie
2. Samuel		b. 4 septembrie
3. Ilie		c. 20 august
4. Elisei		d. 17 decembrie
5. Daniel		e. 20 iulie

10. Alege o persoană biblică dintre cele studiate și alcătuiește o compunere de maximum o pagină, în care să evidențiezi calitățile acesteia care te-au impresionat și modul în care le-ai putea transpune în viața ta.

Evaluare finală

Un proiect ECO pentru școala mea

Moto: *„Nu lăsa natura să devină doar fotografie!”*
(Asociația Biounivers)

Urmează pașii indicați mai jos:

1. Alege un titlu potrivit proiectului.
2. Formulează problema / problemele care trebuie soluționată / soluționate.
3. Precizează scopul proiectului.
4. Prezintă echipa de proiect, partenerii și beneficiarii acestuia.
5. Alcătuiește planul de activități al proiectului, cu minimum 5 acțiuni, conform tabelului de mai jos.

Nr. crt.	Acțiunea	Responsabil	Ziua 1 (data)	Ziua 2 (data)	Ziua… (data)
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					

La ziua 1, 2 ș.a.m.d. vei bifa în tabel în dreptul acțiunilor care se desfășoară în ziua respectivă și vei lăsa nebifat la celelalte.

6. Descrie rezultatele așteptate prin implementarea proiectului și impactul dorit la nivelul comunității.

Activități complementare:

- Caută sugestii de activități pe Internet, pe site-uri referitoare la proiecte similare sau ale unor Asociații care vizează protejarea mediului înconjurător.
- Votează cel mai bun proiect realizat la nivel de clasă și implementați-l în școală, cu ajutorul profesorului de religie și al partenerilor prevăzuți, cu acordul direcțiunii școlii.
- Ține cont de următoarele criterii de evaluare, pentru vot:

Proiectul este realizabil? 2 puncte
este necesar? 2 puncte
este atractiv? 2 puncte
este prioritar? 2 puncte
este benefic la nivelul comunității? 2 puncte
Total: 10 puncte

„Toate câte a vrut Domnul a făcut în cer și pe pământ, în mări și în toate adâncurile.”
(Psalm 134, 6)

Balada munților
(fragment)
de George Topârceanu

.....
Toamna cu-a ei albă frunte
Și cu galbenii-i conduri
A lăsat argint pe munte
Și rugină pe păduri. (…)
Iar târziu, la Sfântu-Andrei,
Când cobori de la povarnă
Printre plopi subțiri și rari,
În senină zi de iarnă
Vezi departe munții mari
Cum își zugrăvesc în soare
Piscuri vinete spre cer,
Povârnișuri sclipitoare,
Brazi împodobiți de ger,
Atârnând ca niște salbe
Pe grumajii lor de stânci,
Peste plaiurile albe
Și prăpăstiile-adânci.

Citește și alte poezii despre frumusețea naturii.

Un moment de poezie

Bucurie de Florii

Mirela Șova

Duminică. O zi plină de soare,
Când măgărușul pe Iisus
Îl duce;
De azi, bobocul s-a deschis
în floare,
Hristos pășește blând spre
Sfânta Cruce.

Copiii vin, glăscioarele
se-nalță
Ca zeci de ciocârlii
înflăcărate:
- Mărit să fii, Stăpâne
peste viață!
Se-aude în Ierusalim
cetate.

Iar El privește-așa,
cu-ngândurare,
Înțelegând minunea ce
urmează:
Deși va pătimi fără
cruțare,
Va străluci ca soarele-n
amiază.

♦ Caută și alte poezii religioase, potrivite pentru serbarea de Sfintele Paști, pe care să le reciți la această manifestare artistică.

Serbare de Sfintele Paști

Organizează o serbare de Paști, împreună cu profesorul, colegii și diverși reprezentanți ai comunității, folosind următoarele sugestii:

- Fixează data evenimentului, în preajma sărbătorii pascale;
- Alege spațiul corespunzător desfășurării unei asemenea festivități, în funcție de dotarea școlii sau de parteneriatele pe care aceasta le deține cu instituții ale comunității locale (parohie, teatru etc.), pentru a avea acces la o sală de festivități sau de spectacol;
- Implică mai mulți membri ai comunității în amenajarea și decorarea sălii respective, precum și în asigurarea sonorizării;
- Selectează conținutul serbării: poezii, cântece în cor sau cu solist, scenete, interpretare instrumentală a unor melodii adecvate ș.a.;
- Învață textul sau rolul care ți-a fost distribuit sau pe care l-ai ales ori l-ai compus;
- Participă la repetițiile organizate pentru serbare, sub îndrumarea profesorului și a direcțiunii școlii;
- Aplică îndrumările profesorului și ale altor persoane avizate, privitoare la modul interpretării textului, al rolului sau al cântecelor;
- Pregătește o costumație adecvată evenimentului;
- Adresează invitații colegilor de la alte clase, părinților și tuturor celor pe care ați stabilit de comun acord să-i invitați, împreună cu profesorul;
- Stabilește persoana care se va ocupa de fotografierea și filmarea festivității;
- Bucură-te de serbare! Hristos a înviat!